

Odslej ena sama banka

Formalni del je zdaj za nami. Slovenski zadružni banki sta se združili v enotno bančno ustanovo. Prejšnji teden so člani formalno potrdili spojitve. Najprej so se v petek, 1. septembra, v Gorici zbrali člani Zadrugne banke (ZB) Doberdob in Sovodnje, v nedeljo so "svojo dolžnost" opravili tudi člani Zadrugne kraške banke. Končno glasovanje je bilo v obeh primerih bolj formalnost. Člani obeh bank so spojitve potrdili skoraj soglasno. Pred občnima zboroma je vodstvo v Doberdobu in na Opčinah bolj skrbelo, ali se bo zbralo dovolj število članov. Za doseg sklepnosti se je morala skupščina ZKB udeležiti vsaj desetina članov, občnega zbora doberdobsko-sovodenjske banke pa petina. Tudi to pregrado so pri obeh bankah premostili brez večjih težav. Skratka, spojitve je tako postala stvarna realnost. Od 1. oktobra dalje bomo pravno-formalno imeli eno samo banko, ki bo (za zdaj) ohranila ime večje od dveh ustanov, Zadrugne kraške banke (ZKB). Vprašanje imena je bila tudi ena od tem, ki so jih načeli razpravljati na občnem zboru Zadrugne banke Doberdob in Sovodnje. Predlagali so, naj se ime spremeni v taki obliki, da zajame teritorialno celotno območje, kjer delujejo podružnice in ki presega sam Kras.

Spremembe predvsem za goriški del

Kaj pravzaprav pomeni spojitve? Pravno-formalno je šlo za pripojitev ZB Doberdob in Sovodnje Zadrugi kraški banki. Od tod tudi razlog, zakaj se glavne spremembe, ki jih prinaša spojitve, nanašajo na banko z Goriškega. Za varčevalce in stranke bo najbolj vidna in najpomembnejša sprememba številke tekočega računa IBAN. Ker bo odslej banka poslovala kot enoten subjekt, se bo koda IBAN uskladila in posledično se bo spremenila tudi številka tekočih računov v Doberdobu in Sovodnjah.

Druga sprememba, ki bi jo lahko varčevalci občutili za krajši čas ob prehodu na eno samo banko, je usklajitev informacijskega sistema. Tudi v tem primeru se bo ZB Doberdob in Sovodnje prilagodila ZKB. Število podružnic bo ostalo nespremenjeno. Spomnimo naj, da ima ZB Doberdob in Sovodnje svoji osrednji postojanki v Doberdobu in Sovodnjah, ZKB pa na Opčinah in v Nabrežini. Ob tem gre poudariti, da imata banki podružnice po celotni tržaški in goriški pokrajini. Na obeh občnih zbore so tudi poudarili, da se število zaposlenih ne bo krčilo. Nova ureditev prinaša seveda tudi nov organigram banke. Vodstvene funkcije so člani izvolili na občnih zbore.

/ str. 7

foto dd

Draga 2017 na Opčinah

"Pot iz mrtvila je le ena ..."

"Draga je izraz Društva slovenskih izobražencev, ki deluje v okviru Slovenske prosvete in prireja od septembra do junija že ustaljene ponedeljkove večere". Tako je na petkovem odprtju letošnje 52. Drage, pod šotorom v parku Finžgarjevega doma na Opčinah, uvodno spregovoril njen predsednik Sergij Pahor. Po več kot petdesetih letih študijskih dni Draga se prireditelji zavedajo, da so si ponujene teme iz leta v leto podobne in se nekako ponavljajo, a to ne kaže na pomanjkanje ustvarjalnosti ali padeč domišljije, saj je tem, ki spodbujajo razmišljanje o globaliziranem svetu, na pretek. Res pa je tudi, da ostaja veliko vprašanj, ponujenih v preteklih letih, nerešenih. Prav zato je Draga še danes

potrebna.

Marijan Kravos je nato pozdravil prisotne goste, in sicer repentabskega župana Marka Pisanija, vodjo tržaškega šolskega urada Igorja Giacominija, svetnika tržaške občine Igorja Švaba in predsednika SSO Walterja Bandlja. Bandelj je stopil pred mikrofoni in poudaril pomembno vlogo, ki jo ima Draga v zamejskem in širšem slovenskem prostoru, ter se zahvalil prirediteljem za opravljeno delo.

Uvodno predavanje

Prva predavateljica, dr. Maja Smotlak, je spregovorila o *Pojmovanju narodne identitete med Slovenci na zahodni narodnostni meji od 19. stoletja do sodobnosti skozi prizmo romana*. Dobrodošlico ji je izrekla Nadia Roncelli, ki jo je tudi predstavila. Leta 2014 je doktorirala na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem. Njena prirejena doktorska disertacija pa je izšla pri tržaški založbi Mladika kot znanstvena monografija *Narodna identiteta v sodobnem slovenskem romanu v Italiji (1991-2015)*. Zaposlena je na Inštitutu za jezikoslovne študije Univerze na Primorskem.

/ str. 3

Metka Šinigoj

Sergij Pahor (foto JMP)

Walter Bandelj (foto JMP)

www.parrucchelanza.com Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

PARRUCCHE

Lanza

- KOZMETIKA ZA LASE
- PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE IN KOZMETIČARKE

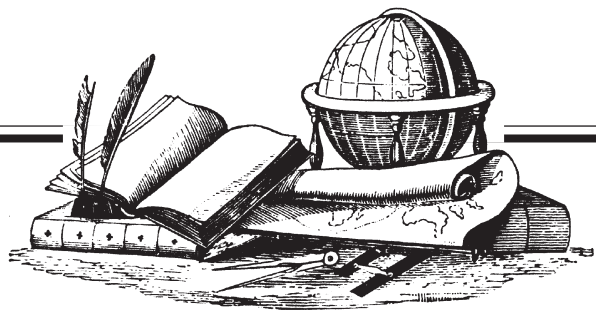
Gorica - Ul. Garibaldi, 13 - na vogalu na trgu pred občino - Tel. 0481 240078
Odprto vsak dan od ponedeljka do sobote od 9.00 do 12.30 in od 15.30 do 19.30

PONUDBA V MESECU SEPTEMBRU!!!

Color Ton • Inoa • Inoa Supreme
Dikson Color • Dikson Ammonia Free

**ŽE PRI NAKUPU
DVEH PROFESIONALNIH BARV
SREDSTVO ZA OKSIDACIJO
LAS ZASTONJ!***

(*ponudba velja za ves september)

Nastanek sporne vladine trase nove železniške proge Koper-Divača

Kam drvimo z drugim tirom?

Drugi tir je nastal v okviru dogovorov med Italijo in Slovenijo o posodobitvi železniške povezave Trst/Koper-Divača kot dela 5. koridorja, na podlagi smernic EU za obnovo jedrnega vseevropskega železniškega omrežja, za kar je bila EU pripravljena prispevati 40% nepovratnih evropskih sredstev za meddržavne železniške odseke in 20-30% za notranje proge. Kljub surovim pritiskom Italije, da bi se naj Koper priključil na 5. koridor

prek nove kratke proge Koper-Trst in se odpovedal svoje novemu tiru do Divače, kar je bilo za Slovenijo nesprejemljivo, sta bila s soglasjem Bruslja oba odseka Trst/Koper-Divača proglašena za sestavni del 5. koridorja in s tem pridobila pravico do 40% nepovratnih evropskih sredstev. Vendar pod pogojem, da se na primernem mestu združita in skupaj kreneta proti Divači. Naravna pot obeh odsekov bi bila, da bi se oba, koprski prek Rižanske doline in tržaški prek

Osapske, združila nekje ob Črnem kalu, kar je Slovenija tudi predlagala, a je Italija izsilila, da je do združitve prišlo nižje, bližje italijanski meji. In tako je Slovenija s svojo traso že kmalu po izhodu iz Luke skrenila na levo v predor pod Škofijami in Plavjami v smeri Osapske doline, kjer se je približala italijanski meji na 50 m in potem naredila velik zavoj nazaj ter se pri Črnem kalu vrnila na svojo naravno pot proti Divači. S tem zavojem, poznamim v javnosti kot sle-

po črevo, se je proga podaljšala za najmanj 4 km ali okrog 15%, si zraven tega nakopala dva nepotrebna večkilometrski predora in še dva viadukta zraven ter se je temu ustrezno tudi podražila. Do danes nisem zasledil še nobenega uradnega pojasnila, zakaj smo na to morali pristati.

Izstop Italije iz dogovora in njegove posledice za Slovenijo

Potem, ko je izsilila ta nepotreben zavoj, je Italija za nameček leta 2010 nenadoma izstopila iz dogovora o gradnji in oteku skupne trase proti Divači, usmerila vse svoje energije in finančna sredstva v posodobitev svojega priključka na očitno perspektivnejšo pontabeljsko progo in Jadransko-Baltski koridor ter pustila Slovenijo na cedilu, s slepim črevesom vred, ki ni imelo s tem nobenega smisla več. Saj so se avtorji ostalih treh variant s svojimi projekti vsi po vrsti ognili zavoju v Osapsko dolino in se po naravni poti usmerili proti Divači. Vendar v sedmih letih od izstopa Italije iz dogovora nobena vlada ni projekta revidirala, kar zbuja sum, da smo se kljub izstopu morda s kakim sporazum obvezali, da trase ne bomo spreminjali. Ob sedanjih pripravah na gradnjo pa je prišla streznitev ter je slepo črevo samo od sebe udarilo na dan z vso silo. Že s samim izstopom Italije iz posla je bila namreč nova proga Koper-Divača degradirana iz meddržavne v notranjo progo ter ji je zaradi tega namesto 40% evropskih sredstev pripadalo le še 20-30%, kar pomeni, izgubo 10-20% evropskih prispevkov oz. 140 do 280 mio evrov pri 1,4 milijardi vrednosti investicije. Slep črevo pa je zraven tega še podaljšalo traso za najmanj 4 km oz. pri dolžini proge 27,1 km za okrog 15%, ter jo pri vrednosti investicije 1,4 mia evrov podražilo za najmanj 210 mio evrov. In ne nazadnje bi ob

realizaciji tega projekta koprski tovariš stoletja potovali po progi, ki je po nepotrebnem predolga in s tem dražja ter bi to zmanjševalo konkurenčnost Luke in SŽ. Tej vladi sicer ni mogoče naprtiti odgovornosti za nastanek sporne trase, je pa bila dovolj zgodaj opozorjena na ta dejstva, da bi lahko ustavila postopek in revidirala projekt, a te

sprejemljivim naklonom 17%, ne prenese resne presoje, ker je iz »Pregleda variant železniških tras Koper-Divača« razvidno, da sta se npr. dve drugi varianti izšli s podobnim in celo nižjim naklonom brez zavoja v Osapsko dolino (Varlova s 17% in Duhovnikova celo z 12%). Kot je iz navedene primerjave tudi razvidno, da so ostale variante cenejše za najmanj 400 mio evrov in s predvidenim krajšim časom izgradnje (vladina 7-8 let, Jazbinškova 5-6 let, Varlova 6 let in Duhovnikova-dvotirna 3-4 leta). Tudi podatek o že vloženih 40 milijonih evrov v projektiranje vladine trase in nakup zemljišč ne opravičuje vztrajanja pri projektu, ki je že samo zaradi sle-

pega črevesa za najmanj 210 mio evrov dražji in bo stoletja obremenjeval ceno prevoza z nepotrebni stroški.

Kakšen razplet lahko pričakujemo iz tega spora?

Zavedam se, da je ustavitev postopka in revizija projekta huda reč, če zaradi verjetnih sklenjenih dogovorov z Italijo, Brusljem, Madžarsko, itn., kot tudi zaradi raznega vtisa, ki bi ga to povzročilo v slovenski javnosti. Vendar menim, da je za vlado to edini dostojanstven izhod iz nastalega položaja, če je v dani situaciji to sploh še možno, ker bo sicer poraženka v vsakem primeru. Če referendum uspe, bo morala spakirati. Če pa ne uspe, in če bo kljub navedenim dejstvom in tehtnim opozorilom vztrajala na spornem projektu, bo šla v zgodovino kot glavni krivec za dokazano sporno investicijo, za katero zraven vsega ob začetku izgradnje sploh še ne vemo, koliko bo stala, kdaj se bo lahko začela in kdaj končala. Slovenija pa bo tako odločitev drago plačala že pri sami izgradnji in jo potem plačevala še stoletja.

Milan Gregorič

Kanal ob Soči / Kogojevi dnevi 2017

Slovesen začetek z odprtjem likovne razstave in koncertom

Kot za stavo je v petek, 1. septembra 2017, zvečer v Kanalu ob Soči lilo kot iz škafe. Dež je spremljal uvod v letošnje Kogojeve dneve, 38. Mednarodni festival sodobne glasbe, ki ga vselej požrtvovalno pripravlja Prosvetno društvo "Soča" Kanal. Temu predseduje gospa Ljudmila Zimic, ob njej pa so zelo delavni sodelavci, med katerimi naj omenimo vsaj Petra Blažaja. Na odprtju je bilo, žal, zaradi vremenskih razmer manj občanov kot navadno. Zaradi zdravstvenih razlogov je bil odsoten tudi predsednik Organizacijskega odbora festivala Ciril Zlobec. Letošnji Kogojevi dnevi so posvečeni dirigentu Antonu Nanutu (1932-2017), od vsega začetka umetniškemu vodji festivala, ki se je, žal, poslovil v letošnjem januarju. Odmevna prireditel je že pred več leti dobila tudi čezmejni pečat. Tako se bodo tudi letos trije izmed enajstih dogodkov - med temi je devet koncertov - zvrstili tudi v Italiji, in sicer v Bardu v Terskih dolinah, Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici in v Kulturnem domu v Trstu. Zaradi obnovenih del slikovitega kanalskega trga letošnja uvodna

slovesnost ni mogla biti na Kontradi. Preselila se je v zaprti atrij župnišča, nekdanji javni prehod. Tu je po pozdravnem nagovoru kanalskega župana Andreja Maffija povzel besedo slavnostni govornik, minister za kulturo Republike Slovenije Anton Peršak. Navezujoč se na kanalski festival, je spregovoril o genialnem glasbeniku Mariju Kogoju in o tem, kako naj bi se tudi mladi morali zavzemati za take manifestacije. Ob tem je tudi omenil problem financiranja tovrstnih festivalov, ki jih je v Sloveniji kar nekaj.

Kot je že ustaljena navada, Kogojevi dnevi ponujajo v Galeriji Rika Debenjaka obsežno razstavo, tokrat "na novo odkritega" slikarja Alberta Sirkarja. O njem je spregovorila kustosinja razstave dr. Verena Koršič Zorn. Slikarja Alberta Sirkarja je označila kot "otroka morja", rojenega l. 1887 v Sv. Križu pri Trstu (umrl je v Celju l. 1947), ki se končno "po desetletjih nezasluzenega zatišja letos ob dvojni obletnici rojstva in smrti vrača v zavest kulturne javnosti. Po veličastni razstavi, ki mu je bila posvečena letošnja pomlad v Narodni galeriji v Ljubljani, so prav Ko-

gojevi dnevi idealno prizorišče, da se mu tudi na širšem Goriškem oddolžimo za njegov nadvse pomembni kulturni in umetniški delež". Povedala je, da so ga njegovi slikarski, pevski, igralski in režiserski talenti privedli tudi na Goriško in v Kanal, "saj je nedvomno poznal tukajšnjo ugledno družino Bavdaž, ki mu je verjetno naročila vedute Kanala. Žal jih za to razstavo še ni bilo mogoče ponovno odkriti". Koršičeva je pojasnila, da je bila življenjska pot Alberta Sirkarja razgibana in razburli-va, prepletena tudi s trdimi preizkušnjami. Njegova "ustvarjalna strast" je vzklikala že zelo zgodaj, v ranem otroštvu med opazovanjem domačega kraja z morjem, ribiči..., in se okrepila med šolanjem v Trstu, nato v Benetkah in Urbino. Potem ga je ta strast "vodila po poti samorastnika in samohodca, saj se je celo življenje učil in ubiral pota, ki sta mu jih narekovala srce in njegova strastna, prekipeljoča narava". Baj je bil "po postavi orjak, poln radožive življenjske moči, drznosti, poguma in veselja, a ljubezniv kot otrok in dober kot kruh. Njegove številne časopisne in knjižne ilustracije pa razkrivajo tudi hudomušno, ironično in kritično stran slikarjevega značaja".

/str. 9

Iva Koršič

V spomin

V večnost je odšel Duško Udovič

Kako navezani smo bili na Duška Udoviča, ki je umrl v petek, 1. septembra 2017, star 67 let, smo pokazali z množično udeležbo na žalni seji v Kulturnem domu v Trstu v ponedeljek, 4. septembra, ko je bil parter premajhen za vse. O njem so na žalni seji spregovorili s toplimi besedami predsednik SKGZ Rudi Pavšič, njegov naslednik na čelu Primorskega dnevnika Aleksander Koren, pesnik Marko Kravos v imenu Skupine 85, Giuliano Garau v imenu Časnikarske zbornice ter Aldo Colleoni kot sotovariš iz prelomnega leta 1968, ko je bil Duško Udovič med soustanovitelji gibanja Matija Gubec.

Prav je imel Rudi Pavšič, ko nam je zbranim iskreno povedal, da je bil Duško "lepa oseba", kot je tudi pravilno poudaril odgovorni urednik Primor-

skega dnevnika Aleksander Koren, ko je izpostavil Duškov lep značaj, ko je vedno vztrajal pri pogovoru, pri iskanju rešitve in ni iskal konfliktov. Življenje Dušana Udoviča, ki smo ga vsi klicali le Duško, je bilo tesno povezano z življenjem naše narodne skupnosti, vedno tudi z levico, kateri je pripadal. Kot mlad fant je bil med ustanovitelji takrat revolucionarnega slovenskega gibanja

Matija Gubec, kasneje dolgoletni tajnik Borisa Žarka Raceta pri SKGZ. Sledili so polom banke v Trstu, preobrazba (tudi) naše skupnosti, osamosvojitve Slovenije, demokratizacija tudi pri nas in Duško je nekaj časa bil v vodstvu Primorskega dnevnika, nato je začel svojo časnikarsko pot v Beneški Sloveniji, postal poklicni časnikar, prišel v Gorico, kjer je temeljito prevetрил goriske strani dnevnika, nato postal odgovorni urednik Primorskega dnevnika v Trstu. Bil je eden redkih, ki je zelo dobro poznal vse tri stvarnosti naše narodne skupnosti v Italiji: beneško, goriško in tržaško. Čeprav je bil trdno zasidran na levici, je vedno iskal dialog, pogovor in sodelovanje, predvsem pa je bil odličen časnika, ki se je še po upokojitvi posvečal srečevanju z ljudmi, reportažam in našemu življenju. Ohranili ga bomo v lepem spominu. Naj mu bo Bog dober plačnik za vse dobro, ki ga je naredil v prid vsej naši skupnosti! Svojem naj gre naše iskreno sožalje!

Jurij Paljki

Povejmo na glas

Nadvse spodbuden ukrep proti revščini

Prejšnji teden je italijanska vlada sprejela sklep o ukrepu, s katerim bo skušala zmanjšati stisko najrevnejšega sloja v državi, in sicer s finančno podporo od 1. januarja prihodnjega leta. Po že objavljenih izračunih gre za 400 do 500 tisoč družin oziroma vsaj za 1,8 milijona, če že ne 2 milijona oseb. Te osebe prizadeva t. i. absolutna revščina, ko ni več pogojev za normalno življenje in ni denarja niti za hrano. Lahko si predstavljamo, kako živijo tako ogrožene družine in kako takšna revščina obremenjuje medčloveške odnose, da ne govorimo o tem, kaj doživljajo otroci in kako se počutijo potisnjeni na rob družbe in celo izven nje. Odločitev italijanske vlade, da sistemsko in trajno nekaj stori za omilitve in po možnosti odpravo teh družbenih madežev, je zato zares hvalevredna in globlje razveseljava in je neka-ko proti toku in miselnosti zdajšnjih kapitalov, ki v prvi osebi revščino širijo in stopnjujejo. V tem smislu danes v razvitem svetu vsak sedmi ali šesti prebivalec trpi tisto še znosno revščino, in če celotna Evropska unija šteje okrog pol milijarde ljudi, jih je med njimi približno 70 milijonov, ki so v nemajhnih težavah. In revščina je še posebej v razvitem, se pravi našem svetu, nekaj nesprejemljivega in le čuditi se je mogoče, da jo dopuščamo in odločno ne ukrepamo. Revščina je mučno nelagodje ali kar sramota za tistega, ki ga je zajela, istočasno pa postavlja pod vprašaj dostojanstvo vseh tistih, ki je niso deležni. Revščina je

rezultat družbene brezčutnosti in vnebovpijoč dokaz, da naša družba še ni pravična. Veljalo bi se tudi spomniti, da revščina iz ponižanih in razžaljenih pogostoma rojeva prestopništvo, maščevalnost in nasilje, usmerjeno proti vsem, ki niso revni, lahko rodi celo radikalizacijo. Ukrep italijanske vlade je zato zadetek v polno in bodo vsi v absolutni stiski prejeli mesečno 190 evrov, če gre za posameznike, večje družine z dodatnimi, predvsem zdravstvenimi težavami svojih članov pa vse tja do 485 evrov mesečno. Izjemno pomembno je, da gre za nacionalen ukrep, kjer so vendar na voljo največja sredstva, saj bo to krona vseh tistih podobnih prizadevanj za pomoč sodržavljanom v stiski, ki so dejavna na deželnih in občinskih ravneh, da seveda ne omenjamo razvejenega dobrotelništva. Naša dežela FJK je v tej luči vse bolj aktivna, zanimiva pa je med drugimi goriška občina, če ne zaradi drugega zaradi podatka, za koliko ljudi se bo zavzela: za okrog 800 do 900 goriških družin, število, ki ga iz svoje izkušnje navaja tudi Karitas. Enkratno je, da se dejanja, namenjena izboljšanju življenjskih pogojev tistih, ki živijo težje od preostale večine, krepijo in se širijo od najmanjših pa tja do najvišjih institucij. Enkratno je, da je na ta način vse bolj živ in viden čut solidarnosti, saj je solidarnost edini srečen odgovor na hladnosrčno urejanje in usmerjanje današnjega sveta. Zato, kar največ solidarnosti in še enkrat solidarnosti!

Janez Povše

S 1. strani

Narodna identiteta ...

Od 19. stoletja dalje se je na območju Furlanije Julijske krajine začel oblikovati avtohtoni slovenski roman, v katerem je imela pomembno vlogo narodna tematika, ki se je ohranjala skozi celotno 20. stoletje. Roman se je z narodno identiteto zvezal v binom, ker je bil v začetni fazi oblikovanja naroda dojet kot odraz visoke razvojne stopnje narodnega duha. Podobno kot narod je odražal željo po preseganju smrtnosti posameznikove eksistence ter ustvarjanju občutka po-

per fašizem. V petdesetih letih se je proza bujno razcvetela. Najvidnejša avtorja Boris Pahor in Alojz Rebula, velika pisatelja in prodorna intelektualca, sta se veliko posvečala narodni identiteti. Smotlakova je generacijsko ločila romane v tri skupine, in sicer v enonarodno usmerjene romane, večnarodno usmerjene romane in nadnarodno usmerjene romane. Za najstarejše (letnik 1913-1945) je značilno, da se veliko ukvarjajo z vprašanjem narodnosti, saj jim narod predstavlja vrednoto vseh

Maja Smotlak in Nadia Roncelli (foto JMP)

vezanosti in varnosti. Na prehodu iz 18. v 19. stoletje se je na Tržaškem in Goriškem sočasno s oblikovanjem narodnih identitet razvijalo tudi slovensko podjetništvo in posledično slovenski izobraženi srednji sloj. Leta 1898 je Marica Nadlišek Bartol objavila prvi slovenski tržaški roman *Fata morgana*.

Dr. Maja Smotlak je preko zgodovinskih okoliščin analizirala pojmovanje narodne identitete skozi roman. Prvi prelom med slovensko literaturo in slovensko literaturo v Italiji je nastal po prvi svetovni vojni, ko je tretjina Slovencev proti lastni volji prešla pod italijansko oblast in je odtlej razvijala specifične lastnosti kot odraz posebnih družbenih okoliščin, značilnih za življenje ob meji. V dvajsetih in tridesetih letih prejšnjega stoletja se je razvil boj slovenskih piscev zo-

vrednot. Sem spadajo Boris Pahor, Alojz Rebula, Bojan Pavletič, Irena Žerjal in kot izjema Marij Čuk. V drugi skupini (Sergej Verč, Jasna Jurečič, Dušan Jelinčič, Igor Škamperle in Marko Sosič) je narod manj zavezujoča vrednota, v tretji pa je prisotnost narodne identitete zelo nizka – sem prištevam Vilmo Purič, Matjaža Klemšeta, Vinka Bandlja in Erika Sancina. Mlade generacije ne razmišljajo več o slovenskem jeziku, angleščino doživljajo kot pripomoček, a brez čustvene note.

Svoj poseg je končala z osebno noto in s kopico spodbud. Na primer: naj v učne načrte za osnovne šole gimnazije v Sloveniji vnesejo več besedil zamejskih piscev (zdaj sta to samo Rebulov *Senčni ples* in *Zamejska žalostna Marka Kravosa*) ali pretočnost informacij med matico in slovensko skupnostjo v Italiji.

Manjšinska skupnost v Porabju je zelo majhna, številno njenih pripadnikov iz desetletja v desetletje pada (ko imajo na Madžarskem

popis prebivalstva, se vsakič manj ljudi označi za Slovence). Predavateljica je opozorila na problem, da v Porabju nimajo veliko motivacije za učenje slovenščine. To poudroče gospodarsko ni zelo razvito, zato gre veliko ljudi delat v sosednjo Avstrijo, kjer potrebujejo znanje nemškega jezika, za slovenščino pa ne vidijo potrebe, da bi se je učili. V cerkvi že trideset let nimajo več slovenskega verouka. Leta 1987 je namreč umrl zadnji slovenski župnik v Porabju, od takrat niso imeli več slovenskega župnika. Občasno prihaja maševat duhovnik iz Slovenije, vendar to ni dovolj za potrebe tamkajšnjih vernikov. Madžarska država ima precej posluha za manjšine. Tu je priznanih 13 manjšin, med katere spada tudi slovenska. Od leta 2014 so lahko manjšinski zagovorniki prisotni v parlamentu, lahko sodelujejo v debatah, vendar nimajo volilne možnosti. Velik izziv predstavlja v Porabju šolstvo, kajti Slovenci nimajo dovolj kadrov za šole, zato zaposlujejo tudi madžarsko govoreče učitelje.

/ str. 9
Urška Petaros

Dokumentarec o Borisu Pahorju premierno na Dragi

Un homme libre

Boris Pahor, *Portrait d'un homme libre*. Tako je francoska režiserka Fabienne Issartel naslovila 98 minut dolg dokumentarec, ki je nastal iz 120 ur materiala, posnetega med letom 2008, ko je prvič srečala Borisa Pahorja, in letom 2014, ko je Pahor v Evropskem parlamentu v Bruslju prejel nagrado Državljan Evrope.

V petek, 1. septembra, je dokumentarec v velikem šotoru v parku Finžgarjevega doma na Opčinah doživel prvo izvedbo s slovenskimi podnapisi, ki jih Pahorju kot darilo za 104. rojstni dan poklanja režiserka. Poklon visokemu življenjskemu jubileju med publiko prisotnega pisatelja je bil, kot je v imenu organizatorjev Študijskih dni Draga povedala Nadia Roncelli, pravzaprav celoten večer, ki ga je uvedel pogovor z režiserko.

Issartelova je Pahorja najprej spoznala po njegovih v francoščino prevedenih knjigah, po srečanju v živo pa se ji je zdelo, kot bi ponovno srečala starega prijatelja. Kontekst njegove zgodbe se ji je zdel tako bizaren, da se je odločila, da bo posnela film. Težko je v dokumentarec strniti 104 leta dolgo življenje, ob pripovedovanju zgodbe posameznika, ki se je rešil zaradi svojega zaupanja in upanja v človeštvo, zaradi svoje izobrazbe, kulture in literature, pa je skušala povedati univerzalno zgodbo. Zgodbo o ljubitelju svobode. Pahorja prepozna v Camusovem citatu iz zbirke *Poletje in drugi sončni spisi* (1954) "Obstaja lepota in obstajajo ponižani. Kolikor je lahko to težak izziv, ne bi nikoli hotel biti nezvest ne eni ne drugim". Taka je Pahorjeva literatura, saj kot pravi, piše "za vse ponižane" in tega se je skušala držati tudi v svojem filmu. Digitalni črni zastor se dvigne: Boris Pahor s slušalkami, ob soju namizne luči, sedi za pisalnim strojem in tipka. Glas režiserke pripoveduje v prvi osebi: Fabienne Issartel prispe v Trst, mesto "Joyca, Sveva in Pahorja", in potrka na pisateljeva vrata. Vesel je, prvič se hoče nekdo pogovoriti z njim, potem ko je prebral njegova dela in ne pred tem. Režiserko je usoda v Trst pripeljala prav na dan, ko je državni italijanski dnevnik La Repubblica objavil daljši članek, posvečen Pahorju in njegovi Necropoli, izdajki z Magrisovo spremno besedo. Sledila bosta članek v tržaškem časniku Il Piccolo in še več medijske pozornosti. Italija bo Pahorja odkrila 18 let, potem ko je Necropola izšla v Franciji. Ob intervjujih, ob domači pisalni mizi in sprehodih po mestu, ko se s kamero za Pa-

horjevim hrbtom sprehajamo tudi gledalci, se zgodba začne v Trstu po prvi vojni, s prihodom fašistov in požigom Narodnega doma, ko slovenskega otroka učijo, da mora "postati nekdo drug". Pripovedovanje avtorica podkrepi s fotografskim gradivom iz arhiva pisatelja, zgodovinski-

Boris Pahor in Fabienne Issartel (foto L. Tavčar)

mi slikami, zemljevidi in starimi posnetki (npr. Mussolinijev prihod v Trst, program Luce). Kontrastno se med morečimi zgodbami, v pripovednih pavzah, ko kdaj pa kdaj moški glas prebere odlomek Pahorjevih del ali slišimo intimno razmišljanje režiserke, skozi celoten film prikazujejo panoramske slike Tržaškega zaliva, slike morja, ki je Pahorju zatočišče, saj ga zaznamuje kot človeka, ki živi ob njem. Ob melodijah klasične glasbe, ki se dobro spaja z dogajanjem na platnu, se bo dogajalni prostor spremenil še velikokrat. V Pariz, na obisk k prvemu francoskemu založniku, pa še k prijatelju Evgenu Bavčarju. V taborišče Struthof, v srčiko njegovih najbolj bolečih spominov, v kraj, ki je zaznamoval njegovo nadaljnje življenje, kjer se je odločil, da bo "organizem obranil odnotraj". Pahorja bomo videli v Nantesu, v šoli, kjer se pogovarja z dijaki. Na Krasu, kamor se je Pahor zatekel, ko je desertiral iz italijanske vojske in se pridružil antifašističnemu dogajanju v Trstu. V Ljubljani, v Bruslju, v Evropskem parlamentu, kjer Pahor prosi za aplavz za vse tiste žrtve 20. stoletja, ki svobode niso mogle

okusiti. V Podnanosu, pa celo na Nanosu samem.

Tudi likov, fizično prisotnih ali takih, ki žive le še v spominih, je veliko.

Pahor se spreha z Jančarjem, debatira s Stephanom Hesslom, sedi ob mizi z Lojzetom Peterletom. Edvard Kocbek zaživi skozi zgodbo revije Zaliv in v Jugoslaviji prepovedanega pogovora *Edvard Kocbek, pričevalec našega časa* (1974), ki sta ga z njim imela Pahor in Rebula. Pred nami pa zažive tudi Danica Tomažič, francoska bolničarka Arlette in žena Rada.

Pripovedovalni čas odgovarja Pahorjeve-mu brezčasnemu pripovedovanju, kjer grozote preteklosti, "kulturni anti-fašizem" primorskih ljudi in zgodbe o ljubezni, ki življenju vrača smisel, sobivajo z današnjimi dogodki, v dobi, "v kateri pogrešamo etiko", v kateri moramo "evropsko zavest šele začeti graditi", ko v morju za svobodo umirajo ljudje. Saj, kaj pa je pravzaprav čas, se ob koncu filma sprašuje režiserka. Dokumentarec, v katerem petindevetdeset ali večletni Boris Pahor skoraj nepretrgoma govori francosko, se dotakne tudi za Francijo še vedno perečih vprašanj, kot so migranti in manjšine, na primer bretonska in provansalska realnost, ki kljub neštetim predvolilnim obljubam raznih prvih mož še vedno nimajo zagotovljenih osnovnih pravic.

Napetost v dokumentarcu občasno razbremenjuje humor, ki povezuje tudi prijateljski odnos med režiserko in pisateljem. Gledalcu se na primer vtisne v spomin scena iz Mladinske knjige v Ljubljani, kjer pisatelja pričakata neverjetna množica ljudi in val prožečih se bliskavic, ki Pahorju končno priznavajo dolgo odklonjeno slavo. Ob koncu srečanja obiskovalci, mladi in stari, drug za drugim poklekajo pred starostno slovenskih piscev, ko mu v naročje polagajo knjige, kar so počeli celo "uro in pol", pravi režiserka. Topel aplavz številne publike v openskem šotoru je nagradil konec projekcije, ko je na oder stopil še pisatelj in se srčno zahvalil režiserki, da je izbrala predstavnika "majhnega naroda, zato da je pripovedovala zgodbe, pomembne za celo človeštvo". Spomnil je na pomen dialoga in skladnega delovanja "predstavnikov držav, cerkva, orožja, filozofov, pesnikov, pisateljev" za reševanje stanja, v katerem se je znašel svet.

Tehnično zahteven večer si prireditelji Drage ne bi mogli predstavljati brez sodelovanja Kinoateljice iz Gorice. Dokumentarec, ki je premierno predstavitev v francosčini doživel v tržaškem muzeju Revoltella, 28. marca 2014, bodo v Sloveniji prvič predvajali 14. septembra 2017 v Cankarjevem domu v Ljubljani.

Lucija Tavčar

Nagovor Iva Jevnikarja pred projekcijo filma Nadje Velušček

Spoštovani! Po sinočnji izredno uspešni novosti za Drago, ko smo si ogledali dokumentarni film o pisatelju Borisu Pahorju, se bomo tudi pomembnega mejnika v naši novejši zgodovini, 70-letnice uveljavitve pariške mirovne pogodbe, spomnili s pomočjo filmskega platna. Gospa Nadja Velušček nam bo s pomočjo ekipe Kinoateljice iz Gorice predstavila dokumentarno videonovelo Moja meja. Gre za 50-minutni film, ki ga je pripravila s hčerko Anjo Medved že leta 2002 v produkciji Kinoateljice in Deželnega sedeža RAI v Trstu, za eno izmed dragocenih in občutenih stvaritev, ki sta jih posvetili primorskim krajem in ljudem.

Pred tem pa dovolite nekaj besed ob tej obletnici v imenu prirediteljev. Gotovo ji bodo posvečeni simpoziji zgodovinarjev in pa uradna proslava, saj je 15. september v Sloveniji državni praznik z uradnim imenom Dan vrnitve Primorske k matični domovini. No, že pri imenu in datumu praznika - naših sporedih beremo o 70-letnici priključitve Primorske - bi se lahko ustavili. Lepše mi zveni, če rečemo, da se je večji del Primorske takrat združil z glavnino slovenskega naroda, saj smo bili Slovenci, razen Benečarov in Režijanov, prej vsi pod Avstro-Ogrsko, po

prvi vojni pa razdeljeni na štiri države, in se torej Primorci niso kam vračali. Izraz priključitev pa me spominja na osvajanje, medtem ko se je najprej sam primorski človek boril za ohranitev in za združitve v skupni državi: od legalnih političnih predstavnikov po prvi svetovni vojni prek ilegalnega dela Društva svečnikov sv. Pavla in Tigra do krvave borbe v vojnih letih. 15. september, ki poudarja uresničitev mirovne pogodbe in začrtanje novih mej, pa nas spominja tudi na to, da Trst, Gorica, sedanje slovensko ali narodno mešano območje v Italiji niso bili deležni te združitve. Nova ozemeljska ureditev ni prinesla samo veselja. Tudi tam, kjer bi moralo vladati, ni bilo polno, saj ga je v marsičem zagrenil politični sistem, zaradi katerega je val beguncev zapustil Posočje, primorski duhovniki, in z njimi verno ljudstvo, pa so kot nagrado za svoje dvojno zadržanje, kot je učinkovito zapisal zgodovinar Egon Pelikan, prejeli to, kar je Cerkev v osrednji Sloveniji prejela kot kazen. Prva etapa - sprememba meje - v dolgi povojni borbi sedanje slovenske manjšine v Italiji za narodne pravice se je vsekakor tako končala. Začela se je druga: prizadevanje za uresničitev določil mirovne pogodbe in

italijanske ustave za goriško in videmsko pokrajino ter statuta Svobodnega tržaškega ozemlja za Tržaško. Frustracij tistih let ni treba obnavljati. Sledila sta razdelitev Svobodnega tržaškega ozemlja in prizadevanje za uresničitev njegovega posebnega statuta o manjšinskih pravicah iz leta 1954. Nova razočaranja in spet nova leta 1963 ob ustanovitvi Avtonomne dežele Furlanije Julijske krajine, ki Slovincem ni prinesla tega, kar sta avtonomni deželi prinesli nemško in francosko govoreči skupnosti v Italiji, ter leta 1975 z Osimskim sporazumom. Zadnja etapa: boj za zaščitni zakon, ki se je končal leta 2001 z odobritvijo zakona, ki nikakor ni popoln in se še vedno le postopoma in počasi uresničuje. To suhoparno naštevande noče biti črnogledo jadikovanje. Še smo tu in doživeli smo tudi ogromno pozitivnega, pri čemer bi na prvo mesto postavil demokratizacijo, osamosvojitve in evropske povezave matične domovine. Hotel sem le opozoriti na vpetost te 70-letnice v široki okvir naše polpreteklosti in sedanosti. Pomisliti velja, kakšni smo bili takrat in kakšni smo danes. Vse te dogodke smo doživljali kot skupnost in kot posamezniki. O doživanju septembra 1947 govori film, ki si ga bomo zdaj ogledali.

Slovenija / Srebrni red za zasluge

Prejemnik je dr. Ivan Rebernik

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je 31. avgusta 2017 na slovesnosti v predsedniški palači vročil državna odlikovanja. Srebrni red za zasluge je prejel gospod dr. Ivan Rebernik

Dr. Rebernik je leta 2010 prejel najvišje priznanje katoliške Cerkve v Sloveniji, Odličje sv. Cirila in Metoda, v zahvalo in priznanje za izredne zasluge na področju diplomatske, vzgojne in bibliotekarske dejavnosti na ravni Vesoljne Cerkve in Cerkve na Slovenskem.

Ivan Rebernik se je rodil 7. oktobra 1939 v Mariboru. Po končanih šolah na Prevaljah, na Ravnah na Koroškem in v Đakovu je leta 1963 v Rimu magistriral na Filozofski fakulteti Papeške univerze Gregoriana. Leta 1965 je diplomiral iz teologije na Teološki fakulteti iste univerze in leta 1980 dosegel doktorat znanosti. Opravil je specializacijo iz knjižničarstva na School of Library and Information Science na Catholic University of America v Washingtonu D. C. z vzporedno prakso na Smithsonian Institution Library.

Svojo poklicno pot je začel kot uslužbenec v knjižnici Papeške univerze Gregoriana v Rimu na različnih delovnih področjih, kot knjižničar v Vatikanski apostolski knjižnici pa je bil sprva pomočnik asistenta za bibliografski opis in klasifikacijo knjig in periodike, nato direktor kataloškega oddelka Vatikanske apostolske knjižnice. Deloval je tudi kot redni profesor v Vatikanski šoli za knjižničarje.

Ob strokovnem poklicnem področju je deloval tudi pri radiu RAI v Rimu, kjer je bil odgovoren za vsakodnevne radijske oddaje v slovenščini in s tem ohranjal ter širil slovensko besedo v tujini. Bil je vodja knjižnice Rimskega inštituta Görres in Kolegija Teutonika v Vatikanu. V svojem profesionalnem delu si je prizadeval tudi za razvoj in napredek bibliotekarstva, bil je pobudnik in predsednik društva Gruppo Biblioteche Ecclesiastiche, ki povezuje 25 rimskih univerzitetnih in cerkvenih knjižnic ter računalniške mreže Unione Romana Biblioteche Ecclesiastiche (URBE). Kot strokovnjak bibliotekarstva je pripravil in vodil številna strokovna predavanja in študijske posvete v Italiji in v tujini.

V svojem diplomatskem delu je bil prevajalec in član italijanske delegacije na srečanju italijansko-jugoslovanske mešane komisije za uresničevanje Osimskega sporazuma ter prevajalec pri najvišjih državnih srečanjih z državniki iz Slovenije.

Od leta 1994 je deloval kot sve-

tovalec pri Veleposlaništvu Republike Slovenije pri Svetem sedežu ter opravljal druge odgovorne naloge v administraciji Svetega sedeža. Med leti 2006 in 2010 je bil veleposlanik Republike Slovenije pri Svetem sedežu ter je organiziral knjižnico papeškega braziljskega kolegija v Rimu.

Obsežen opus člankov, knjig in drugih prispevkov kaže na razgledanega intelektualca in poznavalca strokovnega področja, ki je ob poklicnem delu opravljal številne naloge v korist dobrih meddržavnih odnosov. Pomembno je prispeval k izboljšanju diplomatskih odnosov med Republiko Slovenijo in Svetim sedežem ter številnim Slovencem odprl vatikanska vrata.

Delo Ivana Rebernika spremlja vidne mednarodne ustanove, ki so mu podelile različna priznanja, častna članstva in nagrade: od leta 1978 je član nemške znanstvene ustanove Görres-Gesellschaft in član Bratovščine Žalostne Matere Božje na Camposanto Teutonico pri sv. Petru v Rimu, od leta 1987 pa član rimske Bratovščine Presvetega imena Marijinega. Je tudi Akademik Slovenske papeške teološke akademije v Rimu, Magistralni vitez Suverena malteškega reda, Magistralni vitez viteškega reda Božjega groba, Comendador de Gracia Magistral viteškega reda sv. Odršenika in sv. Brigitte Švedske in od leta 2009 odlikovanec reda "Ordine Piano" z Gran Croce dell'Ordine di Pio IX. Dr. Ivan Rebernik moč za izvrševanje svojega dela in izvrševanje zaupanega poslanstva črpa iz osebne vere v Jezusa Kristusa. Veleposlaniško službo je res opravljal le zadnja štiri leta, vendar pa je bil kot prepričan kristjan ter zaveden slovenec ambasador Cerkve in Slovenije ves čas svojega življenja v Rimu. Mnogim slovenskim in drugim študentom je bil mentor, za vse pa odprt ter občutljiv za stisko bližnjega.

Uspešna akcija Slovenske Karitas

Otroci nas potrebujejo

Pred začetkom šolskega leta so škofijske Karitas pomagale s šolskimi potrebščinami 7.384 socialno ogroženim otrokom v skupni vrednosti 241.007 evrov.

V letošnjem poletju so do konca avgusta škofijske Karitas v Ljubljani, Mariboru, Kopru, Celju, Murski Soboti in Novem mestu pomagale 7.384 socialno ogroženim otrokom iz 3.830 družin, od tega 6.171 osnovnošolcem in 1.213 dijakom. Skupaj je bilo v juliju in avgustu za pomoč v obliki paketov šolskih potrebščin ter bonov in naročilnic za nakup šolskih potrebščin na škofijskih Karitas porabljenih 241.007,22 evrov. Pomoč poteka tudi na ravni župnijskih Karitas, za katere bodo podatki o obsegu pomoči znani ob koncu koledarskega leta. Glede na prve podatke in obseg prošelj lahko z gotovostjo rečemo, da bo v letu 2017 na Karitas več kot 11.000 osnovnošolcev in dijakov deležnih pomoči pri njihovem šolanju.

Velik del sredstev za pomoč smo pridobili z dobrodelno akcijo *Luč miru iz Betlehema*. Začetek šolskega leta za mnoge socialno ogrožene družine predstavlja hudo finančno breme, saj je že v poletnih mesecih potrebno pokriti stroške za nakup šolskih potrebščin in delovnih zvezkov. Stroški za posameznega osnovnošolca znašajo tudi več kot 200 evrov, kar je odvisno od šole in razreda. Finančna bremena se za starše mesečno nadaljujejo tudi med šolskim letom. Če je za osnovnošolske otroke največji zalogaj in problem nakup delovnih zvezkov, je za dijake velik problem strošek za prevoze

za svoje socialno ogrožene vrstnike zbrali nekaj več kot 29.000 zvezkov in v vrtcih dodatno še 136 novih tempera barvic. V letošnjem letu bodo dodatnih 4.000 zvezkov za socialno ogrožene osnovnošolce poklonili tudi Slovenski skavti. Zvezke so priskrbeli z zbranimi sredstvi iz

akcije *Luč miru iz Betlehema*.

Začetek šolskega leta za mnoge socialno ogrožene družine predstavlja hudo finančno breme, saj je že v poletnih mesecih potrebno pokriti stroške za nakup šolskih potrebščin in delovnih zvezkov. Stroški za posameznega osnovnošolca znašajo tudi več kot 200 evrov, kar je odvisno od šole in razreda. Finančna bremena se za starše mesečno nadaljujejo tudi med šolskim letom. Če je za osnovnošolske otroke največji zalogaj in problem nakup delovnih zvezkov, je za dijake velik problem strošek za prevoze

preko celega leta in nakup pripomočkov za strokovne predmete. Še posebej so v velikih težavah družine z enim staršem, velike družine, družine, ki so se zadolžile pri urejanju stanovanjskih pogojev, in družine s starši, ki so brezposelni ali prejema minimalno oziroma neredno plačo. Družine se za šolske potrebščine nemalokrat tudi zadolžijo in naknadno pridejo po pomoč, ko ne zmorejo odplačati dolga. Karitas v veliki meri pomaga tudi družinam, ki za las izpadejo iz javnih cenзов pomoči. Pomoč na mnogih lokacijah usklajujemo s CSD in drugimi NVO. Dobro sodelujemo tudi

z osnovnimi šolami.

Akcija zbiranja sredstev v dobrodelni akciji *Otroci nas potrebujejo* se bo nadaljevala tudi v prihodnjih mesecih, saj Karitas osnovnošolcem pomaga tudi v cellem šolskem letu. Med letom je pomoč še posebej namenjena plačilu obšolskih dejavnosti, kosil in prevozov za dijake iz oddaljenih krajev. Še vedno pa zbiramo nove, velike črtaste zvezke ali tempera barvice, ki jih mogoče oddati na najbližji Karitas, ali finančna sredstva za pomoč otrokom na transakcijski račun:

Slovenska karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, TRR: SI56 0214 0001 5556 761, sklic: SI00 3620, namen: Otroci nas potrebujejo.

Zbiranje sredstev poteka tudi prek SMS-sporočilom s ključno besedo ZVEZEK ali ZVEZEK5 na 1919, s katero se daruje 1 evro ali 5 evrov.

Ob tem še enkrat iskrena zahvala vsem darovalcem in podpornikom dobrodelnih akcij Karitas za pomoč otrokom s šolskimi potrebščinami.

Več informacij: Slovenska karitas, Saša Eržen, tel.: 01/300-59-60, e-naslov: Sasa.Erzen@karitas.si

Imre Jerebic,

generalni tajnik Slovenske Karitas

ZNAMENJE KRIŽA

PRIMOŽ KREČIČ

Križ je ljubezen, ki zdravi

Kam se zatekajo ljudje v različnih težavah, ki jih ne morejo sami rešiti? Nekateri odtrdijo v svoji nemoči, drugi si iščejo določene pomiritve pri ljudeh, v kemiji ali v duhovnosti, nekateri kričijo na Boga, da je tako krut. Verniki se v takih trenutkih **zatečemo h Kristusu in k njegovi ljubezni**, ki se je razodela na križu. V najširšem smislu se ljudje izogibajo soočenja s križem kot sredstvom odrešenja, ozdravitve in novega življenja. Kljub temu ostaja križ temeljno sredstvo za sprejemanje sveta, ljudi, pa tudi sebe in Boga.

S križem sprejemamo učlovečenje Boga v naš svet in

tudi v svo njegovo krhkost, bolezen in greh. Odpira nas tudi k ljudem, ki trpijo in so odprti za dobroto ter pomoč. S križem sprejemamo drugačnost drugih in naredimo prednostno odločitev za uboge. Ob bližini Jezusovega križa moremo sprejeti vsakega človeka, ki stopi v naše življenje. Križ je tudi znamenje stvarnega pogleda na življenje in temelj za ohranjanje dostojanstva človeka od spočetja do smrti.

Pot naše krščanske poklicnosti je zaznamovana s krstom in križem, kar tudi pomeni beseda krst v slovanskih jezikih. V moči Jezusove smrti na križu in njegovega vstajenja **moremo prenesti najtežje dogodke v življenju** in zavrniti skušnjave. S križem se lahko spravimo z Bogom, z drugimi in s seboj. Pomembno je, da se Cerkev čuti kot skupnost, ki je zbrana pod križem in vse svoje sile posveča prehodu iz

smrti v novo življenje. Križ je namreč veliki dar življenja, ki je zraslo iz podarjene bolečine in neskončne ljubezni. Iz poveljane Kristusove rane tečejo potoki milosti za to novo življenje.

V križu se tudi prečistijo naše človeške ljubezni in se odprejo v dar, osvobodijo se vsake sebičnosti. Pot pšeničnega zrna, ki pada v zemljo in umre, je podoba za začetek novega življenja, za nov klas. Križ je velik izhod iz zaprtega in samozadostnega človeka, da postane dar in se uresniči v podarjanju drugim in Bogu. **Ta izhod je boleč**, kot je boleče vsako rojevanje,

vendar je rojstvo novega človeka, ki se more polno uresničiti v tem, kar je. S križem gledamo na naše bolezni, sprejemamo nepredvidljive dogodke in bolečine. V križu je podpora za vsak duhovni boj in spreminjanje v ljubezen. V njem dobimo pogum za

odpuščanje, zvestobo in nove začetke. Ob križu moremo tudi kričati k Bogu in se potem izročiti v njegovo voljo.

V moči Jezusovega velikonočnega daru more Cerkev vstopati v svoj zgodovinski čas in biti usmerjena h končni zmagi Križanega in Vstalega. V tem prehodu čutimo bližino Jezusove in Očetove ljubezni, **osvobodimo se za ljubezen** in dobimo moč za soočenje s toliko problemi v svojem osebnem in skupnem življenju. Izkušnja križane in vstajenske ljubezni more postati resnični temelj novega življenja.

Prispevek Škofijske karitas Koper v akciji Otroci nas potrebujejo

Tudi letos so na področju Koprške škofije že v juniju istočasno začeli zbirati in razdeljevati pomoč

Tako je do začetka šolskega leta prejelo pomoč 1.950 šolarjev iz 910 družin. Iz sredstev Karitas je bilo kupljenih 10.000 zvezkov, skoraj 4.000 zvezkov in nekaterih drugih potrebščin je bilo zbranih v šolah in vrtcih v akciji Pokloni zvezek, približno 1.000 pa so jih darovali posamezniki. Poleg zvezkov in drugih potrebščin je v Centrih karitas bilo izdanih tudi za 28.000 evrov bonov, s katerimi so starši kupili šolske potrebščine v knjigarnah. Iz sklada Posvojitev na razdaljo je 114 otrok prejelo skupaj še dodatnih 11.400 evrov. Skupna vrednost pomoči Karitas šolarjem v koprski škofiji presega 45.000 evrov. Končni podatki bodo znani konec septembra.

V poletnem času so bile otrokom namenjene razne počitniške dejavnosti in tabori, tako je v Portorožu v programu Biseri letovalo 30 otrok, v Domu karitas v Soči pa 82 otrok in več kot 30 mladih animatorjev. S septembrom se na desetih lokacijah pričanja program učne pomoči Popoldan na cesti.

Pomoč družinam, kamor spadajo tudi otroci, se izvaja v 13 Centrih karitas (Bovec, Tolmin, Nova Gorica, Grgar, Ajdovščina, Idrija, Postojna, Pivka, Sežana, Ilirska Bistrica, Koper, Izola in Portorož) in jo redno prejema preko 2.500 družin. Prav te dni prihaja v Centralno skladišče v Ajdovščino hrana EU, Škofijska karitas Koper bo za naslednje tromesečje prejela 128 ton osnovne hrane, ki jo bodo za pripravo družinskega paketa dopolnili s nabavo še nekaterih živil in higienskih potrebščin iz lastnih sredstev. Poleg tega najbolj ogroženim družinam pomagajo tudi pri plačilu nujnih položnic. V primerjavi z lanskim letom z zadovoljstvom ugotavljajo rahel padec prisilcev pomoči, žal pa se stiske večine tistih, ki ostajajo, poglobljajo, zato se pri Škofijski karitas Koper zahvaljujejo vsem darovalcem.

ROMANJE V MEDJUGORJE

Od 6. do 9. oktobra letos

Odhod z avtobusne postaje v Novi Gorici zelo zgodaj zjutraj v petek, 6. oktobra. Proti večeru prispemo v Medjugorje, kjer bosta sv. maša in čaščenje sv. križa. V soboto zjutraj vzpon na Križevac, kdor bo mogel. Zvečer sv. maša in čaščenje Najsvetejšega. Še prej obisk Podbrda, kraja Marijinih prikazovanj. V nedeljo srečanje s Skupnostjo družin in zvečer sv. maša. Popoldne obisk Cenacola. V ponedeljek zjutraj odpotujemo proti domu, za sv. mašo se ustavimo v hrvaškem Lurdu pri Makarski. V večernih urah prispemo domov. Prijave: g. J. Markuža, župnik v Zgoniku - tel. 040-229166 (za Tržaško), g. Darko - 3703201305 ali 0481-32121 (za Goriško), ga. Anica 00386-5-3022503 (za Slovenijo). Slovenski in italijanski državljani potujejo z osebno veljavno izkaznico za inozemstvo.

OPČINE Draga 2017: nedeljska maša

Gospod naj nas zapelje!

G. Karel Bolčina in p. Edi Kovač (foto dd)

Študijski dnevi Draga so se v nedeljo, 3. septembra, v parku Finžgarjevega doma na Opčinah začeli z jutranjo sveto mašo. Daroval jo je vikar za slovenske vernike goriške nadškofije g. Karel Bolčina, somišalec p. Edi Kovač, s petjem popestril openski zbor pod taktirko Janka Bana. Poseben ton (tudi) evharističnemu slavlju je dajal moto letošnje Drage, stavek filozofa Milana Komarja: "Pot iz mrtvila je le ena, zanesljiva in trdna: pot duhovnega razmaha". G. Bolčina je v homiliji pokomentiral nedeljska berila, zlasti se je zaustavil pri Jeremijevih besedah "Gospod, ti si me zapeljal in jaz sem se dal zapeljati". Prerok je dovolil, da ga je Gospod prevzel; zato je bil sposoben govoriti. Peter v evangelijskem odlomku ni bil sposoben govoriti Božje besede, zato ga je Jezus imenoval 'satan'. Vsi smo krščeni, naše ime je zapisano v

krstni knjigi, "toda to še ni zagotovilo našega krščanstva. Potrebno je nekaj drugega", to, da kot Jeremija dovolimo Gospodu, da nas zapelje. Sicer lahko zaman iščemo vse rešitve tega sveta, kako naj odrešimo ta svet, "tudi našo narodno skupnost". Če Stvarniku ne damo možnosti, da On govori v nas, če mi nadomestimo Njegovo besedo, za nas ostane samo še Jezusova beseda: 'Pojdi od mene, satan! Kajti "ne misliš po božje, ampak po človeško". Naj obupamo, ker tega nismo sposobni? Pavel nam naroča, naj se darujemo Bogu v obliki bogoslužja. Z Gospodom nas na najgloblji način povezuje evharistija. To je trenutek, ko Mu dovolimo, da nas zapelje. "Ko vse to dovolimo, potem lahko pride iz nas Božja beseda". Če smo v Bogu in Bog v nas, je ni moči na tem svetu, da bi nas premagala, je dejal g. Bolčina.

To je "pot iz mrtvila"! / DD

Knjiga, vredna branja

Razumeti islam in džihad

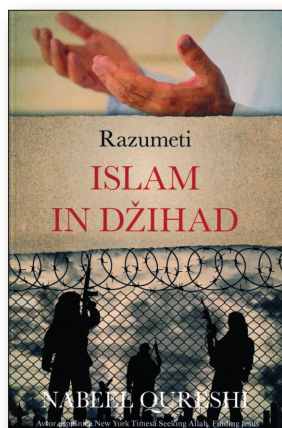
O b vsakem terorističnem napadu smo ljudje zgroženi in se sprašujemo, ali bo kdaj tega konec ali pa je to že postalo del življenja 21. stoletja. Kaj in kako bo naprej, nihče ne ve, moramo pa si priznati, da poleg zgražanja nad napadi, obsojanja teroristov in prebiranja dnevnikov in poročil vse splahni v nekaj dneh. Seveda to je pozitivno, ker človek mora živeti naprej, vsak ima svoje življenje in je nujno potrebno, da ne pademo v neko paniko.

Vsekakor se po mojem mnenju premalo poglobljamo v problematiko islama, v nekaterih primerih pa (predvsem v italijanskih medijih) naletimo na cel kup izvedencev "muslimanske vere, ki izrekajo neka javna mnenja, ne da bi o islamu kaj vedeli.

Založba Družina je v letu 2016 izdala knjigo *Razumeti islam in džihad* avtorja Nabeela Qureshija (prevod dr. Drago K. Ocirk). Knjiga me je pritegnila ne le zaradi naslova, ampak zaradi avtorja samega. Tu ne gre za ka-

kega časnikarja, ki se dela, da islam pozna, ampak gre za muslimana, ki je svojo vero začel spoznavati prav zaradi terorističnih napadov.

Seveda ne bom o avtorjevem pisanju nič razkril v tem članku, rad bi knjigo le priporočil prav vsem: branje je dostopno vsem in knjigo lahko preberete tudi v "eni sapi". Seveda, nalašč je tako napisana, da se bralcu vsaj zasveti, kako je govoriti, pisati in razpravljati o islamski veri vse prejkot enostavno, in to celo za muslimana. Zato je av-

torjevo delo še toliko bolj zanimivo in objektivno, saj navaja točne citate iz Korana in šeriatu.

Ob prebiranju te knjige boste lahko spoznali, kaj vse se skriva za besedo "islam", saj to ni le vera, ampak je predvsem čisto druga kultura življenja in razmišljanja. Kar pa je najbolj zanimivo, boste/bomo mogoče spet odkrili Kristusovo sporočilo ... Knjigo lahko naročite v Katoliški knjigarni, cena je 19,90 evrov.

Dario B.

G. Ciril Čarga, lazarist

Obisk pri stoletnem misijonarju

Nedavno je slavil 100 let g. Ciril Čarga, lazarist, po rodu iz Tolminske, ki je dolga leta svojega poslanstva preživel na Kitajskem, v Kanadi in po raznih krajih Italije. Kjerkoli je bil, je rad misijonaril med našimi rojaki, sploh pa je vedno ostal navezan na svoje ljudi.

Rodil se je 3. julija 1917 v Idriji pri Bači. V redovniško bogoslovje misijonske družbe sv. Vincencija Pavelskega (lazaristi, CM) je vstopil 30. avgusta 1934, večne zaobljube je opravil 31. avgusta 1936 v mestu Chieri pri Turinu. V zavodu je bil vzgojitelj apostolske šole (srednja izobrazba za fante), v kateri so jih pripravljali za bogoslovje. S sobratoma (g. Janez Kopač in g. Karel Wolbang) je nekaj let deloval v misijonih na Kitajskem, in to vse do izгона s strani komunistične oblasti. Sobrata sta nato šla v Philadelphia (ZDA), g. Čarga pa v Italijo. Skupno z misijonarjem Alojzom Grilom CM iz Mirna sta vodila misijone v Sarsariju na Sardiniji in drugod po Italiji.

Iz turinske province Misijonske družbe je g. Čarga prišel v Kanado leta 1977. V letih 1978-1983 je misijonaril po slovenskih naselbinah v Britanski Kolumbiji in Alberti. Nato je bil 11 let župnik pri Lurški Materi Božji v Winnipegu, Manitoba. Leta

1984 je vstopil v slovensko (jugoslovansko) provinco. Od leta 1994 do 2000 je bil kaplan pri Mariji Pomagaj v Torontu. Po 24 letih v Kanadi se je novembra 2000 vrnil v Turin, svojo prvotno provinco. Nato je prišel v Videm. Po navodilih takratnega škofa, in dokler je mogel voziti avto, je misijonaril med Beneškimi Slovenci; bil je vdan častilec Marije Žanjice v Porčinju. Nato je pomagal na Sv. Višarjah. Zaradi zdravstvenih težav se je vrnil v zavod lazaristov v ul. Marangoni 105 v Videm. Poleti 2016 je obhajal železno sveto mašo (70 let mašništva). Od lani živi v domu Casa di ospitalità e cura San Vincenzo v Turinu. Imel je priložnost priti k sobratom v Celje, a na koncu je izrazil željo, da bi na stara leta šel tja, kjer je kot mlad deloval in največ prispeval.

Sredi julija letos, le nekaj dni po 100. rojstnem dnevu, smo ga šli obiskat g. Pavel Novak, g. Rok Gajšek in podpisani, Lucijan Mozetič. G. Čarga, ki je zelo čil, je bil zelo presenečen in vesel. Imeli smo skupno kosilo in mu zapeli "Kol'kor kapljic, tol'ko let". Nazdravili smo s kozarcem penine in potico. Na vrtu imajo lipo: še sam se spominja, da so jo posadili pred 80 leti.

Vsi rojaki mu želimo veliko zdravja in Božjega blagoslova!

Lučko Mozetič

G. Diego Conforzi, župnik v župniji Sv. Ugo v Rimu

Hvala duhovnikom

Vsaka oseba, vsaka zgodba je pomembna

35 tisoč škofijskih duhovnikov v italijanskih župnijah zavestno daruje svoje življenje za evangelij in za druge. Za življenje potrebujejo tudi nas.

Darujmo tistim, ki se darujejo.

INSIEME
AI SACERDOTI

Podpri njihova prizadevanja s svojim Prispevkom

VOJ PRISPEVEK DUHOVNIKOM LAHKO PONUDIŠ:

■ z nakazilom na poštni tekoči račun št. 57803009 ■ s kreditno kartico lahko daruješ s klicem na brezplačno številko 800-825000 ali na portalu www.insiemeaisacerdoti.it ■ z bančnim nakazilom na glavnih italijanskih bankah ■ z neposrednim darom Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov - Istituto sostentamento clero vaše škofije.

Prispevek je odtegljiv.

Več informacij na www.insiemeaisacerdoti.it

Spremljaj zgodbe duhovnikov na: facebook.com/insiemeaisacerdoti

CHIESA CATTOLICA C.E.I.
Conferenza Episcopale Italiana

Kratke

Bližajo se 14. Okusi ob meji

Na letošnjih - štirinajstih - Okusih ob meji, ki bodo od 21. do 24. septembra priklicali v Gorico na desetstisoče obiskovalcev, bo sodelovalo 44 držav s 350 stojnicami, tako da na ulicah in trgih mestnega središča načrtujejo kar 22 zaselkov oz. vasi. Zanimanje za udeležbo nenehno raste, saj je občina prejela kar 900 prošenj za sodelovanje nad 500 različnih ustanov; sprejeli so jih 350. Po navodilih sil javnega reda bodo poostriili varnostne ukrepe. Med uglednimi gosti pa letos izstopa kuharska mojstrica Antonia Klugmann.

ZSKP četrtič na Okusih ob meji!

Mesto Gorica se počasi pripravlja na svojo največjo prireditvev, Okusi ob meji, ki se bo začela v četrtek, 21. septembra. Mestne ulice bodo zopet preplavili ljudje, zvoki, vonjave in vse bo utripalo ob dobrotah in specialitetah evropske in svetovne kuhinje. Tudi pri Zvezi slovenske katoliške prosvete iz Gorice se že pripravljajo na sodelovanje pri omenjeni poulični manifestaciji, ki bo potekala po goriških ulicah od 21. do 24. septembra. Tako kot prejšnja leta bo ZSKP postavila velik šotor v ulici Crispi, ob Trgovinski zbornici.

Skupaj s stojnicami društev Sabotin iz Štmavra, F. B. Sedej iz Števerjana, Vrh Sv. Mihaela, Hrast iz Doberdoba, MePZ Lojze Bratuž iz Gorice, katerim se bo pridružila še stojnica Vinoteke Števerjanski griči, bo sestavila skupen prostor, t. i. zamejsko vas. Ponudba enogastronomskih dobrot bo raznolika. Vsako društvo bo ponujalo svoje specialitete. Tudi briških vin ne bo manjkalo. Poleg kulinarike bo poskrbljeno tudi za glasbeno razvedrilo. V živo bodo nastopili ansambli, ki delujejo v okviru SCGV Emil Komel. Člani Radio Spazio, ki predvaja slovenske oddaje, bodo vrteli narodno-zabavno glasbo. V sredo, 30. avgusta, je v prostorih sejne sobe Kulturnega centra Lojze Bratuž potekal sestanek ZSKP. Prisotna so bila vsa društva, ki bodo sodelovala na velikem enogastronomskem prazniku. Sestanka sta se udeležila tudi goriška odbornica Arianna Bellan in predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj. Odbornica je v glavnih obrisih obrazložila potek prireditve ter novosti glede varnostnih ukrepov. Pri ZSKP se nadejajo, da bodo tudi letos uresničili ta skupni projekt. Predsednica Franca Padovan se vnaprej zahvaljuje društvom, ki so pristopila k temu projektu, in vabi v četrtek, 21. septembra, ob 19. uri na odprtje skupne stojnice slovenskih društev v ulici Crispi.

Opozicijski občinski svetniki so pisali ministru Minnitiu

Nujno je treba najti rešitev!

Razmere, v katerih v Gorici živi okrog sto priseljencev oz. proslincev za azil, niso več izredno stanje, saj trajajo vsaj tri leta: še vedno preveč jih je prisiljenih prenočevati v tunelu pod gradom, v parkih in parkiriščih brez osnovnih sanitarnih pogojev. S to jasno in kleno trditvijo se začel pismo, ki so ga - prek goriške senatorke Laure Fasiolo - izročili predstavniki opozicijskih svetniških skupin v goriškem občinskem svetu notranjemu ministru Marcu Minnitiu. Dokument, ki kaže na to, kar ni bilo storjeno, in hkrati ponuja konkretne predloge, so podpisali Andrea Picco (Forum Gorizia), Silvano Gaggioli (Gorizia c'Z), Marco Rossi (Demokratska stranka), Marilka Koršič (Gorizia 100 sanj), Roberto Collini (Percorsi goriziani), Rosy Tucci (Gorizia Ž tua), Ilaria Cecot (Articolo 3) in Cristina Soriano, predstavnica prostovoljnega združenja "Insieme con voi".

Tekst ni v nasprotju s stališči županov Gorice, Trsta, Vidma in Pordenona, izraženih v pismu, ki so ga vročili ministru Minnitiu v Trstu 5. septembra, so pojasnili. Jih pa dopolnjuje in nadgrajuje, so povedali na tiskovni konferen-

ci prejšnjo soboto v kavarni Vittoria. Begunci so bivalirali na bregovih Soče že jeseni 2014. Do danes se še ni našla primerna rešitev. Nekaj časa so bivali v šotorih, ki jih je postavila pokrajinska uprava, na pomoč sta pri-

nilo politične volje, da bi z jamčili novim prišlekom kolikor toliko dostojen sprejem. "Danes je stanje enako kot pred tremi leti". Potrebni so strukturni posegi in sodelovanje institucionalnih dejavnikov. Nujno je treba najti

R. Tucci, F. Perazza, A. Picco, S. Gaggioli, I. Cecot in L. Fasiolo (foto dd)

skočili Karitas in krajevna Cerkev, ki je številne sprejela v zavodu Nazareno. Mnoge, ki so še vedno spali pod milim nebom, so nato sprejemali po sedežih kulturnih in političnih združenj ter župnij, še piše v pismu, ki so mu priložili poročilo o sprejemanju na Goriškem od leta 2013 do danes (napisala ga je Ilaria Cecot, ki zadevo vrsto let spremlja od blizu). Mediji, združenja, (nekateri) stranke in prostovoljci redno opozarjajo na nečloveške razmere, in vendar doslej očitno

rešitev, so zapisali opozicijski svetniki, ki so hkrati prosili ministra za krajše srečanje ob obisku v deželi. Med drugim so predlagali, naj odredi, da prefekt lahko najde primerne namestitve ("v Gorici jih je veliko v državi lasti"), kjer bi na človeka vreden način lahko sprejeli vse, ki prihajajo v mesto kot proslilci za azil. Okrepiti bi bilo potrebno tudi osebje komisije, ki v vladni palači skrbi za te prošnje. Picco je poudaril, da se je kar pet nekdanih županskih kandidatov

levosredinskih strank, ki so se v volilni kampanji tudi napadali, povežalo okrog problema priseljencev. Etika naj bo pred politiko! Na stotine ljudi živi nedostojno, "nevarno pa bi bilo, da bi se na to navadili". Ne moremo ravnati z njimi slabše kot z divjimi psi! "Ko ne bi bilo prostovoljcev, bi zadeva že eksplodirala". Franco Perazza (DS) je pozval vse ljudi dobre volje, naj ne instrumentalizirajo nemirov in strahov občanov v politične namene. Ilaria Cecot je podčrtala, da je "izredno stanje posledica neodločitve". Rosy Tucci se je zahvalila prostovoljcem, Karitas, anonimnim meščanom, zaradi katerih imajo razmere bolj človeški obraz. Problem je kulturne narave: ljudje naj vedo, da ne bodo ničesar izgubili, če bodo priseljenci lahko živeli

bolj dostojno. Tiho večino in župana je k razumnosti pozval Gaggioli: naj se ne ustvari nevarna polarizacija! Zaradi sanitarnih razmer, javnega reda in hkrati večje kontrole bi bilo najbolje, da bi za priseljence našli primerno začasno bivališče. "To je v korist vseh". Po mnenju senatorke Fasiolove je "gibanje" okrog pisma ministru velik korak naprej. To so globoke korenine, ki so več stoletij označevale Gorico, mesto miru.

DD

Nova Gorica / O' Klapa gostja na Poletni sceni

Obuti maček je osvojil malo in veliko publiko

Foto Maja Pelikan

Letošnji spored niza prireditev, ki so se zvrstile na prostem na Poletni sceni, ki jo že nekaj let pripravlja Mestna občina Nova Gorica, da poživlja poletno dogajanje, je bil ob 70-letnici ustanovitve tega obsoškega mesta še posebno pester. Tako je na njej našlo prostor tudi gostovanje mladinske gledališke skupine O'Klapa iz Gorice, ki uspešno deluje že skoraj deset let pod okriljem Skupnosti družin Sončnica. V prijetno toplem poletnem večeru, v torek, 29. avgusta, so vzneseni mladi goriški ljubiteljski igralci popolnoma osvojili zelo številno publiko, ki je napolnila prireditveni prostor za mestno hišo in izvajalcem ob koncu odobravajoče namenila prisrčno ploskanje. Med občinstvom je bilo ogromno otrok, ki so se usedli v prve vrste in zelo pozorno spremljali predstavo oz. zelo natančno izdelan "družinski mijavzikl" *Obuti maček*. Po pravljici bratov Grimm ga je skral in ga v "bodičasto" sočnost odel Andrej Rozman Roza, ki se je na premieri, spomladi 1. 2016, zelo pohvalno izrazil o interpretaciji mladih goriških igralcev. Režijsko jih je v tej gledališki dogodivščini vodila mlada Sanja Vogrič, ki je sicer ob sebi imela režiserja Franka Žerjale in zagnano, gledališkemu ustvarjanju z mladimi povsem predano mentorico O'Klape katerino Ferletič. Tudi na novogoriškem večeru je Ferletičeva pazljivo opazovala potek predstave in se veselila

ponovnega uspešnega nastopa "svojih" varovancev. Kot nam je povedala, je bil tokrat njihov *Obuti maček* že osemnajstič na odrskih deskah, čakata jih pa še, vsaj za zdaj, že določeni ponovitvi na Koroškem v sklopu Primorskih dnevov, 20. oktobra 2017, in v Trstu na Gledališkem vrtiljaku v Marijinem domu pri Sv. Ivanu, 21. januarja 2018. Ob vsaki ponovitvi sta se v igralcih, ki odlično orisujejo posamezne like, krepili sproščenost in samozavest, tako da je zdaj njihov nastop še bolj suveren in prepričljiv v splošni radoživni interpretaciji, ki ji vsakič čudovit glasbeni okvir daje spevna in razgibana glasba Patricia Quaggiata, slikovito odrsko podobo pa ji ustvarjajo domiselno funkcionalna scena in bogati kostumi ter gibki plesni koraki koreografije Sanje Vogrič. Igralcem Kei Vogrič (Maček), Patriku Cingerliju (Matic), Emi Terpin (Marjetica), Manuelu Persogliu (Kralj), Sanji Vogrič (Kraljica), Simonu Čavdku (Brdavšek), Lenartu Vogriču (Sodnik in Dvorni paž), Iris Gulin (Pomočnica in Dvorna dama) in Karin Vižintin, Manuelu Quaggiatu, Vanji Vogrič, Desirre Schembri, Katji Terčič in Chiari Bergnach, ki so bili lakaji in vojaki, predvsem pa hitri pomočniki pri spreminjanju scenskih elementov, pa še mladim zakulisnim tehnikom želimo še veliko uspešnih gledaliških trenutkov.

JK

MIPZ Emil Komel na pevskem oddihu na Brezjah

Pevski teden poln izzivov in zadoščenj

V nedeljo, 27. avgusta 2017, zjutraj se je zbralo 23 članov MIPZ Emil Komel na železniški postaji v Novi Gorici in se odpravilo z vlakom po slikoviti poti ob Soči proti Bohinju in nato z avtobusom do Brezij. Podali so se na tradicionalni pevski teden, da preživijo pet dni ob petju, kitari in druženju v prostori samostana frančiškanskih sester pod zvonikom bazilike na Brezjah. Dekleta in fante, v starosti od 9 do 14 let, je peljala na vsakoletni pevski delovni oddih, kjer se poje tudi do sedem ur dnevno, pevovodkinja Damijana Čevdek Jug. Glavnino svojega letnega programa si skupina pevcev pripoje prav na teh intenzivnih vajah. Letos je pevovodja izbrala več trigrasnih a capella pesmi, ki so jih napisali ali priredili znani slovenski skladatelji: Ambrož Čopi, Da-

mijan Močnik, Črt Sojar Voglar, Tadeja Vulc, Patrick Quaggiato, ob teh pa še Peter Ebner, Leo Delibes in Bedrik Smetana. Stilno so bile zastopane slovenske ljudske in umetne ter sakralne pesmi. S to izbiro želi Damijana svojim pevcem dati na pot širok spekter glasbenih stvaritev in stilov, s katerimi si bodo lahko na nadaljnji pevski poti izbirali sodelovanje tudi v kakovostnih zborovskih sestavih pri nas ali drugod. Za vokalno tehniko je tudi letos skrbela Nina Kompare Volasko in ves dan s svojo strokovnostjo, pridobljeno v Angliji in Belgiji, vokalno izobraževala skupino in posameznike. K mladim je pristopala zelo prisrčno in ugotavljala rast vokalnih sposobnosti naših pevk in pevcev. V popoldanskih urah je potekala kitarska delavnica, kjer so vsi, po skupinah, nadgrajevali lansko

prvo izkušnjo z akordi in spremljanjem pesmi na kitari. Tudi letos sem jih vodila Marja Fenig in ugotavljala, da se vsem pozna glasbena izobrazba, saj hitro dojemajo snov, kar da veliko zadoščenja učitelju. Pri nedeljski večerni maši smo tako sodelovali s petjem ob spremljavi kitari. Poleg učnega osebja sta bila z nami tudi animatorja Jakob in Kristina, ki sta vodila izhode, telovadbo, pomagala pri korepetaciji, kitari in si izmislila še marsikaj. Skratka, za nami so dnevi, polni večglasnega petja, ustvarjanja lepih harmonij z glasovi in kitarami in utrjevanja prijateljskih vezi. Mladi pevci pa zdaj že nestrpno čakajo na začetek rednih vaj in prve nastope.

MF

(več fotografij na www.noviglas.eu)

S 1. strani

Odslej ena sama banka

Nova uprava bo štela 9 članov. Pri porazdelitvi sedežev sta se banki sporazumeli za razmerje 2: 1 v korist ZKB. Tako je namreč tudi razmerje članov: na Opčinah jih je 2.232, v Doberdobu 1.113. ZKB bo tako v novi upravi lahko računal na 6 upraviteljev: to so Barbara Rudolf, Erik Zobec, Andrej Gruđen, Adriano Kovačič, Fabio Pahor in Marko Pertot. Člani ZB Doberdob in Sovodnje pa so izvolili 3 upravitelje: Roberta Devetto, Uga Tomsič in Gabrijela Ferfoglio. Sklenjen dogovor med dvema bankama še predvideva, da bosta ZKB pripadli mesti predsednika uprave in ravnatelja, ZB Doberdob in Sovodnje pa bo v novi upravi zasedla podpredsedniško mesto. Člani so na občnih zborih izvolili tudi nove člane nadzornega sveta in njihove namestnike. Novi nadzorniki so Martina

sen, ki pa lahko nastopa samo v pokrajini Bocen. Zakaj je naša, zdaj že enotna banka izbrala skupino iz Trenta? Po besedah Adriana Kovačiča, dosedanjega predsednika uprave ZKB, je bilo več razlogov za to. Med pomembnejšimi pa je tudi vrednotenje jezikovne in narodnostne specifičnosti. V

ZKB, ki bo s 1. oktobrom veljal za enotno banko. Dodatek k 2. členu namreč izrazito določa "priznavanje in zaščito jezikovnih in kulturnih značilnosti članov in pripadnikov lokalnih skupnosti" v vseh vidikih poslovanja. Slovenščina mora tako biti prisotna v poimenovanju, v uradnih sporočilih in ob-

Nadaljnjih združevanj ni na vidiku

Politika bančne racionalizacije narekuje hiter tempo zmanjševanja števila bank. V naši deželi bo število združenih bank tako upadlo iz dosedanjih 15 na 9. Enotna slovenska banka bo na tem tržišču še naprej ena od manjših realnosti (podatke o njenem poslovnem obsegu objavljamo v tabeli). Ji zaradi tega preti nevarnost novih naknadnih spojitvenih procesov?

Po mnenju predsednika uprave ZKB Adriana Kovačiča te nevarnosti ni. S spojitvijo sta ZKB in ZB Doberdob in Sovodnje opravili svoje, pred nadaljnjimi združitvami naj bi ju ščitila nova skupina in status narodnostne in jezikovne specifičnosti, ki je vpisana v statut. Na nedeljskem občnem zboru pa je med razpravo v ospredje stopilo vprašanje o drugačnem združevanju. Nekaj razpravljalcev je spraševalo po možnosti za širitev mreže enotne slovenske banke tudi onkraj meje v

foto dd

Malalan (predsednica), Aldo Cunja (oba ZKB) in Lorenzo Devetak (ZB Doberdob in Sovodnje), namestnika pa Roberto Novello (ZKB) in Mara Petaros (ZB Doberdob in Sovodnje).

Novi izzivi

Enotno slovensko banko čaka v naslednjih mesecih še nekaj pomembnih dogodkov. Med njimi izstopa priključitev združni bančni skupini Cassa centrale banca iz Trenta. Gre v bistvu za naslednji korak v sklopu vsedržavne racionalizacije bančnega (in v prvi vrsti združnega) sistema v Italiji. Po nedavni reformi so se morale vse združne banke odločiti za vključitev v eno od dveh državnih skupin. Prva je rimska Iccrea, druga pa Cassa centrale banca iz Trenta. Nemška manjšina si je sicer pri tem izborila pravico, da se njihove banke vključijo v sistem Reiffei-

skupino iz Trenta je stopila tudi združna banka iz Doline Aoste in ena od bank na Južnem Tirolskem. Skupaj so tako pripravili osnutek člena, ki bo vključen v statut skupine Cassa centrale banca in ki posebej omenja narodnostne in jezikovne specifičnosti teh območij. Skupino iz Trenta k temu obvezuje tudi spoštovanje 7. člena zakona o reformi združnih bank, ki posebej omenja banke z jezikovno specifičnostjo. V tem sklopu velja omeniti še spremembo statuta

javah, v telematskih in IT storitvah, v pogodbah in drugih javnih dokumentih ter pri izvajanju storitev, kakršne so blagajniške službe ali plačilne in izterjevalne storitve.

Slovenijo. Ob tem je bilo izraženo tudi obžalovanje, da se pred petimi leti ni iztekla po željah prevzemna namera Hranilnice in posojilnice Vipava.

kl

Združeni poslovni rezultati ZKB in ZB Doberdob in Sovodnje na dan 30. 6. 2017

Postavka	Skupaj, seštevek za obe banki
Osnovni kapital (v mln evrov)	50,67
Količnik CET 1 (Capital Ratio)	15,57 % *
Kritje nerednih terjatev	51,15 % *
Neposredne vloge (v mln evrov)	452,12
Posredne vloge (v mln evrov)	161,24
Skupaj posojila strankam (v mln evrov)	347,06
Operativne mase (v mln evrov)	950,42
Dobiček	680.031
Število članov	3.373

* - ponderirano povprečje

SKPD F. B. Sedej Števerjan / Presenečenje za najmlajše

V goste prihajajo Lutkarji iz Devina

Da bi bila začetek novega šolskega leta in uvod v novo pevsko sezono najmlajših pevcev slajša, je Slovensko katoliško prosvetno društvo F. B. Sedej iz Števerjana sklenilo, da povabi v domači župnijski Sedejev dom Lutkarje iz Devina. Ti so z Otroškim pevskim zborom Ladjica v režiji znane lutkarske mojstrice Jelene Sitar postavili na oder pravljico *Bikec Ferdinand*. Otrokom poznano pravljico vsebino o bikcu, ki rad poležava

pod kruhovcem in nežno voha rožice in mu ni nič mar za bikoborbe, je napisal Murno Leaf, za mlade nastopajoče pa jo je priredila Jelena Sitar, ki si je zamislila tudi sceno. Mladi lutkarji se bodo publiku v Števerjanu predstavili prav s to igrico v nedeljo, 17. septembra 2017, ob 12. uri v mali dvorani Sedejevega doma v Števerjanu. Vstop je prost, zato, otroci, prosite mamice in očke, naj vas pospremito na to srečanje z lutkami! V predstavi, ki preseneča z izvirnostjo lutk in scensko zamisljivo,

pa tudi domiselno interpretacijo, nastopa kar sedemnajst igralcev. Ti so prisrčno igrice v jedrnat, strnjeni vsebini naštudirali na letošnjem lutkarskem tednu in ob tem izdelali tudi izvirne lutke in kostume, seveda pod strokovnim vodstvom na tem področju zelo izkušene Jelene Sitar, ki je ob sebi imela asistentko režije Nado Tavčar. Ob njej so bile še pomočnice Arianna Moro, Urška Terpin in Mira Tavčar. Koordinatorica je bila Marja Feinig, ki je s Petro Pahor poskrbela tudi za glasbo, ki bogati predstavo. Dragi otroci, pridite v nedeljo, 17. septembra 2017, v Števerjanski Sedejev dom. Ne bo vam žal. Ogledu predstave bo sledila delavnica, na kateri bo vsakdo lahko kaj lepega ustvaril.

IK

Obvestila

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško vabi članice in prijateljice, da se pridružijo kot pevke društvenemu ženskemu pevskemu zboru. Prijavijo naj se po tel.: 0481 531093 (Majda M.) ali 0481 532092 (Emil D.). Prav tako so članice in prijateljice vabljeni, da se vključijo v ekipo balinark in se prijavi na tel. št.: 0481 882213 (Ana T.).

V ulici San Giovanni 9 v drugem nadstropju, zraven cerkve sv. Ivana, dajemo v najem trisobno stanovanje. Za informacije tel. 0039 347 6921591.

"Male oglase" najdete, če na našem portalu www.noviglas.eu desno zgoraj vtipkate iskani niz "Mali oglasi".

Čestitke

V Ščedno sta **Desiree in Marjan** prinesla še dva fantka. Z rojstvom **Elije in Samuela** se veselijo nona, teta in stric, predvsem pa bratranca Ivan in Peter.

List ne obstaja brez korenin in roža ne cveti brez hrane. Enako človek ne more živeti brez ljubezni. **Silvan in Marija** sta 9. septembra 1967 na skupno pot stopila in 50 pomladi skupaj prehodila. Še enkrat toliko jima želimo **Elena, Aleksi in Borut z družinami**. Družino **Desiree Marangon in Marjana Drufovke** je osrečil prihod malih bratcev **Elije in Samuela**. Iskreno jima čestitajo in želijo veliko lepega in dobrega člani in prijatelji društva Sedej, števerjanska župnija, občina Števerjan, sekcija Slovenske skupnosti iz Števerjana in ekipa Civilne zaščite.

Sožalje

Ob izgubi drage mame **Cvetke Gravnar** izrekajo **Marjanki, Damijanu, Andreju in družinam** ter ostalim sorodnikom iskrene

sožalje društvo F. B. Sedej, števerjanska župnija, občina Števerjan in sekcija Slovenske skupnosti iz Števerjana.

Darovi

V spomin na drago **Nado Tomsič** daruje sestra **Marija z družino** 100 evrov za Novi glas.

V spomin na drago prijateljico že iz mladih let, **Cvetko Gravnar**, daruje **Bruna Petruša** 50 evrov za števerjansko cerkev in 50 evrov za misijonarja Pedra Opeko.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu
(od 8. 9. 2017 do 14. 9. 2017)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 8. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 10. septembra, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Ponedeljek, 11. septembra (v studiu Ilaria Bergnach in Carlotta Nanut): Prazne buče močno donijo.

Torek, 12. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 13. septembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Zgodovina pošte na Primorskem 1. del - Izbor melodij.

Četrtek, 14. septembra (v studiu Andrej Baucon): Četrtekov večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Ob smrti drage mame

CVETKE GRAVNAR vd. TERPIN

izražamo svoje občuteno sožalje hčerki Marjanki ter sinovoma Damijanu in Andreju

SVET SLOVENSKE ORGANIZACIJ

Ob izgubi drage mame

CVETKE GRAVNAR vd. TERPIN

izraža občuteno sožalje sinovoma Damijanu in Andreju ter hčerki Marjanki

STRANKA SLOVENSKE SKUPNOST

DRAMSKA DRUŽINA SKPD F. B. SEDEJ in ZSKP GORICA

vabita na predstavo

LETO ŠLAGERJA

PREMIERA: **16. septembra 2017 ob 20. uri** (svetujemo rezervacijo)

PONOVITEV: **17. septembra 2017 ob 20.00**

Velika dvorana Sedejevega doma v Števerjanu

Pogovor / Marie-Anne Sluga Škapin, Francozinja iz Izole

“Sem posvojena Slovenka, kot rečejo”

Marie-Anne sem spoznala pred skoraj dvajsetimi leti. Nisva se pogosto srečevali, a kadarkoli sem imela srečo, da sem se lahko pogovarjala z njo, so me vedno navdušili njena neverjetna energija, smisel za humor, pogum, iskričnost, široko obzorje, poznavanje ljudi, izvirne ideje, živahno in slikovito pripovedovanje, ki ga je pretrgal le glasen in prešeren smeh. Vse to daje Marie-Anne še danes mladosten videz. Prosila sem jo za pogovor, da bi jo spoznali tudi bralci tega časopisa.

Marie-Anne, nam lahko, prosim, poveš, od kod prihajaš? Kdaj in kje si bila rojena?

Rojena sem v Franciji, v majhnem mestecu Ancerville (Meuse). Tri leta po mojem rojstvu je naša družina ta kraj zapustila. Naselili smo se v Reimsu (Champagne).

Nam lahko poveš kaj o svoji družini, o svojih prednikih?

To je pa težko povedati na kratko. Moj oče se je priselil iz Italije. Mojo mamo je vzgojila stara mama, ki je bila Francozinja, saj jo je mati zapustila, očeta pa ni poznala. Že to je bil slab začetek, težko breme, ki so ga nosili moji starši in tudi jaz sama. Bila sem zadnja od štirih otrok.

Kakšno je bilo tvoje otroštvo? Si se rada igrala? Kakšne igre so bile tedaj v navadi?

Resnica je zelo žalostna. Otroštva se sploh ne spominjam, do svojega 15. leta nimam nobenih spominov. Hranim le nekaj fotografij, ki mi jih je uspelo dobiti ob smrti moje mame pred štirimi leti.

Kje si hodila v šolo?
Sodeč po fotografijah in po tem, kar so mi pripovedovali, je bila šola v bližini našega doma, v ulici Emila Zolaja v Reimsu.

Kje si potem nadaljevala šolanje?

Obiskovala sem gimnazijo in nato zasebno šolo za tajnice, na kateri sem diplomirala.

Kaj pa leto 1968? Lahko o tem kaj poveš?

Seveda! To je bila mala revolucija v mojem življenju. Udeležila sem se velikih manifestacij, vpisala sem se v komunistično stranko, šestdeseta leta so bila tudi leta anglosaške glasbe, mode mini kril, svobode, kontracepcije in tako naprej. A ne čutim nobene nostalgije po tistem času.

Si rada potovala?
To so bile moje sanje ..., a nisem odpotovala zelo daleč, samo do Izole!

V Izoli imaš dva sinova in moža Mitjo. Kje si ga spoznala?

V Izoli. Bil je bobnar v neki glasbeni skupini. Sestavili smo rock ansambel, ki pa se ni dolgo obdržal. Napovedal se je namreč otroček.

Kje sta se poročila?
V Izoli.

Koliko časa potem že živiš v Izoli?

Skoraj trideset let.

Kje pa sta rojena tvoja otroka? Starejši sin je iz mojega prvega, neuspelega zakona in je rojen v Parizu. Mlajši se nama je rodil v Izoli.

Kakšno je bilo njuno otroštvo, glede na to, da sta živela v večjezični in večetnični družini?

To pa bi morala vprašati njiju. A kot mama sem naredila vse, kar je bilo v mojih močeh, da bi od treh kultur oba odnesla le najboljše. Onadva morata upravljati s tem zakladom.

Sta obiskovala slovensko ali italijansko šolo?

Italijansko, glede na to, da ima moj mož italijanske korenine.

Tvoja sinova govorita tekoče

ložaj slovenskih morskih ribičev.

Ne, nisem se šla pritožiti in nisem šla k njemu zaradi ribičev, ampak zaradi gradnje nove italijanske osnovne šole v Izoli. Ta projekt je bilo zelo težko izpeljati. V Izoli je bilo veliko nasprotovanj, kritik in malverzacij. Moj mlajši sin in jaz sva zaradi tega utrpela kar nekaj zelo negativnih posledic. A vse to

francosko. Kaj pa tvoj mož?
Znajde se. Razume vse, a, ker je po naravi bolj zadržan, si ne upa preveč govoriti. Čisto nasprotno od mene, ki sem pravi mlin za besede. Ko enkrat začnem govoriti, se ne morem ustaviti!

Tvoj mož in eden od sinov sta ribiča. Ti zelo dobro poznaš razmere slovenskih ribičev. Kako so se le-te spremenile v letih, odkar si v Izoli?

V času nekdanje Jugoslavije so ribiči lahko brez težav odhajali na ribolov vzdolž vse Jadranske obale. Danes je to čisto druga zgodba. Tradicionalno ribiško pristanišče v Izoli je postalo sprehajališče za vikendaše. Ribičem so prepovedali odlaganje mrež na obali. Popravljati in shranjevati jih morajo v velikem šotoru, ki so ga postavili blizu izolskega odlagališča smeti. Naši ribiči torej delajo v zadržljivi vročini in smradu, ki sili na bruhanje. To je pravi škandal. Druga težava je meja na morju. Morska meja med obema državama še ni določena, a to je spet druga tema. Ne bi je načnela, saj so v igri politični interesi in nasprotja med Slovenijo in Hrvaško. Edino, kar lahko povem, je to: ko se dandanašnji moj mož in sin odpravita na morje loviti, me od strahu in tesnobe boli želodec.

Za svojega moža ribiča si tudi opravljala računovodska dela.
Delamo skupaj, kot družina. Jaz se ukvarjam z birokracijo in prodajo rib. V Sloveniji je preprost ribič obravnavan kot podjetnik, kar se mi zelo popolnoma zgrešeno. To je sezonski poklic, ki lahko traja približno šest mesecev, ribiči pa so obdavčeni za celo leto kot kako podjetje. Tudi če nimajo nobenega prihodka v obdobju, ko ni ugodna ribolovna sezona. In treba je upoštevati še naravne pojave, ki jim preprečijo ribolov. Na zakonodajni ravni bi bilo potrebno še veliko spremeniti. Zakoni so zamišljeni globalno, za ribiče se sploh nihče ne zmenja, razen ko nam Bruselj predpiše nove smernice, a povsem brez poznavanja lokalnih razmer in potreb.

Pa res, zdaj sem se spomnila, da si nekoč obiskala nekdanjega predsednika Milana Kučana in se pritožila, kako težak je po-

je zdaj preteklost, končalo se je dobro. Glavno je, da je šola zgrajena, čeprav po mnogih zapletih.

Poučevala si tudi francoščino.
Ja, v letu 1997 na Visoki šoli za hotelirstvo in turizem v Portorožu, sicer pa na zasebnih tečajih za odrasle in otroke.

Kakšna dela si še opravljala?
Kakor rečete tukaj – cento mestieri, mille miserie. Vse za preživetje. Med drugim sem bila tudi turistična vodička pri Kompasu.

Tu si že vrsto let in poznaš veliko ljudi. Kako so te sprejeli domačini?

To je delikatno vprašanje in nanj težko odgovorim. Č. Vseeno sem doživela razisem in hudobijo brez razloga, a tudi veliko prijaznosti in ljubezni. Mislim, da mi je uspelo, da so me vsaj malo sprejeli, čeprav sem še vedno Francozinja, tako kot moja dva sinova. A na splošno se ne smem pritoževati. To mesto me je sprejelo z vsemi mojimi vrlinami in napakami vred, in lahko sem le hvaležna, da so mi dali toliko priložnosti. Če jih nisem znala izkoristiti, je to morda zaradi moje velike naivnosti in pomanjkanja strpnosti.

Tudi prijatelje in prijateljice si pridobila.

Prijatelj, prijateljica. To je lepa beseda, a ne vem, kaj naj rečem. Prijateljce spoznaš v nesreči. V tridesetih letih sem morala rešiti veliko težav s tako imenovanimi prijatelji. Zato pravim, da lahko prave prijateljce preštejem na prste ene roke.

Kakšni se ti zdijo Slovenci?
Mislim, da je to tako kot povsod. Italijani rečejo tutto il mondo e' un paese. Vse je odvisno od okolja, v katerem si, vsi ljudje te pač ne morejo imeti radi. Rada imam kitajski simbol s tremi opicami: ne videti, ne slišati, ne preveč govoriti.

Kaj pa Istrani?
Enako.

Ampak slovenščine se pa nisi naučila preveč dobro. Je tako težka?

Res, zame kot Francozinjo je zelo težka. V opravičilo moram povedati, da sem se morala hkrati naučiti dva nova jezika, italijansko in slovensko. Poleg tega sem delala v restavracijah in tam sem v tistih časih največkrat slišala

srbohrvaščino in italijanščino. Seveda bi se bila rada naučila slovensko, a nisem imela časa. Razpeta sem bila med delom, družino in težavami vsakdanjega življenja in nisem imela časa ne za študij ne za kakršen koli konjček.

Še vedno rada potuješ?
Seveda, a redkokdaj, saj ni ne časa ne denarja.

Rada bereš? Kateri so tvoji najljubši avtorji?

Rada imam francosko književnost, predvsem klasike, kot so Maupassant, Verlaine, Rimbaud, Cocteau in tako naprej.

Kaj pa filmi?
Barrault, Spielberg ... Moji okusi so zelo raznovrstni, kakršna sem po svoje tudi sama.

Poznaš druge Francoze, ki živijo v Sloveniji?

Da, vendar malo.
Rada kuhaš? Imaš rada francosko, slovensko ali kakšno drugo kuhinjo?

Res sem dobra kuharica. Pravi cordon bleu, kot v Franciji rečemo najboljšim kuharjem. Zelo rada kuham in pripravljam jedi po receptih z vsega sveta. Lahko povem, da sem v nekdanjo Jugoslavijo prišla z namenom, da odprem restavracijo, a moje načrte je preprečila nesrečna usoda.

Ali dobro poznaš Slovenijo? Katera pokrajina ali mesto ti je najbolj všeč?

Niti ne, a zaljubila sem se v reko Sočo. Nikoli še nisem videla ničesar tako lepega. Soča je zame nekaj prečudovitega.

Imaš lepega kučka. Si tudi sicer ljubiteljica živali?

Da, Bubu je kodrasti bišon in z belo nakodrano dlako je videti kot snežena kepa. Zelo rada imam živali in te mi ljubezen vračajo.

Ali pogrešaš kaj, kar si imela v Franciji?

Les baguettes! Naš kruh.

Kako poteka tvoj dan?
Kot veliko žensk, ki delajo doma in se posvečajo družini, tudi jaz ne vem, kaj je dolgčas. Vedno najdem kako delo, berem in rada bi napisala knjigo o svojem življenju in izkušnjah.

Tvoja tašča je zelo zanimiva ženska.

Moja tašča je izredna ženska, ki ima osupljivo veliko energije. Kmalu bo praznovala osemdeseti rojstni dan. Ko bom v njenih letih, bi bila rada taka, kot je ona.

Kakšni so tvoji načrti za prihodnost?

Verjemi, veliko načrtov se mi mota po glavi, a, ker sem vraževerna, ti o njih ne bom ničesar povedala.

Res bi bilo dobro, da napišeš knjigo.

Sem že začela.

Kje boš preživela počitnice?

Doma. Morda bomo kak konec tedna s prijatelji šli taborit ali na koncerte.

Imaš še stike s svojo družino, bližnjimi in prijatelji v Franciji?

Da.

Jih greš kdaj obiskat?

Seveda, a se glede na zdajšnjo situacijo v Franciji raje izogibam potovanjem.

Se je Francija od časa tvojega otroštva in mladosti kaj spremenila in na kakšen način?

Francija ni več taka, kot je bila.

Kaj pa Slovenija in Slovenci?

Nedvomno se je spremenila in so se spremenili, kar je škoda.

Bi rada še kaj dodala?

Ne, saj sem že preveč povedala.

Kaj je po tvojem mnenju v življenju najpomembnejše?

LJUBEZEN!
Hvala, Marie-Anne.

Hvala tebi. In lep dan!
Špela Pahor

Izšla je **MLADIKA 5-6/2017**

Sredi julijske vročine je izšla nova Mladika, ki ima zaporedno številko 5-6. Uvodni članek izpod peresa tržaškega odvetnika in politika stranke Slovenska skupnost Petra Močnika je namenjen pojmu manjšinske skupnosti: avtor se namreč sprašuje, ali manjšina, ki se nima več za posebno kategorijo, lahko sploh še kaj zahteva zase, npr. izjeme pri volilnem sistemu. Pisec se namreč obregne ob odločitve slovenske komponente italijanske Demokratske stranke, ki je dejansko odpisala politično avtonomijo slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

V Fokusu je objavljen intervju s publicistom Igorjem Omerzo, ki ga je pripravila Erika Jazbar. Intervjuvanec spregovori o svoji zadnji knjigi o Borisu Pahorju, o delovanju jugoslovanske tajne policije - Udbe, o verodostojnosti dokumentov, ki jih je pripravljala in hranila Udba, ter o posledicah, ki jih je jugoslovanski režim pustil slovenski družbi. Na temo odnosa mladih literarnih ustvarjalcev do narodne identitete v krajšem intervjuju spregovori mlada raziskovalka na Inštitutu za jezikovne študije ZRS Koper Maja Smotlak. V rubriki Drobtnice o slovenskem govoru Manica Maver piše o odrskem govoru v otroških in mladinskih predstavah in ugotavlja razširjenost neknjižne zvrsti besedila v slovenskih dramskih besedilih za otroke. V rubriki Obletnica meseca Tomaž Simčič se spominja lika in dela msgr. Jakoba Umkarja, ki se je rodil 13. julija 1878, istega meseca je bil krščen in 23 let kasneje posvečen v duhovnika. V razkošni Anteni so zbrani podatki o delovanju slovenskih društev in posameznikov v zamejstvu in zdomstvu. O nevarnosti globalnega segrevanja in odnosu ameriške javne uprave do te tematike je govor v ekološki rubriki. V rubriki Literatura sta objavljena cikel pesmi Bojane Daneu Don Hčerki, ki je prejel tretjo nagrado za poezijo na 45. literarnem natečaju revije Mladika, in zgodba Renate Šribar Hanibal za vrati, ki je prejela tretjo nagrado za prozo na istem natečaju. Objavljene so tudi tri pesmi Zlate Obed. V rubriki Pričevanja Renato Podbersič ml. piše o judovski družini Mopurgo in naših krajih, Mirella Merku' v 15. nadaljevanju svojih spominov zdomske tržaške Slovenke pa piše o izbiri študijske smeri po končani višji srednji šoli. V rubriki Prebrali so za vas Maja Smotlak ocenjuje dvojezično pesniško zbirko Borisa Pangerca Ptice v mojem oljčniku, Rozina Švent pa knjigo Alenke Puhar o Izidorju Cankarju. Predstavljena je tudi pesniška zbirka Leva Detele Obljubljena dežela. Mojca Polona Vaupotič predstavlja v Gorici rojeno ilustratorko Paolo Bertolini Grudina, ki se posveča otroški ilustraciji. V rubriki Prosti čas Mitja Petaros piše o slovenskih spominskih kovancih vrednosti 3 evrov. V mladinski prilogi Rast je uvodnik napisala Veronica Piredda, ki razmišlja o grožnji terorističnih napadov na poletne počitniške destinacije, sledijo intervjuji z mladimi glasbeniki (Vesna Zuppin, Luka Paljk, Aleš Lavrenčič, Eleonora di Corato, Alessandra Schettino), prepis nagovora iz videoposnetka pisatelja Borisa Pahorja mladim Slovenskega kulturnega kluba. V literarni rubriki sta objavljeni pesem Maje Zobec in kratka pripoved Tjaše De Luisa, ki sta prejeli tretjo nagrado na literarnem natečaju SSK. V prilogi najdemo še nasvete Brine Bakhita plahim dekletom.

Literarni natečaj revije Mladika 2017

Revija Mladika razpisuje XLVI. nagradni literarni natečaj za izvirno še neobjavljeno črtico, novelo ali ciklus pesmi.

Na razpologo so naslednje nagrade:

PROZA

Prva nagrada 500 evrov; druga nagrada 300 evrov; tretja nagrada 250 evrov

POEZIJA

Prva nagrada 300 evrov; druga nagrada 150 evrov; tretja nagrada 100 evrov

Rokopise je treba poslati v dveh čitljivih pretipkanih izvodih (format A4) na naslov **MLADIKA, Ulica Donizetti 3, 34133 TRST, do 31. OKTOBRA 2017**. Rokopisi morajo biti opremljeni samo z geslom ali šifro. Točni podatki o avtorju in naslov naj bodo v zaprti kuverti, opremljeni z istim geslom ali šifro. Teksti v prozi naj ne presegajo deset tipkanih strani (oziroma 25.000 znakov), ciklus poezije pa naj predstavlja samo izbor najboljših pesmi (največ deset). Tekste in šifre lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov: redakcija@mladika.com. V eni priponki naj bo prispevek s šifro (v primeru več pesmi naj bodo VSE PESMI V ISTI PRIPONKI), v drugi priponki pa osebni podatki.

Rokopisov ne vračamo, to pomeni, da jih fizično ne pošiljamo nazaj avtorjem.

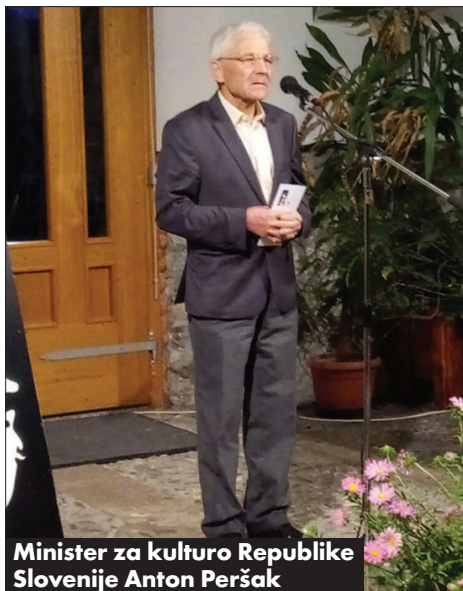
Ocenjevalno komisijo sestavljajo: pisateljica Vilma Purič, prevajalka prof. Diomira Fabjan Bajc, pisateljica Evelina Umek, prof. Marija Cenda in odgovorni urednik revije Marij Maver. Mnenje komisije je dokončno.

Izid natečaja, ki je odprt vsem, ne glede na bivališče, bo razglašen ob slovenskem kulturnem prazniku – Prešernovem dnevu – na javni prireditvi in v medijih. Vsi teksti ostanejo v lasti Mladike (kar pomeni, da jih fizično avtorjem ne vračamo). Nagrajena dela bodo objavljena v letniku 2018. Objavljena bodo lahko tudi nenagrajena dela, za katera bo komisija mnenja, da so primerna za objavo.

POJASNILA IN INFORMACIJE: MLADIKA – ulica Donizetti 3, 34133 Trst - Italija; Tel. +39 040 3480818 – www.mladika.com

Z 2. strani

Slovesen začetek ...

Minister za kulturo Republike Slovenije Anton Peršak

Že v vojaški suknji je prekrizal vse Sredozemlje "in si nabral veliko izjemnih življenjskih izkušenj". V spomin in na papir si je vtisnil morske motive, ki jih je kasneje upodobil v svojih delih. "Prostranost morja, njegove spremembe v časovnem in vremenskem razmerju so bile umetnikova glavna privlačna sila.

Prefinjena izbira barvnih odtenkov odslikava umetnikovo izjemno občutljivost za barvno harmonijo pri različnih motivnih in vsebinskih kompozicijah". Njegov izjemni slikarski talent je prišel že zgodaj do izraza v njegovih portretih. Rad je že v prvem obdobju slikal portrete sorodnikov, prijateljev in znancev. Vsi se "odlikujejo po izraziti psihološki poglobljenosti; navadno gledajo naravnost iz slike: s tem dopuščajo neposredni pogled v svojo notranjost in vzpostavljajo intimno povezavo z gledalcem". Med fašizmom, ki je tlačil slovenski primorski življenjski slog, se je Albert Sirk kot marsikateri drugi zatekel v Jugoslavijo. Najprej je bil v Ljubljani, nato na Štajerskem. Vsaka sprememba mu je bila izziv za slikanje. V Kanalu "razstavljena dela, nekatera so menda prvič evi-

dentirana in predstavljena publiki, nas bodo popeljala od začetnih del z motivi iz domače okolice kraškega roba, prek štajerskih vedut, makedonskih in dalmatinskih, za takratni čas kar eksotičnih motivov, do zadnjih del, v kateri je izlil svoj poslednji spev domačim ribičem in morju". Da je bil zelo izurjen v slikarstvu, pričajo različne uporabljene tehnike: olje, akvarel, pastel, svinčnik, tuš. "Njegov čopič pa spretno išče svojevrstne poti med realizmom, impresionizmom, secesijsko dekorativnostjo in tudi novo stvarnostjo, ki rodi nekaj socialno občutenih del". Sirk je osrednjemu slovenskemu prostoru odkril morje in ga povzdignil v samostojni ikonografski motiv, je opozorila Koršičeva in svojo predstavitev končala s kančkom grenkobe na račun našega morja: "Albert Sirk je s svojim delom potrdil, da je slovenski človek vraščen v ta prostor, da so njegove korenine tudi ob morju, ki mu je dajalo delo in zagotavljalo preživetje, ob tem morju, ki nam ga še vedno z vseh strani skušajo izmikaniti". Razstavo spremlja okusno izoblikovan katalog (oblikoval ga je Franko Žerjal), v katerem je izčrpano strokovno besedilo z na-

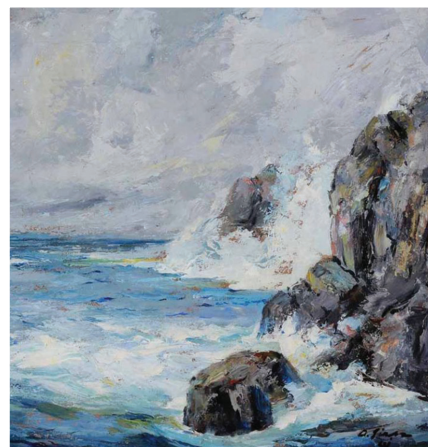

Dr. Verena Koršič Zorn

slovom *Obrazi morja, obrazi ljudi* prispevala Verena Koršič Zorn. Založili in izdali so ga Galerija Rika Debenjaka, Kanal ob Soči, Prosvetno društvo "Soča", Kanal ob Soči in Kulturni center Lojze Bratuž iz Gorice. Od 29. septembra do 31. oktobra 2017 bo namreč razstava del Alberta Sirka v širšem obsegu na ogled v razstavnih prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.

Potem ko so si udeleženci slovesnega uvodnega večera festivala ogledali skrbno pripravljeno in temeljito predstavljeno razstavo v čudovitih prostorih Galerije Rika Debenjaka, je bil v kanalski cerkvi sv. Marije

Vnebovzete koncert MePZ Adoramus iz Logatca. Pod taktirko zborovodje Marjana Grdadolnika so

pevci zelo dobro izvedli program, ki je obsegal dela raznih sodobnih skladateljev, med katerimi so bili tudi slovenski, M. Kogoj, A. Foerster, L. Mav, M. Grdadolnik in K. Pahor. Eno skladbo so še posebno sugestivno, samo ob siju drobnih svetilk, posvetili preminulemu dirigentu Antonu Nanutu. Naslednji dogodek letošnjih Kogojevih dni bo v petek, 8. septembra, ko bo v Kanalu ob Soči večer poezije Maje Munih. Recitatorka bo Saša Mihelčič. Pri tem bo nastopil duo Claripiano: Tatjana Kaučič, klavir, Dušan Sodja, klarnet.

Že zdaj naj opozorimo, da bo v ponedeljek, 18. septembra 2017, ob 20.30 v sklopu Kogojevih dni koncert v Kulturnem centru Lojze

Bratuž v Gorici. Nastopil bo Slovenski oktet s koncertom z naslovom "Vso ljubezen svojo ti dajem". Umetniški vodja je Jože Vidic. (Program: Janko Ravnik, Zorko Prelovec, Rado Simoniti, Samo Hubad, Ubaldo Vrabec, Janko Slimšek, Walter lo Nigro, Tomaž Habe, Žiga Stanič, Uroš Krek, Katarina Pustinek Rakar, Andrej Makor, Danilo Švara, Ambrož Čopi, Pavle Merku, Valens Vodušek, Rudi Bučar – prva izvedba).

Nova Gorica / Filmi na Poletni sceni

Ganljiva Sosičeva Komedia solz

Kot že vrsto let je tudi letos Mestna občina Nova Gorica poskrbela za prijetno popestritev poletnih večerov z raznovrstnimi kulturnimi prireditvami, ki se zvrščajo pod naslovom *Poletna scena* na ploščadi za novogoriško mestno hišo. Letošnja ponudba je še bogatejša ob praznovanju 70-letnice ustanovitve "mesta vrtnic". Na izvirno in okusno, z nekakšnimi lesenimi "zaboji", zamejenem prizorišču je od 22. julija do 2. avgusta, v veselje vseh ljubiteljev filmske umetnosti, potekala peta filmska sezona Letnega kina Silvana Furlana, katerega vodja je Mateja Zorn. V desetih dneh so si obiskovalci brezplačno lahko ogledali dvajset krajših ali daljših

dokumentarnih ali igranih, vsebinsko različnih filmov slovenskih in tujih avtorjev. Med temi je bil tudi pisatelj in režiser Marko Sosič s svojim prvim celovečernim filmom *Komedia solz*. Film je bil izdelan l. 2016 v produkciji Arsmidia. V kinodvoranah ga vrtijo od 3. maja 2017. Do zdaj je obiskal kar nekaj festivalov, tudi v tujini. Povsod so ga zelo lepo sprejeli, saj je vsebina bridko aktualna. V njej se namreč zrcali naša sodobna družba, v kateri je še zmeraj toliko sovraštva in zavrtih čustev. Scenarij za film je spisal Marko

Ivo Barišič

Sosič, ki se je pri tem naslanjal na svoj roman, *Ki od daleč prihajaš v mojo bližino*. Iz njega je povzel lik protagonista, starega, nergaškega človeka, ki nosi v sebi mržnjo do vsega, ne prenaša tujeve, v njem so vidne kali ksenofobnosti, rasizma in fašistoidnosti. Skregan je tudi s svojimi domačimi že dolgo vrsto let zaradi nerazčiščenih družinskih razmerij. Starega Al-

berta na invalidskem vozičku poveseli le njegov električni vlakec, kateremu ob progi dodaja rastlinje, figurice. V njegovo veliko, tiho stanovanje v Trstu prinaša delček sveta le Ida, izobražena ženska srednjih let iz Istre, ki prihaja k njemu dvakrat na teden, da mu kuha, pospravlja in ga umiva. Njo je globoko zaznamovala vojna na Balkanu, saj je v njej izgubila brata. On, ki se ni še otesel preteklosti in ni razčistil preteklih dogodkov, se v sedanosti bori proti v njegovi zavesti prisotnim "sovražnikom". Ido kar naprej ponizuje in stresa nanjo vse, kar se mu je grdega nabralo v duši. Ona to mirno prenaša s svojo toplino in vseodpuščajočo dušo, ki je marsikaj prestala. 76-minutno filmsko dogajanje zaobjema en sam dan; pretežno poteka v notranjosti stanovanja, v katerem živi Albert. Film pritegne gledalca, ker je v njem

vse premišljeno izbrano in prikazano in ker je prepojen z jasno sporočilnostjo. V vsakem trenutku navzre kakšno misel v razmislek. Izoblikovanju značajev in psihološkemu orisu obeh protagonistov sta se z dušo in telesom popolnoma in zelo prepričljivo predala izvrstna gledališka igralca Marjeta Slamič in Ivo Barišič, ki ju zelo dobro poznamo z odrskih desk. Oba sta iz vrst igralskega ansambla Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, Barišič kot sicer že upokojen, a še zmeraj aktiven igralec. Poleg njiju v filmu nastopajo še Mojca Lavrič, Katerina Antler, Tina Gunzek, Matija Rupel, Luna Ju-

rančič Šribar, Ivo Selj. Na novogoriškem nedeljskem filmskem večeru so bili prisotni Marko Sosič, Radovan Čok, zadolžen v filmu za fotografijo, in Dušan Milavec, ki je poskrbel za scenografijo. Z njimi se je pred projekcijo v krajšem pogovoru zadržala Mateja Zorn. Tako so lahko gledalci izvedeli kakšno podrobnost o samem nastajanju filma, ki je tudi s svojim grenkim humorjem in poetičnimi nadihi, značilnimi za ustvarjalno delo Marka Sosiča, popolnoma prepričal in ganil tudi novogoriško publiko, med katero je bilo tudi nekaj "zamejcev".

Iva Koršič

S 3. strani

Kako dolgo ...

Slovenščine se v šolah učijo pet ur tedensko in eno uro na teden imajo domoznastvo. Madžarščine pa se kot vse madžarske šole učijo kot materinščino. Problem predstavlja tudi

mo v kulturi. Potrebuje narodnostno politiko, kajti manjšina brez jezika in narodne zavesti nima prihodnosti. Predavateljica pa vsekakor verjame, da lahko slovenska manjšina v Porabju obstaja

Foto Mitja Petaros

pouk zgodovine, ki ga učijo v prvi osebi množine ("mi Madžari"). Ko pridejo otroci v vrtec in potem v šolo, v glavnem ne znajo slovensko. Slovenščino se začnejo učiti prav tam, kajti od doma ne prinesejo nič znanja. Predavateljica tako meni, da je stanje jezika v družinah skrb vzbujajoče. Meni tudi, da bi manjšina v Porabju potrebovala pomoč tudi na področju gospodarstva in ne sa-

ne, vendar morajo za to začeti skrbeti že danes in ne odlagati na jutri. Izčrpnemu in zanimivemu predavanju je sledila še debata. Zvečer so si udeleženci Drage lahko ogledali še dokumentarno videonovelo *Moja meja*, ki jo je predstavila avtorica Nadja Velušček v sodelovanju s Kinoateljcem ob sedemdesetletnici priključitve Primorske Sloveniji.

Vladka Tucovič

JEZIKOVNICA

22

Lepe pozdrave iz/z morja?

Nekoč so bili poletni meseci čas, ko smo doma z nestrpnostjo pričakovali poštarja, ali bomo prejeli kakšno razglednico od tistih, ki so kje letovali, potovali oz. jih preprosto ni bilo doma. Ko nam je bila sreča mila in smo se tudi mi znašli v kakšnem turističnem kraju, pa smo mi imeli priložnost izbirati, pisati in pošiljati razglednice. Časi so se spremenili, zdaj niti posamičnih esemesov ne dobivamo več, fotografija destinacije se posname s pametnim telefonom in lepi pozdravi so objavljeni kar na kakšnem od družbenih omrežij. Razglednice je sicer še mogoče kupiti, napisati in odposlati, vendar se tega početja loti neprimerno manj ljudi kot nekoč. Ko smo še pisali na roko na debelejši papir razglednice, smo se vsaj še trudili, da bi pisali knjižno, ne nazadnje je besedilo na razglednici lahko prebral kdorkoli, saj sporočilo ni bilo zaprto v pisemsko ovojnico, večji resnosti pri pisanju je verjetno botroval tudi papirnati medij. Današnja sporočila na družbenih omrežjih so povsem zasebna, zanje v veliki meri ne velja knjižna forma, to je pravzaprav zapisan govorjeni jezik, zato se tudi le še redki sprašujejo, ali je knjižno pravilno lepe pozdrave poslati iz ali z morja.

Pri tovrstnih dilemah si vedno pomagajmo z vprašanjem, ali smo v ali na morju. Seveda nič od tega ne drži, ne nazadnje večino časa, vključno s spanjem, na dopustu vendarle preživimo na kopnem ob morju, ne pa v morju ali na njem (razen potapljačev, jadralcev in tistih, ki se odločijo za križarjenje), vendar se je kljub temu uveljavila stalna zveza biti *na morju*, zato se knjižno tudi ne rabi, da gremo k morju, pač pa *na morje*, torej pozdrave pošiljamo *z morja*.

Lažje nam je, če se komu oglašamo iz gorskega sveta. Gremo namreč *v gore* (in hribe); ko pa smo na vrhu, se oglasimo *z*

gore. Torej bomo lepe pozdrave poslali *s Triglava* in *z Ojstrice*, nikakor pa ne *iz Triglava* ali *iz Ojstrice*, saj bi to pomenilo, da smo kje pod zemljo – npr. lep pozdrav *iz Škocjanskih jam*. Včasih se o pravih predlogih vprašamo tudi, ko gre za imena držav ali pokrajin. Pozdravljamo *iz Istre* in *iz Dalmacije* in *iz Hrvaške*, pa tudi *z Gorenjskega* in *s Štajerskega*, če smo šli *na Gorenjsko* in *na Štajersko*. Kako, boste oporekali, iz Hrvaške, vendar z Gorenjskega, če pa sta Hrvaška in Gorenjska obe posamestajeni pridevnika iste vrste (kot še Madžarska, Češka, Danska, Norveška itd.)? Skrivnost je v tem, da se je pri imenih držav uveljavil samostalnik ženskega spola, ko gre za imenovalnik: Hrvaška oz. Republika Hrvaška je ime države. Ko pa si odgovorjamo na vprašanje kje?, najpogostejše ne bomo rekli: v Hrvaški, pač pa večkrat raje: *na Hrvaškem*, in *s Hrvaškega*, ko bomo odgovorili na vprašanje od kod?, čeprav tudi iz Hrvaške. Vsekakor pa ne iz Gorenjske ali iz Štajerske, pač pa *z Gorenjskega* in *s Štajerskega*. Enako je s samostalnikom ženskega spola Primorska in samostalnikom srednjega spola Primorsko. Samostalnik Primorska sklanjamo: Primorska, iz Primorske, k Primorski, na Primorsko, o Primorski, s Primorsko; samostalnik Primorsko pa sklanjamo: Primorsko, s Primorskega, k Primorskemu, na Primorsko, na Primorskem, s Primorskim.

Ali preprosteje: sem na Primorskem, grem na Primorsko, pozdrave pošiljam s Primorskega/iz Primorske. Lepe poletne pozdrave, čeprav ne na razglednici, tudi vsem bralcem Jezikovnice!

Doc. dr. Vladka Tucovič na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Zmagoviti Castrvm

Tabor izvidnikov in vodnic Kraškega stega in Stega Trst

Izvidniki in vodnice tržaškega in kraškega stega (mladostniki od 10. do 16. leta starosti) so letos taborili v Kamnem pri Tolminu, od 21. julija do 2. avgusta. Tema letošnjega tabora, z naslovom *Castrvm*, je bila druga punska vojna. Pod poveljstvom načelnikov Publia Cornelia Scipiona (Saša Marsetti) in Cornelia Marcie (Nada Tavčar) ter s pomočjo Livie Fabie (Nina Pahor), Tiberiusa Sempronija Longusa (Jan Zobec), Marcusa Cata (Ivan Langella) so se milites preizkusili v skavtskih veščinah ter v hoji, taktiki in diplomaciji. Odprava rimskih vojakov se je, kot že povedano, vkrcala na ladjo na Opčinah in odplu-

la proti Kartagini, izkrcala pa se je v Utiki, kjer je na velikem travniku nad Sočo postavila na noge vojaško utrdbo, castrum.

Prve dni so morali milites postaviti na noge dobesedno vse, od accessusa (vhoda na tabor) do cloace (stranišča), zato so prvi

dnevi bili namenjeni postavljanju castruma. Po fizičnem delu, ko je bil castrum postavljen, so posvetili čas tudi duhovni vadbi, ki se je končala s sveto mašo; daroval jo je duhovnik Klemen Zalar. Ponedeljek je bil namenjen izdelovanju bojne opreme in postavljanju še zadnjih zgradb. Naslednji dan je bila na vrsti naporna vojaška vadba; milites so se preizkušali v celodnevni hoji. Po fizični vadbi so milites, tudi zaradi slabega vremena, urili še

možgane in spoznavali življenje in glavne osebnosti starega Rima. Scipionu je naslednje jutro dospela vest, da so Kartażani premočni, zato se je, s podporo militesov, odločil, da bo napisal mirovno pogodbo. Poleg tega je izvedel, da so mu v senatu nevoščljivi, ker se je izkazal kot vojskovodja, in ga ne bodo več

podpirali. Zaradi tega je s pomočjo tribunov organiziral milite po skupinah. Zadnji letniki so po dvojicah ali trojicah šli v Rim, kjer so prepričali vplivne rimske družine, da podprejo Scipionovo odpravo. Predzadnji letniki so se pod poveljstvom Cornelia Marcie in Caiusa Laeliusa podali na pot proti Planini Kuhinji, da bi podpisali mirovno pogodbo s Kartażani. Mlajši milites so se zjutraj posvetili učenju in ponavljanju osnov orientacije, v popoldanskih in večernih urah pa so se preizkušali v bivakiranju oz. postavljanju začasnega prenočišča. Naslednji dan so se v castrum vrnili zadnji letniki, ki so svojo nalogo uspešno opravili, odprava z mirovno pogodbo se je vrnila v popoldanskih urah. V soboto, 29. julija, so milites preizkušali svoje fizične sposobnosti s pomočjo športnega dneva, ki ga je pripravil in vodil hastus Dorcades (vod Srn). Dan obiskov se je začel letos z mašo, ki jo je tudi tokrat daroval g. Klemen Zalar. Po maši so bili izvidniki in vodnice v družbi staršev, po kosilu, ob 16. uri, pa sta bila taborni ogenj in program, pri katerem so sodelovali tudi nekateri volčiči in starši s škeci. Obisk staršev se je končal z glavnim zborom in pozdravom pokrajinskega načelnika SZSO.

Del vojaških vadb je bil tudi nočni požar, ki so ga tribuni namenoma podtaknili, da bi preverili stopnjo pripravljenosti hastusov (vodov). Ko so naslednji dan milites bili že v bojni opremi, so dobili prošnjo za pomoč, zato so se tribuni odločili, da bodo poslali milites na pot po skupinah, castrum pa bodo branili kar sami. Žal so Kartażani vdrl v castrum in prisilili tribune v taktičen umik. Tribuni so takoj zbrali vojsko in pod poveljstvom Scipiona odkorakali proti castrumu, kjer so jih čakali Kartażani, pripravljeni na spopad. Ker so bile rimske čete številčnejše in bolj opremljene, so Kartażane premagale in od njih zahtevale povračilo bojnih stroškov, Kartażani so na to pristali in skuhali večerjo lačnim vojakom. Po bojnem uspehu so Scipiona poklicali nazaj v Rim, zato so se milites in tribuni še zadnjič zbrali pod obeliscusom, v zadnjem glavnem zboru, pripravili bojno opremo in se, po pesmi slovesa, odpravili proti bojni ladji, ki je zaplula proti Rimu oz. Opčinam, kjer so Scipionu podelili naslov Afričanski in mu naznanili, da se mu obeta veliko slave. Po zadnjem zboru in pozdravih so se izvidniki in vodnice končno odpravili domov.

Mogočni Delfin

Portugalski skavtje na obisku v Trstu

Lepa priložnost za prijateljske stike

Prejšnji teden se je fantovski klan portugalskega skavtskega katoliškega združenja Corpo Nacional de Escutas – Escutismo Católico Portugues agrupamento 577 iz mesta Viseu v sklopu svojega potovalnega tabora mudil v Trstu na obisku pri kraškem VKB klanu. Tržaški in portugalski skavtje so se med sabo spoznali na lanskoletnem Roverwayu v Franciji. To je bil tudi eden od razlogov, da se je portugalski klan odločil, da med potovalnim taborom obišče tudi Trst. Skupina sedmih skavtov, starih med 18 in 22 let, je skupaj z voditeljem začela potovanje v Milanu, pot pa so nadaljevali po različnih evropskih mestih. Z nahrbtnikom na rameh in interail karto v rokah so se odpravili v Salzburg, Prago in Budimpešto, od koder so odpotovali do Ljubljane, kjer so jih pričakali tržaški prijatelji. Tržaški skavtje so jim od petka do nedelje razkazali

slovensko prestolnico: od Prešernovega trga do Ljubljanskega gradu, peljali pa so jih tudi na Bled, kjer so si ogledali sotesko Vintgar in se kopali v Blejskem jezeru.

Od nedelje do srede so bili portugalski skavtje gostje kraškega klana v Trstu. Domačini so jim

predstavili najpomembnejše tržaške znamenitosti. Najprej so si ogledali Miramarski grad in park, nato so se šli kopat v Barkovlje, ogledali so si mestno jedro (cerkev sv. Justa, Veliki trg, Narodni dom...), kjer jim je priskočil na pomoč vodič Tomaž Susič. V Trebčah so prisostvovali tudi slovenski sveti maši, ki so jo obogatili s svojim petjem, saj imajo tudi portugalski skavtje kulturo petja in

so vajeni peti ob spremljavi kitare. V torek so najprej obiskali kraško jamo v Trnovci, po kateri jih je spremljal jamar Alex Purič, popoldne pa so se sprehodili še po pešpoti Rilke in se kopali v Devinu. Zadnji večer so v župnišči v Trebčah (kjer so prespali tri noči) pripravili pravo skavtsko zabavo in se skupaj s tržaškimi prijatelji zabavali ob petju različnih bansov in pesmi, tako portugalskih kot slovenskih. Zadnji dan so, kot se za skavte

spodobi, opravili še služenje na tržaški Caritas, kjer so očistili dvorišče, in v menzi na Montuzzi, kjer so brezdomcem delili kosilo. Tudi ta izkušnja jim je veliko pomenila, kajti služenje je, poleg poti in skupnosti, eno treh stebrov klana, izkušnja z brezdomci pa je bila zanje nekaj povsem novega. Zadnji dan so klanovci VKB klana portugalske prijatelje pospremili do železniške postaje; tu so skupaj z njimi, kot se spodobi za konec skavtskega tabora, zapeli pesem slovesa, v

slovenščini in portugalski. Portugalci so se nato z vlakom odpravili nazaj do Milana, od koder so se z letalom vrnili v domovino in končali svoj tabor. Izkušnja je bila zelo pozitivna za vse: med njimi pa so se še bolj utrdile prijateljske vezi. Portugalci so spoznavali naše kraje in kulturo, Tržačani pa so se preizkusili v organizacijskih spretnostih. Poleg tega so spoznavali, v čem so si skavtje podobni in katere so razlike med obema organizacijama. Velika razlika je npr. ta, da so oni v svojem mestu še vedno ločeni v fantovske in dekliške klane, medtem ko so pri Slovenski zamejski skavtski organizaciji že pred desetletji združili dekleta in fante v en sam klan. Prihodnje leto se bodo skavtje iz cele Evrope spet lahko srečali in spoznali na Roverwayu, ki bo potekal na Nizozemskem. Mogoče bo to nova priložnost, da se obe skavtski skupini spet snide-ta.

Urška Petarosa

Tabor volčičev in volkuljic Krdela črnih tačk S Sneguljčico v Rudniku palčkov črnih rok

Vsredo, 2. avgusta, smo se volčiči in volkuljice Krdela črnih tačk odpravili proti Kamnemu pri Tolminu. Ko so starejši palčki spili spomin, so nam povedali, da smo v resnici vsi mi palčki. Predavnimi leti so namreč odšli v svet z namenom, da bi okrepili svoje vrste z mladimi palčki. Potrebovali so namreč koga, ki bi jim pomagal braniti kraljestvo in premagati črne sile. Komaj smo prispeli v Rudnik palčkov črnih rok, smo se razdelili po rojih, v katerih zajeli čarobno vodo. Trolu smo z njo umili obraz in takoj je postal dober. Zgradili smo

palčki so nam tudi razložili pravila, ki že stoletja vladajo v Rudniku. Takoj smo si zavihali rokave in prilagodili rudnik potrebam palčkov. Naslednjega dne so nas zbudili kliki na pomoč. Nekdo je namreč podrž Zspankov rov in Srečku zakopal noge v zemljo. Zavedali smo se, da je tu nekaj narobe, zato smo se odpravili v vas in vprašali za nasvet vaško lepotic. Ta nas je napotila k čarobni knjigi, v kateri smo prebrali, da je za vse kriv trol. Da bi ga premagali, smo v Tolminskih koritih zajeli čarobno vodo. Trolu smo z njo umili obraz in takoj je postal dober. Zgradili smo

tir preživetja in se na njem tudi preizkusili med Palčkovskimi olimpijskimi igrami. Zavedali pa smo se, da ni trol edina hudobna sila, ki preži na nas. Nekega dne smo se namreč zbudili s piskom tišine, takoj zatem smo imeli taborni ogenj in večerjo, spat pa smo šli po zajtrku in jutranji telovadbi. Opazili smo, da so bili veliki palčki ves dan začarani, pred čarovnijo pa nas je lahko rešil le Modri palček. Naslednjega dne smo zato imeli duhovno obnovo in sveto mašo, pri kateri smo pridno sodelovali s petjem in branjem prošenj in zahval, ki smo jih sami napisali. Nazadnje smo se začeli pripravljati na boj z mačeho: Modri palček nam je povedal, da je najboljša, če si izdelamo pripomočke proti hudobiji, raznorazne zapestnice in obeske za ruto, ki najboljša delujejo, če jih komu podarimo. Po-

noči so nas napadli Perkmandelci, jamski škrti, ki jih je proti nam poslala čarovnica. Na srečo nam niso ukradli čarobnega ogledala, ki smo ga našli dan prej. Šli smo

še do čarobne skrinje, ki uniči vse, kar damo vanjo, in tako uničili ogledalo, predvsem pa dokončno premagali hudobno mačeho. Rešili smo Rudnik, še zadnjič

prečkali prag kraljestva in, ker je bilo zlo končno premagano, smo se lahko srečni vrnili domov.

Neža Petarosa - Zanesljiva panda

70 let od smrtne rafala v Trstu

Pokosil je 11-letno Milko Vrabec

Leto 1947 je bilo napeto in krvavo. Pred tednom smo se spomnili ugrabitve in naknadnega umora partizana in časnika Slavka Uršiča po UDBI, delovale pa so tudi novofašistične in italijanske morilske službe! 5. septembra bi stopila v veljavo mirovna pogodba, ki je ustanavljala Svobodno tržaško ozemlje, Gorico pa dodelila Italiji. Rafal iz brzostrelke je 13. septembra pred 70 leti do smrti pokosil v Trstu 11-letno Milko Vrabec. Žrtev je padla na vrtu slovenskega prosvetnega društva, ki je bilo poimenovano po drugi mladi žrtvi protifašističnega osvobodilnega bo-

ja, Vojki Šmuc. Padla je 21-letna v boju za Knin, potem ko je okusila zapor in internacijo. Mala Milka se je po poletnih počitnicah pripravljala na odhod v Tomaj v zavod šolskih sester. Ni mogla si kaj, da ne bi pred odhodom prepričala sosedo, da jo spremlja z doma v bližnji krožek na veselico. Ko je pod odrom opazovala ples, je rafal iz brzostrelke

ranil spremljevalko in smrtno zadel dekletce. Strelji so prihajali z nasprotnega griča na Škorčli, kakih sto metrov v zračni črti. Do pokola ni prišlo, ker se je orožje skupini zataknilo. V vili Paul so se zbirali predvsem Slovenci iz središča mesta. Nahaja pa se ob nekdanji vojaški bolnišnici, zdaj preurejeni v

vseučiliško rezidenco. Policija je mladoletne krivce prijela in zavezniško sodišče jim je sodilo, naročniki pa so ostali neznani. Boj proti Slovincem je bil obilno financiran z italijanske strani. Sami udeleženci in preživeli vodje so se tudi zelo hvalili. V naslednjih dneh je prišlo do ogorčenega odpora, dekličin pogreb je bil mogočen. Aktivisti so postavili na zvonik stolnice svetega Justa slovenske in rdeče zastave. Po tragičnem razdoru med stalinisti in titovci pa je spomin na žrtev mlade deklice postopoma zbledel že od naslednjega leta dalje.

MO

Deželna direkcija za kulturo o vlogi Osrednjega urada za slovenski jezik

Cilj je poenotenje slovenske terminologije v javni upravi

Direkcija za kulturo Dežele Furlanije Julijske krajine je v sporočilu za javnost podrobno opisala naloge Osrednjega urada za slovenski jezik (OUSJ). Ta je pristojen "za vodenje in usklajevanje ukrepov s področja rabe slovenščine v javni upravi" ter za njihovo celovito in učinkovitejšo ureditev. Za to deklarativno razlago pa se skriva vrsta otipljivejših zadolžitve. "Z namenom, da se postopno premosti sistem razdeljevanja

sredstev na podlagi enoletnih projektov", piše v sporočilu, "bo urad v sodelovanju s paritetnim odborom pripravil predlog za razdelitev javnih proračunskih sredstev, namenjenih rabi slovenščine v javni upravi, pri čemer bo podarek na večji trajnosti ukrepov". OUSJ bo tudi prirejal izobraževalne tečaje za osebe v javni upravi tako za izpopolnjevanje slovensko govorečih uslužbenec kot za tiste, ki ne znajo slovensko. Zagotavljal bo tolmačenje in prevajan-

je, npr. med sejami deželne posvetovalne komisije za Slovence, in deloma bo tudi na razpolago ostalim deželnim direkcijam. "V okviru t. i. Mreže za slovenski jezik v javni upravi bo glavna vloga urada usklajevanje prevajalskega dela vseh jezikovnih uradov (t. i. 'okenc') občin in drugih javnih uprav, ki bodo še naprej opravljali svojo pomembno vlogo pri izva-
janju 8. člena zakona št. 38/2001", je pojasnjeno v sporočilu.

Iz konkretnejše razlage sledi, da bo OUSJ nudil "svetovanje in lektoriranje prevodov ter pomoč pri reševanju prevajalskih dvomov", pri čemer bo lahko za reševanje jezikovnih zagat "zaprošil za pomoč institucionalne strokovne ustanove s področja prevajanja". Podrobno delovanje OUSJ bo vse-
kakor urejal pravilnik, ki je v pripravi. Že zdaj pa je mogoče predvideti, da bo urad "od občin in drugih upravičencev po potrebi prejemal prevode v pregled prek posebne programske opreme, ki bo nameščena na deželnem strežniku". Cilj je poenotenje slovenske terminologije v javni upravi in kakovostni dvig slovenskih besedil, poudarjajo v deželni direkciji za kulturo.

ARC/PV

Gospodarstvo

Serracchiani in Bolzonello sprejela SDGZ

Zastopnost slovenskih podjetnikov v deželni trgovinski zbornici in gospodarske perspektive v prostoru Alpe-Jadran sta bili glavni temi pogovora v Trstu med predsednico Furlanije Julijske krajine Deboro Serracchiani, podpredsednikom deželne vlade Sergiom Bolzonellom in predstavniki Slovenskega deželnega go-

spodarskega združenja (SDGZ). Slovensko gospodarsko organizacijo, ki predstavlja okoli tisoč podjetij na Tržaškem, Goriškem in Videmskem, so zastopali predsednik Niko Tenze, podpredsednik Robert Frandolič in direktor Andrej Šik. Ti so Serracchianijevi in Bolzonellu izrazili zaskrbljenost zaradi možnosti, da bi se

trgovinske zbornice v Furlaniji Julijski krajini združile brez upoštevanja slovenske gospodarske komponente. Glede tega je Serracchianijeva obžalovala, da je državna vlada prejšnji mesec zavrnila predlog o poenotenju zbornic, po katerem bi bili v vodstvenih organih zastopani tako Goriška kot slovenska narodna skupnost. Obema zdaj grozi, da v vodstvenih odborih ne bosta imeli predstavnikov, dežela pa pri tem žal nima besede, sta ugotovila Serracchianijeva in Bolzonello.

Bolj spodbuden je bil drugi del srečanja, ki je bil namenjen mnogim temam, še zlasti čezmejnemu sodelovanju. Predstavniki SDGZ so predstavili svoj načrt, da bi 10. novembra v Trstu priredili mednarodni sejem z namenom, da se gospodarski stiki med Avstijo, Slovenijo, Italijo in Hrvaško obogatijo z novim elanom. Tovrstni predlogi so vedno dobrodošli, je dejal Bolzonello, ki se bo s predstavniki SDGZ spet srečal v kratkem za poglobitev nekaterih vidikov, predvsem na področju evropskih projektov in razvojnih politik.

Obvestila

Mesečna maša v slovenskem jeziku v domu ITIS, ul. Pascoli 31, bo v torek, 12. septembra, ob 16.30 v cerkvi v I. nad. (z dvigalom na oddelek Margherita, nato levo); vabita **Področni svet Pastoralnega središča in Vincencijeva konferenca**.

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel:

Za slovenske misijonarje: Marjanca Prosen 20 evrov, za lačne otroke v Etiopiji: A. M. 50 evrov. Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNO KRAŠKO BANKO IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan ul. Cordaroli 29 34135 Trst **Za cerkev v Bazovici:** ob obletnici smrti očeta Miroslava daruje Boris Grgič 40 evrov.

Slovenščina z empatijo

Tokrat o Vladimirju Bartolu

Naslednje srečanje iz niza Slovenščina z empatijo bo posvečeno našemu pisatelju Vladimirju Bartolu in njegovi književnosti. Srečanje bo v petek, 15. septembra, v sklopu Slofesta, na Borznem trgu. Prireja ga Elena Cerkevnič v sodelovanju z Zvezo slovenskih kulturnih društev in s Krožkom za družbena vprašanja Virgil Šček. Zanimanje za kulturni dogodek delita Mestna knjižnica Attilio Hortis in Državna knjižnica Stelio Crise. Pobudo, namenjeno širjenju in poznavanju literarnega lika Vladimirja Bartola in njegove književnosti, podpira tržaška sladoleđarna Gelato Marco. Upravitelj sladoleđarne Gelato Marco, Marco Dema, navdušen nad dogodkom, poklanja Nagrado Bartol, za komentar, za katerega bo komisija ocenila, da je po določenih kriterijih najboljši. Komentarji se lahko nanašajo na Bartolovo literarno delo, ki je bilo prebrano v celoti, ali na odlomek iz Bartolovega literarnega dela ali na več odlomkov iz Bartolovih literarnih del. Sladoleđarna

Gelato Marco poklanja kupon za deset slastnih kepic sladoleđ. V sklopu srečanja

Slovenščina z empatijo, ki bo posvečeno Bartolovemu liku in njegovi književnosti, bo Dragica Štirn s Kmetije Štirn ponudila udeleženkam in udeležencem osvežilno pijačo iz domačega izvrstno pridelanega bezgovega sirupa. Dragica Štirn je prejela za kakovost svojih pridelkov velika zlata priznanja na odmevnih prireditvah v Sloveniji. Vabljeni so bralci Novega glasa, da se čim prej odzovejo vabilu k branju in h komentiranju Bartolovega literarnega dela ali več njegovih del. Komentarje pošljite na naslednji e-naslov: elenacerkvenic@gmail.com.

Turistično-informacijski center v Sesljanu

Gabrovec opozarja, naj ta urad deluje tudi v slovenščini

Deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec opozarja, da mora prenovljeni turistično-informacijski center v Sesljanu delovati tudi v slovenskem jeziku. Na spoštovanje slovenščine v tem pomembnem uradu je Gabrovec že pred časom pisno opozoril direktorja deželne Agencije Promoturismo FVG Marca Petrangela, zahtevo pa je predstavnik SSK obnovil tudi

v pozdravnem nagovoru na otvoritveni slovesnosti, ki je potekala pred kratkim ob navzočnosti podpredsednika Dežele FJK Sergia Bolzonella. Gabrovec je vodstvu deželne turistične agencije, ki je prevzela upravo sesljskega urada, izpostavil, da gre za zelo pomembno informacijsko točko, ki se nahaja na zelo posrečenem in strateškem mestu. Informacijska točka mora nuditi vse potrebne

informacije tistim, ki imajo že svoje načrte, istočasno pa vzbujati zanimanje in radovednost tudi takim, ki pridejo brez načrtovanega programa za oddih. Živimo namreč na območju - piše Gabrovec -, ki ponuja zelo različne možnosti dopustovanja in rekreacije, od morja do pešačenja in kolesarjenja po Krasu, bogatem s kulturno dediščino, naravnimi lepotami in enogastronomskimi

dobrotami. "Želim pa spomniti, da je delo, posebej v kmetijskih panogah, tu zelo težko in zapleteno, zato ima turistični doprinos pomembno vlogo pri ohranjanju ravnesij tega delikatnega sistema. Zaradi

tega je zelo pomembno, da so pri ponudbi turističnega urada soudeleženi tudi vsi krajevni dejavniki", pravi Gabrovec, ki je v nadaljevanju direktorja Petrangela in podpredsednika Bolzonella

še opozoril na nujno potrebo, da sesljsko infotočko okrepijo z osebjem, ki obvlada slovenski jezik. To bi bil pomemben znak upoštevanja večjezičnosti tega prostora, ki ima polnopravno dvojezičnost, zapečaten tudi v občinskem statutu. Poleg upoštevanja uzakonjenih pravic bi s tem na primeren način odgovarjali tudi številnim turistom in obiskovalcem, ki prihajajo iz sosednje Slovenije, pravi Gabrovec v dopisu, v katerem je vodstvo Promoturismo FVG med drugim obvestil tudi o pismu uredništvu, ki je bilo na ta račun objavljeno v slovenskem dnevniku.

Metaldays 2017

Letos poleti so v Tolmin pripluli Vikingi!

Kot vsako leto, od daljnega 1. 2002, so tudi letos konec julija v Soški dolini doneli težki zvoki heavy metala. Med to kratko, peto izvedbo Metaldays, ki se je na začetku imenoval Metalcamp, je v Tolmin navalilo 15000 mladih in manj mladih metalcev s skupno željo, da bi preživeli "železni teden" v spremeljavi najboljše metal glasbe.

Tudi letos so organizatorji festivala poskrbeli, da so se na odrih zvrstili najboljši bandi: več kot 110 nastopajočih, med njimi Marilyn Manson, Amon Amarth, Opeth, Doro, Iced Earth, Katatonia, Pain, Blues Pills, Death Angel, Abbath, Shining, Equilibrium in Loudness - heavy metal legende iz daljne Japonske. Letošnja festivalska novost je bil tretji oder, ki so ga imenovali New Forces in je bil v celoti namenjen novim imenom metalske glasbe. Glasbeni program se je na tem odru začel že v soboto, torej nekaj dni pred uradnim začetkom festivala.

Odprtje festivala v ponedeljek, 24. julija, je skazilo hudo neurje, ki je z dežjem preplavilo kamping in porušilo tretji oder in s tem je tudi usahnila želja novih mladih skupin, da bi nastopale pred množičnim občinstvom. Tudi popoldanska nevihta je ustvarila veliko tehničnih težav in onemogočila reden potek festivalskega programa. Med dnevom je bilo kar nekaj sprememb v urnikih raznih nastopov, a glavna skupina, headliner prvega večera, Marilyn Manson, je vseeno po programu stopila na oder in navdušila tisoče "metalheads".

Osebnost sem z največjim pričakovanjem upala, da bo vreme milostljivo vsaj v torek, 25. julija, ko bi morala na oder stopiti švedska skupina Amon Amarth ne samo s svojo glasbo, ki govori o Vikingih in njihovih legendah, ampak tudi s koreografijami in pirotehničnim spektaklom. Ob prihodu sem takoj zagledala dva velika kamiona vijoličaste barve, poslika-

na z obrazi vseh članov skupine, ki gotovo nista neopazna in s katerima so na festivalu pripeljali vso opremo, s katero igrajo in pripravijo oder, kjerkoli nastopijo po Evropi. Na odru je že prevladovala mogočna vikingška čelada, ki navadno "gostuje" tolkala, in vse naokrog sem lahko videla številne naprave za pirotehnične igre, ki zaznamujejo nastope švedske skupine. Tudi tokrat je nevihta prisilila organizatorje festivala, da so spremenili urnike nekatere nastopov, a končno je pozno popoldne le zasijalo sonce in omogočilo redno nadaljevanje metalskega praznika po programu.

Vse je bilo perfektno pripravljeno za Amon Amarth in v uri in pol koncerta smo videli na odru najrazličnejše stvari: 20-merški plameni so se med seboj križali po ritmu glasbe, vikingi so se bojevali s sabljami in Loki (v

nordijski mitologiji bog prevare in zaščitnik vohunov) jih je nagovarjal. Kot da ne bi bilo dovolj, je na oder priplazila ogromna kača Jormungandr (v mitologiji se je s to zverjo bojeval Thor, bog groma) in napadla Johana Hegga, pevca skupine, ki jo je s pomočjo Thorovega kladiva dokončno premagal. To goto-

Foto Manuel Demori

vo ni bil samo glasbeni nastop, ampak prava gledališka predstava na odprtem in vsi člani skupine so poleg glasbenih spretnosti ponovno pokazali, da popolnoma obvladajo oder.

Po mitičnem nastopu nordijske skupine je naslednje dni festival Metaldays potekal po programu. Uživali smo ob lepem vremenu in si nemoteno ogledovali nastope na dveh večjih odrih in tudi na novem, ki so ga v rekordnem času popravili.

Tudi letos je bil festival zelo dobro organiziran. Na voljo smo imeli različne jedi, od pize iz peči na drva, pleskavic, sladoleda, paelle, ribjih jedi, do veganske hrane, in veliko izbire stojnic, na katerih so bila na prodaj oblačila, čevlji, celo igrače in ročna dela. Takoj izven območja, na katerem so potekali koncerti, je bil tudi letos t.i. "Slovenian Village", kjer smo lahko kupili domače proizvode in

Foto Manuel Demori

zelo dobra piva. Za letošnji festival so prvič proizvedli ekskluzivno temno pivo, ki je poželo veliko uspeha. Ob sotočju Soče in Tolminke so bili za dober začetek dneva obiskovalcem vsako jutro na voljo joga, masaža in metalski fitness, čez dan so se lahko preizkusili v slikanju ali se udeležili zabavnih športnih tekmovanj. Med drugim je bilo tudi letos tu nekaj porok.

V petek, 28. julija, je imela ameriška thrash metal skupina Death

liday (od 8. do 11. avgusta), Overjam International Reggae Festival (od 16. do 19. avgusta) in MotörCity Festival - praznik za vse ljubitelje motornih koles in rock, blues glasbe na sporedu od 24. do 27. avgusta na isti lokaciji v Soški dolini.

Neutrudni organizatorji Metaldays bodo tudi letos pripravili še zimsko izdajo festivala: v Bohinju bodo že drugo leto zapored potekali Winter Days Of Metal, saj je "železni teden" tudi letos prehitro minil in bomo vsi ljubitelji heavy

Foto Manuel Demori

Angel čast, da je sklenila kljub muhastemu vremenu zelo uspešno izdajo enega najbolj pomembnih glasbenih festivalov v Evropi.

Tolminu pa še ni bil dovoljen počitek: po metal glasbi je prišel čas še za festivale Punk Rock Ho-

metal glasbe zelo težko dočakali 22. julij 2018, ko bodo v čudovitem okviru Soške doline spet mogočno zaigrali tolkala in električne kitare najboljših svetovnih metal glasbenikov.

Katja Ferletič

Več slik na www.noviglas.eu

Katja Ferletič

TAKI SMO (6)

Lady D in njen odnos do mode

Letošnjega 31. avgusta je minilo že dvajset let od tragične smrti zelo priljubljene angleške princeze Diane. Rodila se je 1. julija leta 1961, njena kratka življenjska pot se je končala pri komaj 36 letih v prometni nesreči v pariškem tunelu pod mostom de l'Alma.

Diano svet pozna kot dobrosrčno, žalostno princeso, ki je, še posebno ko se je končala njena poroka s princem Charlesom, navezala prijateljstva z vsemi slavnimi modnimi ustvarjalci tistih let in se s časom popolnoma razcvetela in postala prava modna ikona. Vse ženske so jo posnemale, večkrat je bila na naslovnici pomembne modne revije Vogue in izvoljena kot ena najlepše oblečenih žensk na svetu.

Njen odnos do mode se je zelo spreminjal in tako zaznamoval vsa obdobja njenega življenja. V mladih letih, ko je bila še najstnica in kasneje asistentka na šoli Young England v Knightsbridgu, se je vedno oblačila zelo preprosto in neformalno - nosila je nizke čevlje, krila in preproste srajce, po zaroki z angleškim princem pa se je mora-

la prilagoditi zahtevam kraljeve družine, saj je začela igrati pomembno vlogo in v javnosti predstavljati prihodnost britanske monarhije. Dne 29. julija 1981 sta se s princem Charlesom poročila v katedrali sv. Pavla v Londonu: to je bila prva velika medijska poroka. Dvajsetletna Diana Spencer je nosila ogromno "baročno" obleko, ki sta jo zanjo ustvarila Britanca David in Elizabeth Emanuel iz svilenega tafta, z bleščicami, biseri, desetimi spodnjimi krili in sedmimi metri tančice. Take poročne obleke bi danes gotovo ne oblekli, v osemdesetih letih pa je navdihnili na tisoče mladih žensk, ki so hotele posnemati lepo Lady D. Tudi po poroki so za Dianino podobo še vedno skrbeli samo najbolj pomembni angleški modni ustvarjalci tistih let (Walker, Oldfield, Sasson, Wakeley, Arabella, Azagury); nosila je obleke s cvetličnimi vzorci, tweed, srajčke z visokim ovratnikom, kompletne pastelnih barv, nizke čevlje in seveda pisane klobučke na glavi in imela je zelo malo make upa. Nosila je dragocene dragulje iz zbirke kraljeve družine, najraje pa je imela oprijete ogrlice iz biserov.

S časom, čeprav je bil njen zakon povsem nesrečen, je Diana prevzemala vedno bolj po-

membno vlogo v javnosti. Predstavljala je človeški obraz angleške kraljevske družine. Na pomembnih javnih dogodkih je začela nositi obleke "haute couture" tudi tujih modnih hiš. Pravijo, da je imela diplomatske sposobnosti pri izbiri oblačil: med obiskom v Parizu je nosila Chanel, Escada v Nemčiji, Yuki na Japonskem ... Vsi se dobro spomnimo na krasno modro, žametno obleko Victorja Edelsteina, v kateri je Lady D zaplesala z igralcem Johnom Travolto na obisku v Beli hiši leta 1985. V vsakdanjem življenju pa je najraje nosila Armani-jeve hlače, kavbojke in srajce ameriškega ustvarjalca Calvina Kleina.

Sledila so najtežja leta v življenju mlade angleške princeze in kmalu je njena poroka med varanji in škandali zašla v hudo krizo, tako da se je formalno končala leta 1996 z razporoko. Tedaj je Diana končno okusila svobodo in postala ena najbolj glamuroznih žensk na svetu, bila je odločna, elegantna, seksi in šarmantna. Poskusila je nove pričeske, ličila, nosila je krajša krila in visoke pete. V njeni garderobi so visele obleke Valentina, Lacroixa, Diorja in še posebno njeneega dobrega prijatelja Giannija Versaceja. Vedno je bila primerno oblečena, bodisi ko je opozarjala na grozne posledice uporabe protičloveških min in na nevarnost širitve Aidsa, bodisi na nepozabnem srečanju z materjo Terezijo, ko je v čudovitem preprostem belem kompletu obiskala indijsko sirotišnico (mati Terezija nas je zapustila le pet dni po angleški princesi).

Diana je bila v zadnjih letih svojega življenja krasna. Zelo radi so jo fotografirali pomembni svetovni fotografi, kot sta Mario Testino in Patrick Demarchelier, za naslovnice najpomembnejših modnih revij. Gianfranco Ferre', ki je bil v tistih letih kreativni direktor modne hiše Dior, je po njej poimenoval torbico Lady Dior, modna hiša Tod's pa D Bag. Lady D je bila v zadnjih letih močnega značaja, nikoli ni predstavljala samo eno modno znamko, bila je neodvisna, dinamična, lepa, končno romantično zaljubljena in ljubljena. Težko bomo videli kako drugo tako očarljivo princeso, kot je bila Diana Spencer, nesrečna princesa, ki nas je prerano zapustila na višku svojih zlatih let; bila je simbol lepote in dobrega srca, bila je zapeljiva, močna ženska, ki je znala s prirojeno eleganco ustvariti samostojen stil - kraljevski stil tudi brez krone na glavi!

Poslovna odličnost lahko zaustavi beg mladih iz "hribov"

Širitev turistične destinacije iz Posočja v bližnjo Benečijo!

V Zgornjem Posočju raste obisk turistov dobesedno skokovito. Glede na izkušnje v bližnjih turističnih alpskih destinacijah je škodljivo graditi kaj dosti novih nočitvenih kapacitet, (zaman!) opozarja CI-PRA. Ni več prostora za povprečnost! Potrebno je prizadevati si za nenehno posodabljanje v smislu razvoja visoke kakovosti. Zdajšnja kvantiteta uničuječo zida po prostoru, pozidan, degradiran prostor pa kakovosti ne more več ustvariti. Potrebno je ustvariti poslovno povezavo s ponudniki v Slovenski Benečiji, da usmerimo del gostov k njim, kjer so vsi pogoji za odličnost, ki pripelje dober zaslužek in privabi nazaj potomce izseljenih iz domačih krajev. Študije Cipre (mednarodne komisije za razvoj) in drugih neodvisnih naravovarstveno usmerjenih organizacij opozarjajo, da je v Alpah prostora le še za razvoj trajnostnega turizma. To si lahko ogledamo na spletnih straneh, zlasti v rubriki *Primeri dobre*

prakse informacijske službe alpMedia, ter v bazi podatkov o posameznih projektih, ki sodijo v okvir projektne faze AlpKnowHow, in v reviji CipralInfo. Kritično ocenjujejo vse napačne korake in zahtevajo od oblasti postavitev jasnih pravil za nove razvojne izbire, sicer pa želijo tudi javnosti predstaviti pozitivne primere in pri tem podpirajo dobro zasnovane rešitve. Pozornosti ne namenjajo le posameznim projektom - zahtevajo namreč splošno spremembo miselnosti: turizem se mora kot panoga, ki je deležna v (za zdaj centralnih) Alpah velikih subvencij, zapisati trajnostnemu razvoju, če naj si tudi v prihodnje obeta javna sredstva. Alpska konvencija to možnost predvideva, vendar je ideja v praksi še v zametkih. Žal, zdaj spodbujanje turizma še vedno poteka celo v nasprotni smeri. Javne subvencije bi morale biti utemeljene le v primeru, da prispevajo k trajnostnemu razvoju. Na to dejstvo se bodo sklicevali

tudi v prihodnje. Žal, ni nič drugače med Jadranom in Alpami. Prenatranost vseh zmogljivosti postavlja vprašanje, ali je v prihodnje še dopustno in upravičeno tako skokovito povečevanje števila nočitvenih kapacitet. Seveda je treba to vprašanje postaviti pravočasno, zdajšnje stanje v območju od Loga pod Mangartom do Kobarida je pravzaprav zadovoljivo le v poletni sezoni, zimska ponudba na Kaninu, ki je lahko edini zimski magnet za prihod množice gostov, ki bi zapolnili kapacitete vse do Tolmina, pa je, ob naravnem snegu, odločno prekratka. Kljub temu da bi lahko s pomočjo angažiranja vseh treh posoških občin takoj začeli graditi umetno zasneževanje, ne kaže, da to kaj zanima občini Kobarid in Tolmin.

Zdaj Posočje privlači zlasti tuje turiste. Doslej jih je največ prihajalo zaradi vodnih športov in območje med vasjo Soča in Kobaridom.

/str. 14
Miran Mihelič

V Sloveniji globoko občuten pomen izobraževanja in znanja

Novo šolsko leto za več kot 250.000 šolarjev

V Sloveniji se je v petek, 1. septembra, začelo novo šolsko leto za učenke in učence osnovnih šol ter dijakinje in dijakke srednjih šol. Gre za dogodek, opredeljen v zakonu, ki določa, da se za omenjene kategorije mladih šolsko leto vedno prične 1. septembra. Nasploh pa je šolstvo, tisto na osnovni in srednji ravni, tema, ki ne razdvaja oblasti in opozicije, razen ko gre za vprašanja z ideološkim in političnim obeležjem. Tja sodi, denimo, vprašanje, zakaj Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport z raznimi ukrepi in dejanji ovira ustanavljanje in razvoj zasebnih šol, posebno katoliških gimnazij.

Javna občila so podrobno poročala in ocenjevala dogodke ob pričetku novega šolskega leta, s čimer so ustregla javnosti, ki se zaveda velikega pomena izobraževanja in znanja mladih, da bi uspevali in napredovali v življenju. V Sloveniji se je novo šolsko leto pričelo za skupaj več kot 250.000 šolarjev. Od tega števila je 179.511 tisoč učencev osnovnih šol in okoli 74.000 dijakov različnih srednjih šol. Prvič je skozi šolska vrata po večini v spremstvu staršev vstopilo 21.850 tisoč prvošolcev. Predsednik države Borut Pahor in ljubljanski nadškof metropolit Stanislav Zore sta šolarjem, njihovim staršem in učiteljem namenila priložnostne poslanice z željami za uspešen pouk in pridobitev novega znanja v šolskem letu.

V komentarju o slovenski šoli in o nemiru pričakovanja ob začetku novega šolskega leta, objavljenem v slovenskem katoliškem tedniku Družina, je profesor Janez Vodičar zapisal tudi naslednje: "K sreči v šoli delam z dobri-

mi ljudmi in vem, da si profesorji vzamejo čas tudi za dijakke, in ne le za snov. Prav tako sem vesel, da delam na katoliški šoli, kjer imajo pri posebnem predmetu vsaj nekaj ur, namenjenih izrecno življenjskim temam. Sprašujem se, ali je res za vse druge mladostnike nekaj ur, ki jih morajo preživeti ob bolj ali manj posrečeno izbranih literarnih delih, dovolj, da se učijo biti ljudje. Katoliške šole so v Sloveniji zato, da postavijo na prvo mesto odrešenega človeka, in so luč krščanske omike". Pater Zdravko Jakop pa je v tedniku

jega jezika v obvezni učni program osnovnih šol. Na območju politike in delovanja strank se nadaljujejo priprave za opredeljevanje volivcev o dveh temah širšega pomena in razsežnosti. Gre za referendum o zakonu za zgraditev drugega železniškega tira med Divačo in Koprom in za volitve predsednika države. Zakon o t. i. drugem tiru, ki ga je predlagala in na hitro sprejela vlada Mira Cerarja, je v večini stroke, delu civilne družbe in v večini opozicijskih strank naletel na močan odpor, zato bodo o njem odločali slo-

Družina menil, "da so starši prvi vzgojitelji otrok, zato je njihova skrb in odgovornost res velika. Zaradi tega verouk za verne starše ne more biti postranska zadeva, saj osvetli in osmisli vse druge dejavnosti. Zgled staršev je za otroke izrednega pomena, pa tudi odnos staršev do Cerkve, govorjenje o Cerkvi". Največji novosti novega šolskega leta v Sloveniji, so brezplačna učna gradiva za prvošolce in uvedba vajeništva za nekatere poklice, v srednjih šolah. Sicer pa naj bi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport pripravljalo obsežne spremembe zakona o šolstvu. Posebno skrb naj bi namenili tudi uvedbi tu-

venski volivci na referendumu, ki bo 24. septembra. Projekt je vlada zasnovala tako, da je vsaj dvakrat predrag. Kot že zapisano, gre za odsek na relaciji Divača-Koper, dolg 27 km. Po vladnih projekcijah je vrednost ocenjena na več kot 1,4 milijarde evrov, kar pomeni več kot 50 milijonov za kilometer železniške proge. To pa je veliko preveč, na kar opozarjajo izvedenci. V taboru civilne družbe so pripravili bistveno boljše načrte, ki so cenejši, bili bi hitrejši in okolju prijaznejši. Toda vlada o njih noče nič slišati. Predsednik SDS Janez Janša je poudaril, "da na referendumu ne bodo odločali o tem, ali potrebujemo moderne želez-

nice ali ne, ker o tem ni nobene dvoma. Železniške proge je treba modernizirati, toda posodobiti je potrebno celotno omrežje, ne samo 27 kilometrov proge med Divačo in Koprom". Za volitve predsednika države, ki bodo 22. oktobra, se prijavlja čedalje več kandidatov. Najbolj aktiven v kampanji je zdajšnji državni poglavar Borut Pahor, ki pa je prišel v nasprotje sam s seboj. Pravi, da bo kandidiral na podlagi podpisa volivcev kot neodvisni kandidat, hkrati pa je prosil in tudi dobil podporo Socialnih demokratov svoje nekdanje stranke. Borut Pahor ni pojasnil, kako bo uresničeval dvojne volilnih oz. političnih programov, ki se bosta med seboj zagotovo lahko izključevala. Stranka Socialnih demokratov se je odločila za Boruta Pahorja, molče pa je zavrnila svojega podpredsednika Janka Vebra, ki se je sam ponudil, da bi kot predstavnik SD kandidiral za predsednika države. Dodajam, da je doslej prijavljenih že več kot deset možnih kandidatov za predsednika Slovenije.

Pomembna je novica, da je v nov Duhovniški dom, Petrov dom v Šempetru pri Gorici, prišlo prvih šest duhovnikov iz območja koprške škofije, ki ne morejo več bivati samostojno v svoji župniji. Skupaj je na voljo deset samostojnih prostorov oziroma ležišč v moderni in funkcionalno zgrajeni zgradbi ob poslopju župnišča. To je dom za oskrbo tistih duhovnikov iz koprške škofije, ki zaradi starosti, bolezni ali okrevanja po zdravljenju ne bodo več sposobni za popolnoma samostojno življenje. V Duhovniškem domu, Petrovem domu, je tudi kapela, ki jo je z mozaiki okrasil pater Ivan Marko Rupnik. Nov duhovniški dom so zgradili s prispevki iz raznih virov. Sredstva so prispevali tudi duhovniki, prebivalci Šempetra pri Gorici, pomagala pa je z donacijo tudi Ameriška škofovska konferenca. Za upravnika Duhovniškega doma, Petrovega doma, je koprski škof dr. Jurij Bizjak imenoval Janeza Kavčiča, vsestransko delujočega župnika v Šempetru pri Gorici.

Marijan Drobež

Kratke

V nekdanji judovski mrliški vežici na Goriškem bodo kulturne prireditve

Na nekdanjo močno judovsko skupnost na Goriškem spominjata le še sinagoga v Gorici in zapuščeno pokopališče z nekdanjo mrliško vežico v Rožni Dolini. Ta je po obnovi služila različnim namenom, v njej sta bila celo igralnica in bar. Zdaj se je krajevna skupnost Rožna Dolina odločila, da bo tu prostor za kulturne prireditve.

Tokrat imajo v gosteh razstavo Judje na Goriškem, ki so jo odprli v sklopu prireditev ob evropskih dnevih judovske kulture. "Goriška je bila doslej iz njih izvzeta, čeprav jih tudi v Sloveniji pripravljajo že dolga leta. Goriška tako vstopa na evropski judovski zemljevid", je na odprtju razstave, ki jo je sam postavil, povedal znanstveni sodelavec na Študijskem centru za narodno spravo Renato Podbersič. Na razstavi je predstavljena judovska skupnost v Gorici vse od njenih začetkov ob koncu 13. stoletja, njena vpetost v kulturni in gospodarski razvoj tega mesta, preganjanje in uničenje skupnosti med holokavstom, poskus njene obnove po drugi svetovni vojni in njena priključitev k

Renato Podbersič

judovski skupnosti v Trstu leta 1969.

Judovska mrliška vežica je postavljena ob največjem judovskem pokopališču v Sloveniji, na katerem je pokopanih več kot 900 ljudi. Najstarejši nagrobnik na njem je iz 14. stoletja, na Goriško so ga prinesli iz Maribora v 15. stoletju, ko so bili Judi izgnani iz Maribora in Štajerske. Višek je judovska skupnost na Goriškem dosegla v 18. in 19. stoletju, ko so na to območje prišli Judje iz osrednje in vzhodne Evrope. Judovska skupnost je rasla skupaj z mestom Gorica in vrh dosegla sredi 19. stoletja, ko je tu živel okrog 300 Judov. "Vendar so bili tako močni, tako gospodarsko kot politično in socialno, da se je za Gorico uveljavil naziv Jeruzalem ob Soči. Po prvi svetovni vojni, ki je boleče zarezala v to skupnost, je le-ta začela počasi usihati, zadnji udarec pa je doživela med drugo svetovno vojno s projektom holokavsta", je povedal Podbersič.

Judovska skupnost v Gorici je dokončno prenehala delovati leta 1969, ko so jo priključili judovski skupnosti v Trstu.

Omenjena razstava, ki je bila prvič postavljena v Mariboru, je ena od vsebin, ki bi jo v prihodnje radi imeli v stavbi, nekdanji mrliški vežici v Rožni Dolini, je povedal predsednik Krajevne skupnosti Rožna Dolina Boštjan Komel. "To je neka simbolična gesta, ki kaže na to, da smo se v svetu krajevne skupnosti odločili, da se ta prostor nameni bolj primernim vsebinam. Predvsem moramo poudariti zgodovino tega objekta. Vsekakor pa morajo zdaj ljudje, krajani in krajevna skupnost odločiti, kakšni dogodki se bodo dogajali tu v prihodnosti", je poudaril Komel. Tržaška judovska skupnost si želi v tem prostoru naseliti kulturno dejavnost, k taki rešitvi se nagibata tudi krajevna skupnost in novogoriška občina. Za uresničitev ideje so potrebna finančna sredstva. Računajo na evropske razpise.

V Ogleju začetek pohoda po nekdanji rimski cesti

V Ogleju se je 2. septembra začel pohod po nekdanji rimski cesti od Ogleja do Beograda. Pohodu po trasi ceste, ki je v Rimskem imperiju predstavljala eno izmed osrednjih cestnih osi, saj je Benečijo povezovala z območjem Gornje Panonije in donavskim limesom, se je v torek pridružila tudi ekipa Muzejev in galerij mesta Ljubljane (MGML). Na pohodu od Ogleja do Beograda se stikajo rezultati dveh evropskih projektov: projekta Archest - razvoj arheološke publike na rimski cesti Aquileia-Emona-Sirmium-Viminacium in projekta RecRoad, v okviru katerega se rekonstruira trasa pomembne rimske ceste, ki je povezovala severno Italijo s provinco Zgornjo Panonijo in mejo imperija na Donavi. V Ogleju se bo na pot odpravila italijanska arheologinja Sara Zanni, v delu poti od Logatca do Ljubljane, rimske Emone, pa se ji bo pridružila kustosinja za obdobje antike v MGML Bernarda Županek s sodelavci.

Rimska cesta od Ogleja (Aquileie) do Beograda (Singidunuma) je bila dolga več kot 450 milj (684 kilometrov). Prečkala je Alpe in nato potekala ob reki Savi ter njene bregove tudi večkrat prečkala. Splošni trasi ceste je mogoče slediti s pomočjo zgodovinskih virov, vendar do zdaj še ni bilo poskusa, da bi celotno traso ceste natančno rekonstruirali po ozemljih, ki jih je prečkala. Prav s tem se ukvarja evropski projekt RecRoad, pri katerem na Montaignovi univerzi v Bordeauxu v Franciji sodeluje italijanska arheologinja Sara Zanni. Končni rezultat projekta bo interaktivni spletni atlas, na katerem bo mogoče grafično prikazati rekonstruirano pot in njen geografski kontekst, stopnjo zanesljivosti posameznih segmentov poti ter vire, za katere je bilo z referencami izkazano, da se nanašajo na določene odseke poti.

S povezovanjem nekdanjih rimskih mest ob cesti od Ogleja do srbskega Viminacija pa je povezan tudi evropski projekt Archest, v katerem MGML sodeluje z Arheološkim parkom Emona. Namen projekta je med drugim približati arheologijo javnosti in širiti znanje o skupni rimski zgodovini skozi najpomembnejša arheološka najdišča ob že omenjeni rimski cesti. Projekt, ki bo trajal do konca leta, povezuje Fondazione Aquileia (vodilni partner), Arheološki inštitut Beograd, Zavod za zaščito kulturnih spomenikov Sremska Mitrovica in MGML.

Svitanja, roman Pavla Pečarja

Pogled na sodobno slovensko družbo

Pred nedavnim se je na policah znašel roman pisatelja in publicista Pavla Pečarja *Svitanja*, izdan v samozaložbi, Koper, 2016, posvečen avtorjevi družini: ženi Veri, hčeri Bojani, sinu Marijanu ter vnukom Črtu, Eneju in Martinu. Avtor se je rodil v Domžalah v delavski družini, ki ga je zaznamovala z občutljivostjo za narodnostne in socialne pravice ter demokratične morme in z odporom do njihovega kršenja. Po osnovni šoli je maturiral na bežigradski gimnaziji, končal Višjo šolo za socialne delavce in nato diplomiral na Pravni fakulteti v Ljubljani. Delal je najprej v socialnih dejavnostih v osrednji Sloveniji, nato ga je leta 1957 zaneslo v Istro. Opravljal je različne odgovorne službe (bil je npr. direktor Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije). Zavzemal se je za

policentrični razvoj bolnišnic in njihovo izgradnjo, tudi izolske. Veliko pozornost je namenjal varovanju okolja ter se je pred desetletji postavil na čelo odpora proti gradnji rafinerije v Koprju in kasneje proti načrtovanima plinskima terminoloma v Miljah in Plominu. Leta 1960 je prejel nagrado Sklada Borisa Kidriča za študijo o socialno medicinskih aspektih delovanja zdravstvenih ustanov. Znani so tudi njegovi nastopi v zveznih organih v Beogradu, kjer je vztrajal pri rabi slovensčine in prevajanju, s čimer si je nakopal zamere slovenske in beograjske politike. Svoja doživetja in opažanja je opisoval v priložnostnih člankih, potopisih in novelah ter jih objavljal v Jadranu, Primorskih srečanjih, Primorskem dnevniku, Planinskem vestniku, v Brazdah s Trmuna in drug-

je. Nekaj teh tekstov je kasneje zbral in uredil v svojih prvih dveh knjigah *Pred Zatonom* in *Prelomni čas*. Roman *Svitanje* se dogaja v izmišljenem kraju Dobropolje, ki ponazarja tipično slovensko "politično pokrajino" z običajnim prerivanjem za oblast med različnimi skupinami. Dogajanje se prepleta z osebnim življenjem uspešnega umetnika, ki je prerasel svoje okolje, preživel dalj časa v tujini, si tam zasnoval družino, se vrnil z njo v domači kraj, doživel zakonski brodolom in si v srednjih letih ustvaril novo življenje s še neusahljo ljubeznijo iz mladostnih let. Poanta romana pa je na upor in spopadih ljudi s skorumpirano domačo oblastno elito, ki hlasta po moči, privilegijih in grabežu, ne oziraje se pri tem na etična in demokratična načela. Na čelo upora je življenje potegnilo ravno umetnika, ki so ga trde življenjske izkušnje sklesale v modro, načelno in dostojanstveno osebnost, ki so mu ljudje zaupali in ga spoštovali. Na

volitvah je stari, skorumpirani režim doživel poraz in oblast je prevzela nova uporniška ekipa, organizirana okrog lokalne stranke, simbolno imenovane Vigred. Ta se je najprej s popadla s starim zbirati-ziranim aparatom. Novo politiko so določali ob širokem sodelovanju in soglasju ljudi in s posluhom za njihove najnujnejše potrebe. Razvijali so malo gospodarstvo, združništvo, socialno podjetništvo, biopridelavo, zeleono usmeritev gospodarstva in prilagodili davčni sistem potrebam ljudi in razvoja. Dobropolje je tako postalo magnet za poslovne ljudi tudi iz širše okolice in začelo doživljati nesluten razcvet. Pri tem ni mogoče spregledati, da je avtor prelil v roman svoj pogled na sodobno slovensko družbo in njeno politiko, ki že dolgo blodi v mlaki korupcije, etične nesnage, pohabljenе demokracije in mračne brezperspektivnosti, ter je z "Vigredom" hotel pokazati tudi drugačno možno pot in s "Svitanjem" novo upanje.

Milan Gregorič

O slovenskih izseljencih v Argentini

“Kri, ki teče po naših žilah, je razlog našega obstoja” (1)

Ob splošnem, zelo slabem poznavanju izseljenske tematike v slovenski javnosti lahko rečemo, da je vendarle še najboljše poznana slovenska skupnost v Argentini. Najbolj je zaradi zgodovinskih okoliščin in intelektualne moči poznan tretji val, povojna politična emigracija. Manj, a še vedno nekaj, se ve tudi o medvojni migraciji, ki je bila številčno najmočnejša. Prevladovali so Primorci, ki so se izseljevali zaradi fašizma in posledičnih političnoekonomskih stisk. V tem obdobju so se v deželo ob Srebrni reki zaradi ekonomskih razlogov izseljevali tudi Prekmurci. Skorajda nepoznan pa je prvi izselitveni val s slovenskega etničnega ozemlja v Argentino, ki je potekal sredi druge polovice 19. stoletja. Ta je

tudi sicer zelo slabo raziskan in glede dejanskega dogajanja še vedno ostaja precej dilem. Ta prvi val bom poskušal v temle prispevku malo osvetliti. Argentinci so si prvo neodvisno vlado priborili z majsko revolucijo leta 1810, leta 1816 je bila uradno podpisana neodvisnost od Španije. Po potrditvi lastne ustave leta 1953 se je takratni predsednik de Urquiza odločil, da je potrebno deželo okrepiti z novim prebivalstvom. Najbolj zaželena za priseljevanje je bila populacija iz srednje Evrope, ki so jo imeli za kvalitetno najboljšo. Argentinska vlada je več evropskih držav zaprosila za prebivalstvo in v tem okviru je bil sprejet tudi dogovor z Avstro-Ogrsko, ki je leta 1878 obljubila, da bo poslala 200 družin.

Med temi je bilo tudi približno 50 “velikih” slovenskih družin (od skupno 196), največ iz Goriških

Brd, predvsem iz vasi Cerovo in

R - JROVATIN - JAKIN - JANCIG - JORDAN - KOGEJ - KRESEVIC - LEPA
NCIGH - LENARDICH - LUSSA - MACORICH - MACORIG - MACHUS
OI - MARAS - MARINICH - MARINIG - MARKOSICH - MAURICH
MAUER - MAURENCICH - MEDVESCIGH - MEDVESZIG - MELINCH
MENIG - MESOJEDEC - MIQUEL - MILICH - MUSICA - MUSICH
CCO - PACOR - PAULETIG - PAULUZA - PAULINA - PAULIN - PAUSICH
- PERSOGLIA - PETTERIN - PETERIN - PETELIN - PETRICH - PETRIG
PIZEC - PIZECH - PISK - PLANISCEK - PODVERSICH - PODVERCICH
SIG - PRINCICH - PRINSICH - PRINCIC - PRINCIG - PRINCIPE - REA
RUSIAN - RUTAR - RUTTAR - SABOTTIG - SATLER - SATTLER - SOSO
SCOLARIS - SEVERNICH - SREBERNICH - SOSTERSICH
MCHICH - SKOCAJ - STANCIC - STANIG - STEKAR
ITOR - TEPISCH - TERCICH - TERPIN - TINTA
Slovenski priimki na spomeniku slovenskim priseljencem - namen je, da bi čim več ljudi, ko bi videli priimke, ugotovilo, da so Slovenci.

Kojsko, nekaj pa tudi iz Dobarboda in Tolmina. Največ jih je prišlo leta 1879, nato pa so prihajali dodatni še do leta 1888 (kasneje so poleg družin prihajali tudi samski moški, ki so računali, da si bodo pod južnim križem lažje odrezali večji kos kruha).

Poleg večine Slovencev avstrijskega državljanstva naj bi bilo nekaj tudi italijanskih državljanov, Slovencev iz Benečije. Poleg njih so se takrat v Argentino množično priseljevali tudi Furlani. Ob meddržavnih dogovorih je ljudi v izseljevanje iz naših krajev silila tudi slaba situacija v kmetijstvu. Carlos Bizai je pred nekaj leti našel dokument, da je bil njegov praded iz Cerovega pred izselitvijo celo zaprt, ker je prijatelja nagovarjal, naj se zaradi bornih razmer doma izselijo v Argentino. V tem letih so se torej čez južni križ izseljevali takšni, ki jih je habsburški imperij k temu spodbujal, kot tudi taki, ki jim je želel to preprečiti. Med kasnejšimi izseljenci so bili tudi takšni, ki so si želeli v ZDA, a ker jim tja ni uspelo priti, so se odločili za Argentino. Argentina je najprej želela to prvo skupino naseliti v severne province Fermoza, Misiones in Gran Chaco, da bi zavarovali mejo s Paragvajem, pa tudi da bi predstavljali protiutež tamkajšnjim indijanskim plemenom. A ko so Slovenci prispeli v Argentino in izvedeli za tamkajšnje neugodne varnostne razmere, pa tudi za zanje neprijetno vroče in vlažno subtropsko podnebje, naj bi se te-

mu uprli in se na lastno pest podali v provinci Entre Rios in Santa Fe, majhno število pa naj bi jih med kasnejšimi priseljenci odšlo tudi v Mendoza, San Luis, Cordoba ter Buenos Aires. (Obstaja pa tudi druga interpretacija: Entre Rios naj bi bil najprej predviden, a ker se je končala vojna, naj bi jih nato želeli poslati v Fermoza in Chaco, a Slovenci so se temu uprli).

Ocene, koliko Slovencev je v letih pred prvo svetovno vojno živelo v Argentini, se gibljejo med 200 (kar je skoraj zagotovo preskromna ocena) in 1000. Potrebno je poudariti, da je v tem obdobju več Slovencev kot v Argentino odšlo v Brazilijo, predvsem po letu 1888, ko so tam ukinili suženjstvo. A tudi slovenska migracija v Brazilijo je slabo raziskana in tudi ta črna lisa bi si zaslužila poglobljeno znanstveno preučitev. Čeprav je Argentina s prihajajočimi Slovenci imela drugačne načrte, tudi njihovem naseljevanju v krajih Entre Rios in Santa Fe ni nasprotovala, saj je bilo potrebno tudi ta območja napolniti s prebivalstvom. Vsaka družina je po priselitvi v last dobila od 50 do 100 hektarjev zemlje ter orodje za njeno obdelovanje, ob tem pa se je morala obvezati, da bo zemljo naredila rodovitno ter tam živela vsaj 10 let. Med potovanjem v teh krajih sem spoznal potomce teh ljudi, 150 let kasneje nekateri še vedno živijo na teh kmetijah (rečejo jim quinte). Te naseljence so v nekaterih dokumentih označevali kot “nepismene”. A danes marsikdo dvomi, ali je bilo to dejansko tako ali so jih kot take

šteli le, ker niso znali špansko. Glede na okolje, od kod so prihajali, pa je čisto mogoče, da so poleg slovenščine govorili še furlanščino in nemščino.

Ker gre za ljudi iz večinoma le določenih vasi na Slovenskem, se tudi priimki med njimi še danes zelo ponavljajo. Najpogostejši je zagotovo Prinčič, zelo pogosti so še Srebrnič, Podbersič, Peršolja, Velikonja, Pinter, Leban, Pahor, Devetak, Bizaj itd. Priimki pa so pisani na različne načine, saj so jih pisali fonetično, kakor se je vpisovalcu zdelo, včasih so jih tudi argentinizirali, nekateri pa so bili že ob prihodu poitalijančeni.

Poznan je tako primer, da je pet bratov Prinčič imelo vsak drugače zapisan priimek.

Začetki teh ljudi po priselitvi so bili vse prej kot lahki. Te pampe so takrat bile še goščava in bodičevje, ogromno dela je bilo potrebnega za njihovo obdelovanje. Nekatere pa so doletele tudi še hujše tegobe. Eno ladjo iz te prve skupine so ob Santi Catarini, imenovani tudi pokopališče ladij, blizu meje z Brazilijo in Urugvajem, kjer je morala ladja zaradi močnih valov pluti blizu obale, da se ne bi prevrnila, zajeli ter Slovence želeli prodati kot sužnje. Zato so rojaki poskakali v vodo, odplavali na kopno ter prehodili 2000 kilometrov do kraja Entre Rios, kjer so se nato naselili.

Quinte so bile razpršene, zato možnosti za socializiranje ni bilo veliko, kar je Argentini tudi omogočalo lažje asimiliranje. A rojakom je bilo tukaj vendarle lažje, ker jih je bilo več, na prvotno predvideno lokacijo, v Formoso, naj bi odšlo 10 družin, približno toliko pa še v kraje Chaco in Misiones. Ti so bili še toliko bolj prepuščeni sami sebi. Gospa, ki sem jo med obiskom spoznal, mi je pripovedovala, da so v Chacu živeli večinoma moški izseljenci s slovenskega ozemlja; mnogi so mladi umirali zaradi neke bolezni na poljih, kjer so si služili kruh. Ker so bili sami in se niso imeli s kom poročiti, so ob nedelja po maši “peli, pili vino in jokali”. Za soproge so si zato šli iskat Ukrajinke in Rusinje v provinco Misiones.

/dalje
Dejan Valentinčič

Z 12. strani

Širitev turistične destinacije ...

Iz lanske v letošnjo sezono pa je vse presenetil naskok kolesarskih popotnikov. Kjer je možno, se ogibajo asfaltirane ceste za motorni promet, toda, kljub temu da so mnoge kolesarske poti v Posočju šele na papirju, jih lepota te neokrnjene narave tako omamlja, da se našim cestam ne izognejo. Proti vsem pričakovanjem pa privlačijo v Posočje tudi domače kulinarne specialitete. Glas o teh se širi iz odličnih gostiln na Kobarškem, kjer pa je veliko pripomogla k promociji tudi naraščajoča ponudba zgodovinskega turizma: stota obletnica t. i. preboja pri Kobaridu, pa tudi “leto kuharske zvezde” Ane Roš. Vse kaže, da si lahko obetamo, poleg kolesarskih, tudi gastronomskih popotnikov! Lahko ugotovimo, da ponudniki od Kobarida do Trente niso mogli ustreči vsemu povpraševanju, in to niti s prenočišči. Tem so svetovali, naj pridejo naslednji dan, spat pa so jih pošiljali proti jugu in severu. Pričakovati je, da bo turistično povpraševanje v tem prostoru naraščalo s tem tempom. Stroka opozarja, da je treba, pri širjenju ponudbenih kapacitet, postaviti

rezultati bodo kmalu tukaj! Res, da si je večina mladih ustvarila družine bliže zaposlitvi, med Čedadom in Vidmom, toda zaraščena zemlja je še njihova in dobre poslovne priložnosti v turizmu in s tem povezanim kmetijstvom bi marsikoga pripeljale nazaj.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 00000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRESO

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - Pzsa Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebnostne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 5. septembra, ob 14. uri

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (166)

Kandida (1)

Bakterije in glive morajo postati naše zaveznice in moramo razumeti, kako jih hraniti, da bodo vedno delale za nas in nikdar proti nam. To dejstvo je pomembno, mi ga pa moramo prenesti na naše otroke in mlajše generacije, saj nam prehrabena industrija in institucionalni sistem vsiljujeta življenjski ritem, ki podpira sistem hitrega prehranjevanja, kar pa spodbuja rast patogenih bakterij in gliv.

Kje lahko v telesu porastejo patogene bakterije in glive?

Na sluznicah:

- 1) respiratornega trakta
- 2) prebavnega trakta
- 3) urinarnega trakta
- 4) genitalnega trakta

Na vseh teh sluznicah delujejo probiotične bakterije.

Naturopat mora identificirati blokade, ki telesu preprečujejo samozdravljenje in samouravnavanje. Vzrok večine težav prebavnega in imunskega sistema je disbioza, torej slaba prebava, porast patogenih bakterij v črevesju.

Ko naturopat uravnava vse parametre, obnovi osebo v uravnotežen sistem, sposoben sa-

mozdravljenja ter zmožnosti prilagajanja.

Naturopatija je veda, ki išče vzroke bolezenskega stanja, prvi vzrok pa se v veliki večini primerov skriva v črevesju. Kako ga negovati že od otroštva in si tako zagotoviti dobro imunsko inteligenco, bomo videli v nadaljevanju.

Saccharomyces boulardii

Saccharomyces boulardii ni bakterija, ampak gliva, zelo pomembna za naše telo, saj ga očisti gliv in kvasovk (deluje kot antitumorski), lahko pa ubije tudi patogene kandido v telesu. Saccharomyces boulardii ugodno deluje tudi pri rotavirusu in vseh oblikah driske. Odkrili so jo okoli leta 1950 v Indiji med epidemijo kolere. Opazili so namreč, da so nekateri ljudje, ki so uživali sadež liči, preživeli. Raziskovalci so napačno domnevali, da je bilo njihovo preživetje posledica uživanja sadja, nadaljnje raziskave pa so pokazale, da je drisko premagala gliva, ki se je nahajala na samem sadju, t. i. Saccharomyces boulardii.

www.saeka.si

Dobro se vrača z dobrim

Preproste poletne zgodbe

Poleti se največ dogaja. Polet je je polno vsega, dnevi minevajo, kot bi mignil, in nikoli mi ne uspe, da bi uresničila vse načrte. Namesto da bi v miru uživala lepoto teh krasnih mesecev, tonem v hitenju in vsakodnevni dogodki nekako preplavijo moj vsakdan, da ne vem, kaj bi in kam bi šla. Preveč vsega, preveč veselja, preveč energije. In nemir neskončnih poletnih noči.

Ravno tak natrpan dan je bil za mano, poleg vsega je namreč poletje tudi čas, ko vrt in travnik zahtevata ogromno nege, zalivanja, obrezovanja in pozornosti. Z mojem sva utrujena pospravila ročno kosilnico, škarje in ostalo orodje, pod prho sprala utrujenost in že na vrat na nos hitela, da se odpeljeva do Križa pri Trstu. Moja dobra prijateljica Roži bo namreč nastopala v glasbeni nanizanki o Lepi Vidi. Pozno je že, Ines naju čaka spodaj v Praprotnem, pohitim, da peljem na sprehod še oba psa, ki naju bosta tokrat počakala kar doma. Ravno ko odpiram vrtna vrata, zagledam utrujen par srednjih let, ki se z nahrbtniki na ramah in z neko čudno tiskovino v rokah izgubljeno ozira po vasi. Po vasi, ki je znana po tem, da nikoli nikjer nikogar ne srečaš in da se še v najbolj vročem poletju ljudje tiščijo v hišah. Ko me zagledata, vsa srečna mahata z rokami in hi-

tita proti meni. Halo, halo, please, pa ne vem še kaj vsega. Takoj razumem, da sta tujca. In da sta izgubila pot. Nagovorita me v nemščini, iz Avstrije prihajata, peš sta se odpravila na pot od Trbiža do morja. Utrujena sta, ob sestopu s Stare Gore v dolino se je nekje zataknilo in sta izgubila markacije. Večer že prihaja, vidim, da nimata več vode, in čeprav se mi mudi, ju povabim domov. Tu jima dam nekaj pijače, naberem jima marelic, da potešita prvo lakoto, ter jima podarim dostojen zemljevid Nediških dolin, da jima bo v prihodnje lažje in bosta vedela za pot proti Brdom. Utrujena sta, polnita plastenko in se veselita domačih marelic. Mož me gleda in skrivaj pogleduje na uro. Pozna sva, prijateljica čaka spodaj v Praprotnem, nepričakovana gosta pa se utrujeno in nekako izgubljeno prestopata na našem vrtu. Pripovedujeta, da sta iz okolice Beljaka, da hodita že od jutra. Rada bi prespala v naši vasi. V spodnjih prostorih imam sicer napihljivo blazino, hrane tistim, ki imajo vrt, nikoli ne primanjkuje, lahko bi ostala pri nas. A žal sem zmenjena, da grem na prireditev. Vračava se pozno. In ne morem ju kar tako prepustiti samim sebi, že sama priprava večerje in prenočišča zahtevata svoj čas. Mož me pogleda, sprašuje me, kako je sploh mogoče, da se vsa živa

bitja, od mačk in potepuških psov do utrujenih, izgubljenih turistov, obračajo vedno ravno name. Odločim se, da bom šla sama do prijateljice, gosta pa povabim v avto. Mož ju bo odpeljal do najinih prijateljev, ki imajo prenočišča. Avstrijca sta zadovoljna, obraz se jima razjasni, ko jima v hudo improvizirani in oporečni nemščini razložim, da jima ne bo treba več peščiti in ju bova zapeljala do najbližjega prenočišča. Ne moreta naju prehvaliti, ganjena sta zaradi gostoljubnosti. Objamemo se, žal mi je, da se ne morem z njima dostojno naklepeta. A ko odhajata, veselo mahata v pozdrav in mi obljubita, da naju bo Avstrija vedno sprejela z odprtimi rokami. Pri nas bosta vedno dobrodošla, nama kličeta. Upam, da res, jima odgovorim, ker sva tudi midva pohodnika in imava avstrijske gore nadvse rada. In že ju mož odpelje do prijateljev, kjer jima pripravijo večerjo in posteljo. Na Avstrijca, ki sta kot izgubljeni ovci tavela po naši vasi, sva v vrtincu dogodkov kmalu pozabila. In se spet posvetila vsakdanji rutini, pa tudi pohodom in izletom v gore. Že dolgo let sem razmišljala, da bi se vrnila v koč Compton hutte, pod skalnatim severnim grebenom Reisskofla, pa čeprav je bil že prvi vzpon, pred leti, hudo naporen zaradi dolžine poti, sonca in

višinske razlike. Zatopim se v zemljevid in z možem skleneva, da bova šla do koč po najkrajši poti, do tja naj bi rabila nekaj manj kot tri ure. Ker je vzpenjanja vsekakor veliko, naloživa v nahrbtnik nekaj visoko energetske hrane ter dve steklenici vode za naju in za oba psa. Računava vsekakor, da bo vode na poti na pretek ter da nama bodo v koči postregli s pivom in hrano. Z avtom se iz Dravske doline zapeljeva visoko v pobočje: parkirava in že nama maha prijazna domačinka. Nekaj nam razlaga v nemščini, moje znanje jezika šepa, a vseeno razumem, da je koč baje zaprta. Ni jim uspelo najti upravitelja za letošnjo sezono. Ko sva že tu, bova vseeno šla na pot, odločiva in se lotiva strmine. Izredno vroč dan je in psa veliko pijeta. Z možem skušava porabiti čim manj vode, dokler ne pridejo do izvira ali potoka. Okoli nas pa sama suša, napajalniki so prazni, izviri presahli. Postaja nama vroče, a vseeno rineva navkreber. Upava, da bo vsaj pri koči voda. Vzpon nima konca, ure se vlečejo, ko prideva do cilja, pojeva še zadnji kos čokolade, vode pa nama je že zdavnaj zmanjkalo. Saj bo navzdol lažje, se tolaživa, psa pa sem tudi sama. Psa veselo lokata hladno vodo. Gospa naju motri, slabo se sporazumevano, pa vseeno gre do lesenih vrat in naju povabi noter.

Samo medle pikice v daljavi, globoko pod nami, ki smo še ujeti v neskončne grebene, porasle s smrečjem. Utrujena sva, a nimava izbire. Razmišljam o pivu, o jabolčnih zavitkih, o čisti, ledeno mrzli studenčnici. Psa nenadoma dvigneta ušesa, nekaj ovinkov nižje zagledava leseno koč. In klop pred njo. Najprej pomisli, da bi to lahko bila manjša koč, odprta za planince, a ko se približava, ugotoviva, da gre za senik, preurejen v "vikendico". Ženski srednjih let veselo kramljata ob leseni mizi in uživata v neskončnih razgledih. Mir in lepota gora vse naokoli. Zaslišita naju, psa prijateljsko mahata z repom. Baje je živahim sporazumevanje lažje. Midva s težavo izustiva tisti značilni avstrijski pozdrav, "kris got", ki sicer ni kris god, ampak "grussgott". Pozdrav v božjem imenu, tu pri nas v Benečiji bi rekli "v božime". Gospe naju prijazno pozdravita, ena izmed njiju vstane in naju vpraša, ali sta morda psa žejna. Nekaj vode namreč imata, čeprav je izvir presahnil. Zavedata pa se, kako je hudo, tako dolga pot, koč zaprta in nikjer nobenega studentca. Za žival je najtežje. Ja, pomislil, najtežje, žejna pa sem tudi sama. Psa veselo lokata hladno vodo. Gospa naju motri, slabo se sporazumevano, pa vseeno gre do lesenih vrat in naju povabi noter.

Gotovo sta tudi vidva žejna, pripomni. Sva, odgovorim, mož okleva, ker ve, kako težko je, pa tudi nerodno, ko se spustim v dolg pogovor v nemščini in v resnici ne vem, koliko me poslušalci razumejo. Sama pa že vstopam, posedejo me za leseno mizo z razgledom na najlepšo dolino na svetu. In že so pred mano bezgov sok z ledeno mrzlo vodo, domača jagodna pita in kava. Lačna sva, dejansko sem vso pot sanjala slastno avstrijsko pecivo. Sok lokava kot za stavo, tako sva žejna. Gospe se smejeta, hrana in pijača me spet spravi v dobro voljo. In ne vem, kateri čudež botruje temu, a pogovor steče in uspe mi, da poslušam o lepoti gora, pripovedujem o Čedadu in Benečiji, razpravljam o begunski in ekonomski krizi, vse to v skoraj brezhibni, povsem improvizirani nemščini. Mož, ki je sicer bolj toge narave, je nekoliko v zadregi, dobro pa ve, da me pri klepetu ne more ustaviti. In lepo vljudno molči in posluša. On in nemščina sta si namreč povsem tuja svetova. Ura hitro mine, prelepa dolina pod nami se že ovija v barve zatona. Skupaj opazujemo lepoto in krojimo slavospev goram. Čas je za slovo, izmenjamo si maile, gospe sta namreč navdušeni nad Italijo in večkrat zahajata v Čedad. Polna sveže energije se spuščava v dolino. Med potjo se spomnim na Avstrijca, ki sta pred tedni tavela po naši vasi, in na njuno obljubo, da bova v Avstriji vedno dobrodošla. Samo naključje, slučaj ali nekaj, česar ne moremo dojeti? Od nekaj sem prepričana, da se vsaka pozitivna energija vrača, da čas vsako dobro dejanje poplača. Dobro se vrača z dobrim. Kot bi neko vse to uravnaval. Kot bi nič ne bilo slučajno... Kot bi si sami uravnavali življenje in srečo. Mož se med potjo muza. Ali si nisi sredi poti zaželela posladka in bezgovega soka, me vpraša. Seveda sem si. Pa tudi v čudeže verjamem, vedno, se smejim in hitim proti avtomobilu.

Suzi Pertot

Nov način doživljanja tretje življenjske dobe

- Nastanitev v apartmaje za eno osebo
- Osebna nega
- Domača kuhinja prilagojena po potrebi
- 24-urna pomoč z našim osebjem
- Zdravniška in medicinska zunanja oskrba
- Vsakodnevno čiščenje prostorov
- Razne družabnosti
- Interna pralnica

Kakovostna alternativa domu za ostarele

Silicanum residence za starejše
Ulica degli Scogli 53 - 34170 Gorica - Tel. 0481 538556
Cell. 335.1395483 - info@silicanum.com
www.silicanum.com

Predsednik vlade RS je sprejel AgraSlomak Sodelovanje z zamejskimi Slovenci krepi Slovenijo

Pred kratkim se je na Pomurskem sejmskem razstavišču v Gornji Radgoni končal 55. mednarodni kmetijsko-živilski sejem AGRA, ki je letos trajal kar šest dni. 1800 razstavljalcev iz 36 držav vsega sveta, 70 tisoč kvadratnih metrov razstavnih površin, pokritih in na prostem, več kot 120 tisoč

tošnjega sejma so bili trajnostni turizem za razvoj, trajnostno kmetijstvo in hrana iz naše bližine. Tudi letos so na svoj račun prišli slovenski kmetje iz zamejstev, ki se že pet let pod krono kmetijskega ministrstva v Ljubljani povezujejo v koordinaciji AgraSlomak. Kmečko zvezo in predstav-

Dejan Židan in za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc. Vsi trije so pozitivno ocenili razvoj dejavnosti AgraSlomaka. Premier Cerar je poudaril, da morajo biti meje odprte in da je ob dobrem sodelovanju z zamejskimi Slovenci tudi Slovenija močnejša. Deželno Kmečko zvezo so na sejm na meji med Štajersko in Prekmurjem zastopali predsednik Franc Fabec, dolgoletni prvi mož Alojz Debelis, deželni tajnik Edi Bukavec in krajevni tajnik za Tržaško Erik Masten. Fabec je ugotavljal, da se tudi po zaslugi resnega dela manjšinske koordinacije kmečkih stanovskih organizacij v Sloveniji dviga in krepi zavest o pomenu kmetijstva, ki končno polnopravno stopa ob bok ostalim gospodarskim panogam. Potem ko je v uvodnem programskem obdobju po zaslugi vložka z ministrstva dozorela lično urejena vzorčna kmetija v madžarskem Porab-

Foto Erik Masten

obiskovalcev. Ta je samo v nekaj številkah obseg pobude, ki sodi med največje in najbolj prepoznavne tovrstne prireditve v srednji in vzhodni Evropi. Država v ospredju je bila tokrat velikanka Kitajska, ki pomeni kot poslovni partner veliko perspektivo za Slovenijo. Glavni poudarki le-

nike slovenskih kmetov iz Avstrije, Hrvaške in Madžarske je že drugo leto zapored sprejel tudi sam predsednik vlade Miro Cerar, ki se je dobrih dvajset minut zadržal na zasedanju manjšinskega omizja. Seje sta se udeležila tudi minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

ju, je AgraSlomak na srečanju v domeni z vladnimi sogovorniki potrdil, da bo drugi velik projekt postavitev turistične kmetije v hrvaškem Gorskem Kotarju. Že v oktobru naj bi bila tam tudi prihodnja seja ob navzočnosti ministra Židana.

HC

S 3. STRANI Draga 2017: dr. Igor Bahovec

Bo krščanstvo zmožno obuditi novo ustvarjalnost?

Naslov jutranjega predavanja študijskih dnevov Draga na Opčinah se je 3. septembra glasil *O vernosti na Slovenskem: od sociološko-antropološke analize do krščanstva, ki prinaša upanje, pogum in ustvarjalnost*. Gre za vprašanje, o katerem moramo razmišljati vedno znova in znova, saj se svet spreminja s čedalje večjo nagljo, je uvodoma dejal prof. Tomaž Simčič. O predavatelju, dr. Igorju Bahovcu, je dejal, da je fizik, obenem pa doktor socioloških znanosti in predavatelj sociologije na teološki fakulteti v Ljubljani. Za versko življenje se ne zanima le kot znanstvenik in teoretik, ampak je v njem tudi osebno soudeležen. Zato je bilo njegovo predavanje še toliko bolj zanimivo, prežeto s pričevalno močjo. Ni se izogibal neprijetnim ugotovitvam, vendar je z iskrenim optimizmom znal ponuditi ključ do prepoznavanja pristnega krščanstva, ki sledi sporočilu evangelija in najbolj pristne tradicije Cerkve ter kaže smer upanja.

Svoje razmišljanje je začel z družbeno analizo stanja, v katerem smo. Kot izhodišče je uporabil ugotovitvi dveh velikih sociologov. Peter Berger je leta 1999 izdal knjigo, v kateri trdi, da živimo v svetu, ki je desekulariziran. Ugotovil je, da je religija v svetu bistveno bolj prisotna, kot (4: 25). Izjema je Evropa (5: 00). Druga izjema so močno izobraženi ljudje v humanistiki in družboslovju zahodnega profila, ki so večinsko sekularni: srž je v tem, da prav ti imajo v rokah medije, izobraževanje, popularno kulturo in vrhove prava. Svet ni sekularen; elita, ki vodi svet, pa je zelo sekularna. In še zlasti zahodna Evropa. Z druge strani je znotraj krščanstva nekaj, kar daje izjemno močan naboj življenja; edini element krščanstva, ki je v velikem porastu, so romanja. V svetovnem merilu pa evangeljsko krščanstvo, izkustveno, duhovno, živo, prisotno v karizmatičnih skupinah. Sekularizacija je dejansko padla.

Druga ugotovitev: Tomaž Luckmann je že leta 1967 izdal knjigo Nevidna religija in pravi, da

Dr. Igor Bahovec (foto dd)

je prišlo do ogromne spremembe, pojavlja se nova družbena oblika religije. 1600 let smo živeli v obliki religije "po Konstantinu", močna, institucionalna, oblika. Ta danes ne živi več. Nova družbena oblika religije je subjektivna religija, ki je velik izziv krščanstvu. Krščanstvo se zaradi tega premika lahko odmakne od imperialnega krščanstva, ki je stvar preteklosti, in se obrne k osebnemu krščanstvu.

Na podlagi podatkov evropskih in svetovnih raziskav vrednot je zatrdil, da je Evropa izjemno nehomogena celina. Dejansko obstaja več Evrop. Eni verujejo v Boga, drugi v višje sile, tretji niti v Boga niti v duhove ali višje življenjske sile. Države so tudi bolj ali manj sekularne na drugačen način. Slovenija je nekje vmes, "ni zelo verna niti zelo neverna, je pa presenetljivo polarizirana". Nekatere države Srednje Evrope so zelo religiozne, druge zelo sekularne, polarizirane so Slovenija, Bolgarija in Madžarska. V Sloveniji s krščanstvom povezana vernost v glavnem izrazito upada; iskanje neke duhovne govornice, nekega verskega izkustva "v odprtem polju" je pa v izrazitem porastu. "V Sloveniji se dogaja nekaj, kar ni tipično srednjeevropsko"... Bolj veren postaja pravoslavni svet; tam prihaja do duhovne prebuditve tudi na ravni širših množic. Sploh pa se izrazito pojavlja duhovnost brez religioznosti. Ljudje zunaj Cerkve iščejo duhovnost; znotraj Cerkve tudi, "a glavni tok Cerkve ima tu še

veliko težav". Pred 30 leti so pravili, da "21. stoletje bo duhovno ali ne bo". Priznati moramo, da "je duhovno, toda ni krščansko. Kaj bo, pa je odprto vprašanje". Bo krščanska duhovnost zmožna podpreti novo ustvarjalnost? Prevladujoče poteze Zahoda so danes migracije, globalizacija, padec zaupanja v ideologije, dejstvo pa je, da je "Zahod le ena izmed civilizacij". Živimo v okolju

pluralizma, fragmentacije, individualizma, relativizma, "da se človek izgubi". In vendar, trdi Bahovec, "živimo v izjemno lepem času". Eden ključnih izzivov je vprašanje drugega, drugačnega: pred njim nas je lahko strah ali pa je to lahko nekdo, s komer iskati način, kako bi naprej živeli. Na tako stanje ni dobro se odzvati ne relativistično ne fundamentalistično, temveč z dialoško (konstruktivno postmoderno) držo, ki pomeni "ponižno iskanje rešitev". Torej: ali gremo v smeri relativističnega kompromisa, v katerem bo krščanstvo zvodenelo, ali v smeri trde, konservativne drže ali pa v smeri dialoga. "Dialog ni samo pogovor", dialog "ustvarja nekaj novega, česar prej ni bilo". Smo v prehodnem obdobju: ali bo civilizacija propadla ali se bo znotraj nje pojavila nova globinska vizija, ki bo tako močna, da se bo v nekaj generacijah duhovno prerodila. Gre za to, ali bomo znali skupaj z drugimi ustvarjati novo kulturo. K temu premiku prispevajo živ, dinamičen in ustvarjalni spomin, srečanje med vero in kulturo, oseba (ne individuum!) in skupnost, dialog - srečanje - bližina, simbolna komunikacija, ki povezuje, prednostna odločitev za uboge, ki so "najmanjši skupni imenovalec človeštva", kultura bližine, bratstvo, človekovo dostojanstvo, etika (ne iz principov, pač pa) iz odnosa, edinost v različnosti. "Moč altruistične ljubezni je največja ustvarjalna sila človeštva". To je "upanje, ki prinaša pogum". / DD

Draga 2017: ddr. Klemen Jaklič

Spoštovanja in demokracije ni mogoče ukazati

Sklepno predavanje je 3. septembra imel dr. Klemen Jaklič, univerzitetni profesor in sodnik Ustavnega sodišča RS, izjemen poznavalec evropskega ustavnega prava. Govoril je na temo *O dilemi našega časa: pravice človeka ali državljana?* So pravice državljana lahko v navzkrižju s pravicami človeka, se je vprašal Martin Brečelj, ki je gosta predstavil in uvedel njegovo razmišljanje.

Človekova pravica gre človeku zato, ker je človek, je začel dr. Jaklič. Te pravice se zagotavljajo v okviru nacionalne suverene države, v moderni dobi - suverene demokratske republike. Od začetka razvoja demokracije je veljalo, da je smoter obstoja politične ureditve zagotavljanje in napredek človekovih pravic. Francoska deklaracija o pravicah človeka in državljana po francoski revoluciji pravi, da se ljudje rodijo in živijo svobodni ter enaki v pravicah. Gre za univerzalno temo pravic človeka zgolj zato, ker je človek. V istem času je ista ideja prodrla tudi v Ameriki (deklaracija o neodvisnosti). Za ideal so vedeli, realnost pa je bila še oddaljena od ideala. Torej: po eni strani razmah univerzalne teme človekovih pravic, po drugi pa varstvo teh pravic preko suverene nacionalne demokracije ter neobhodno privilegiranje lastnih državljanov. Dominantna smer, ki ponuja svoj odgovor, kako razrešiti to dilemo, je t. i. liberalni pristop, ki izhaja iz ameriške in francoske revolucije. Predavatelj v svojem posegu ni dajal osebnih ocen, želel je le opisati omenjeni pristop in njegove argumente. Dotaknil se je tudi aktualnega vprašanja migracij, namenoma pa ni želel komentirati vprašanja beguncev in prisilcev za azil, ker je zakon o tujcih pred ustavnim sodiščem; zato se je osredotočil na vprašanje ekonomskih migrantov. V prvem delu je Jaklič poglubil vprašanje morale, kateri je pravilni moralni pristop in

Ddr. Klemen Jaklič (foto dd)

kako se morala prelija v pravo. "Morala in pravo namreč nista nujno eno in isto". Najbolj temeljna pravica, glede na liberalni pristop, je pravica, ki človeku oz. državljanu zagotavlja, da v sferah lastnega življenja vodi življenje na način, za katerega misli, da je pravi. To je tudi srž demokracije. To univerzalno temo so osvojili tudi evropski federalisti, monisti, ki se zavzemajo za vseevropsko državo po vzoru ZDA, in globalisti, ki pravijo, da je to prva stopnja do tega, da dobimo končno skupno svetovno vladavino, ki bi to pravico čim bolj razširila na vse ljudi. Evropski monisti in svetovni globalisti trdijo, da so edini, ki lahko odpravijo dilemo o pravicah človeka in državljana na st odstoten način. "To je moralni ideal, h kateremu moramo stremeti". Pripadniki nasprotne smeri, nacionalni monisti, ki se zavzemajo za suverenost nacionalne države, pa trdijo, da tudi oni lahko utemeljijo državo v univerzalnih pravicah (enakost v svobodi), toda ne nekoliko drugačen način: brez nacionalne države je nemogoče napredovati na področju enakosti in svobode, človekovih pravic. Dejstvo je, da se je v zgodovini demokracija razvila v obliki suverene nacionalne demokracije. Obe smeri se v okviru liberalnega pristopa srečata v skupnem soglasju: Evropa naj bo takšna, da zdravih jeder nacionalne demokracije ne ogroža. Saj tako lahko do-

sežemo najvišjo stopnjo varstva človekovih pravic. Z druge strani je tudi nadnacionalno združevanje nujno. Stari monistični pristop k vprašanju migracij ni več mogoč po tej združitvi. Ko uporabljamo univerzalne kriterije za sprejem oz. izločanje migrantov, moramo uporabiti še kriterij ohranitve nacionalne demokracije. Še pred prihodom človeka so na svetu bili

naravni viri, ki so nekako skupna last in dobrina. Zato skupina ljudi, ki je monopolizirala bolj bogato področje in ima manjše število prebivalstva ter uspešno demokracijo, ima moralno dolžnost sprejeti ljudi, ki so prebivalci države na zelo neugodnem področju. Soobstoj obeh konceptov nacionalne države, ki ni suverena kot nekoč, pa ni podrejena ideji globalnega združevanja, pomeni pluralistični pristop.

Kako ta morala pronica v pravo? Dr. Jaklič je dal nekaj primerov, vezanih na pojav priseljevanja, in pojasnil različne možne pristope. Številne evropske direktive npr. urejujejo vprašanje izgonu tujcev v primeru obeh konceptov kaznivnega dejanja. Ustavna raven EU in nacionalnih držav pa je bolj abstraktna, zagotavlja človekovo dostojanstvo, enakost v dostojanstvu, prepoved diskriminacije na osnovi rojstva ali družbenega izvora itd. Odgovor je torej kompleksen.

"Morale, resničnega spoštovanja do drugega in resnične demokracije ni mogoče ukazati", je ob koncu dejal predavatelj. "Pojavi se šele, ko je ponotrjena". Vendar, kot pravijo filozofi, ko neka ideja zagleda luč sveta, je samo še vprašanje časa, kdaj se uveljavi, če je v resnici moralno pravilna. Žal pa smo v zgodovini videli, da se lahko uveljavi tudi preko trpeke nasprotne preizkušnje. / DD

Draga 2017: nedelja, 3. septembra

Peterlinovo nagrado je prejel prof. Tomaž Pavšič

Peterlinovo nagrado, ki jo podeljujejo v spomin na nepozabnega kulturnega in prosvetnega delavca Jožeta Peterlina na pobudo njegove družine ter ustanov in društev, ki so zaživela po njegovi zaslugi (Slovenska prosveta, Društvo slovenskih izobražencev, Mladika, Radijski oder in društvo Finžgarjev dom), so v nedeljo, 3. septembra popoldne, izročili vsestranskemu kulturnemu delavcu in publicistu, prof. Tomažu Pavšiču. Odličje so tokrat šestič podelili osebi ali organizaciji, ki s prostovoljnim delom na kulturnem po-

dročju širi načela, ki jih je živel in udeleževal Peterlin, to je slovensko zavednost, demokratične in krščanske vrednote. O nagradi sami, ki jo predstavlja bronasta plaketa s profilom Jožeta Peterlina v reliefu in priložnostna grafika tržaškega slikarja Edija Žerjale, je spregovorila Urška Petaros, življenjepis nagrajenca in utemeljitelj pa je prebral Tomaž Sussi. "Od mladih let je bil zavezan zamejstvu, ki ga je pojmoval kot neolčljivi del Primorske, tudi v časih, ko nas je meja grdo ločevala", je bilo med drugim povedano. "Njegovo zanimanje je naglo

preraslo v pravo ljubezen do vsega, kar je bilo in kar se je dogajalo v manjšinskem prostoru, od Višarji do Jadrana". To vnaša v svoje vsestranske dejavnosti na literarnem, gledališkem in publicističnem področju. "V kulturnem smislu je živel na obeh straneh meje in bi mu lahko podelili častno 'zamejsko' državljanstvo". Leta 1970 je na

T. Pavšič in J. Zerzer (foto dd)

Dragi govoril o kulturni povezanosti, kot kulturni oporečnik je bil trn v peti oblasti. Bil je med prvimi Primorci, ki so se priključili osamosvojitvenemu gibanju, in je aktivno sodeloval v procesu demokratizacije Sloveni-

T. Pavšič, L. Susič in S. Pahor (foto dd)

je. Kot član Demosa je bil tudi izvoljen v prvi slovenski parlament. Leta 1993 je postal vicekonzul v Trstu. Še danes nastopa na literarnih večerih in drugih javnih prireditvah. "Tomaž Pavšič ni samo velik Slovenec. Bil je in je še danes

tudi velik povezovallec, utrjevalec slovenske narodne zavesti in zavzet pričevalec skupnega narodnega prostora celotne Primorske".

Koroški rojak Janko Zerzer, drugi nagrajenec iz Peterlinovega sklada, je "z izrednim veseljem" izročil nagrado Pavšiču, na katerega ga veže "dolgo in iskreno prijateljstvo". Odlikovanec je v prisrčnem nagovoru vse Slovence pozval k enotnosti in večjemu optimizmu ter obudil celo vrsto anekdot. Na Trst je bil že kot otrok silno navezan, je dejal med drugim. "Vse v življenju so povezave". Draga mu je v življenju bila "druga univerza". / D